Gminny Program Rewitalizacji

Gminy Brańsk

Brańsk, 2026

Opracowanie

DELTA PARTNER SP. Z O.O.

Brańsk 2026

Spis treści

Wprowadzenie 5

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu 6

2. Podstawa prawna 8

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi 9
3.1 Spójność dokumentu na poziomie regionalnym i powiatowym 9
3.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy 10
3.3 Zgodność z prawem wodnym 13

4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 20
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 20
4.2 Dobór kryteriów delimitacji 21
4.3 Podsumowanie 24

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji 32
5.1 Podobszar Kalnica 32
5.1.1 Sfera społeczna 32
5.1.2 Sfera gospodarcza 34
5.1.3 Sfera techniczna 35
5.1.4 Sfera środowiskowa 37
5.1.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 38
5.1.6 Potencjały i negatywne zjawiska 40
5.2 Podobszar Kiersnówek 40
5.2.1 Sfera społeczna 40
5.2.2 Sfera gospodarcza 43
5.2.3 Sfera techniczna 43
5.2.4 Sfera środowiskowa 45
5.2.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 46
5.2.6 Potencjały i negatywne zjawiska 47
5.3 Podobszar Oleksin 48
5.3.1 Sfera społeczna 48
5.3.2 Sfera gospodarcza 49
5.3.3 Sfera techniczna 50
5.3.4 Sfera środowiskowa 51
5.3.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 52
5.3.6 Potencjały i negatywne zjawiska 54
5.4 Podobszar Szmurły 55
5.4.1 Sfera społeczna 55
5.4.2 Sfera gospodarcza 57
5.4.3 Sfera techniczna 57
5.4.4 Sfera środowiskowa 59
5.4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 59
5.4.6 Potencjały i negatywne zjawiska 61
5.5 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji 62

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji 63
6.1 Wizja podobszaru Kalnica 63
6.2 Wizja podobszaru Kiersnówek 63

6.3 Wizja podobszaru Oleksin 64
6.4 Wizja podobszaru Szmurły 64

7. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji 65

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne 67
8.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne 67
8.2 Pozostałe (uzupełniające) przedsięwzięcia rewitalizacyjne 80

9. Komplementarność i mechanizmy integrowania 86
9.1 Komplementarność przestrzenna 86
9.2 Komplementarność problemowa 86
9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna 87
9.4 Komplementarność międzyokresowa 87
9.5 Komplementarność źródeł finansowania 89
9.6 Podsumowanie komplementarności 91
9.7 Mechanizmy integracji 92
9.8 Komplementarność w zakresie Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami 93

10. Indykatywne ramy finansowe 95

11. Opis struktury zarządzania 96

12. System monitoringu i oceny GPR 98
12.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR oraz wskaźniki monitoringu 98
12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 99
12.3 Aktualizacja GPR 99
12.4 Harmonogram realizacji 100
12.5 Koszty zarządzania 101

13. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej 102
13.1 Upowszechnienie opracowania GPR 102
13.2 Uspołecznienie wdrażania GPR 106

14. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny) 108

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko 111

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach 111

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego 111
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji 111
17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego 111

Spis tabel, grafik i wykresów 113

Załącznik 1 – mapa kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych 114

Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk jest dokumentem planistycznym określającym kierunki prowadzenia procesu rewitalizacji na obszarach znajdujących się w stanie kryzysowym. Dokument został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278), określającej zasady przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi jednocześnie wykonanie zadań własnych gminy określonych w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.).

Rewitalizacja, zgodnie z ustawową definicją, stanowi kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania podejmowane na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Jej istotą jest koncentracja działań na obszarach, na których kumulują się negatywne zjawiska społeczne, przy jednoczesnym wykorzystaniu istniejących potencjałów rozwojowych. Proces ten wymaga współpracy samorządu, mieszkańców, organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz innych interesariuszy, a jego celem jest osiągnięcie trwałej poprawy jakości życia oraz warunków funkcjonowania obszarów objętych rewitalizacją.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk określa wizję, cele oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne służące przezwyciężaniu zdiagnozowanych problemów i wzmacnianiu lokalnych zasobów. Dokument stanowi podstawę prowadzenia zintegrowanej polityki rozwoju na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, zapewniając spójność działań podejmowanych przez gminę i jej partnerów, a tym samym sprzyja długofalowemu, zrównoważonemu rozwojowi gminy.

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Wskazane poniżej pojęcia należą do nomenklatury dotyczącej rewitalizacji i pochodzą z Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U.2024 poz. 278).

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej w każdym z podobszarów.

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary, na których zidentyfikowano problemy w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej. Dodatkowo w zasięg obszaru rewitalizacji mogą wchodzić tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

PROGRAM REWITALIZACJI

- gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 poz. 278).
- inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153) wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji,

STAN KRYZYSOWY - stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),

- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

REWITALIZACJA - kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów, jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

2. Podstawa prawna

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk został przygotowany zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2024 poz. 278). Dokument zawiera wszystkie wymagane elementy, zarówno pod względem merytorycznym, obejmującym treść poszczególnych rozdziałów, jak i organizacyjnym, związanym z procesem partycypacji społecznej. Przy opracowywaniu niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji uwzględniono obowiązujące w Polsce przepisy prawa oraz aktualne regulacje prawne odnoszące się do procesu rewitalizacji, tj.:

- Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1153);
- Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2025 poz. 1733, 1844);
- Ustawą z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2024 r. poz. 1320, z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173, 1235, z 2026 r. poz. 252);
- Ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399);
- Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (tj.: Dz. U. z 2025 r. poz. 834, z 2026 r. poz. 39, 426);
- Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
- Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, 1907, z 2025 r. poz. 537, 1168, 1673);
- Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940, 1535);
- Ustawą z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tj.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1151, 1824, z 2025 r. poz. 1019, 1542, 1792);

W dokumencie zostały uwzględnione również wymogi zawarte w Umowie Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na 2021-2027 w Polsce, przyjętej dnia 30.06.2022 r. oraz opublikowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

3.1 Spójność dokumentu na poziomie regionalnym i powiatowym

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk został przeanalizowany pod kątem zgodności z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi. Jego cele są spójne z dokumentami regionalnymi i bezpośrednio z nich wynikają. Poniższa tabela pokazuje stopień zgodności i komplementarności z najważniejszymi strategiami regionalnymi.

Tabela 1 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030
Dokument został przyjęty Uchwałą XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. Zgodnie z wizją rozwoju zawartą w przytoczonej strategii, Województwo Podlaskie jest przedsiębiorcze, partnerskie i perspektywiczne. Strategia rozwoju województwa zawiera trzy cele strategiczne takie jak: • Cel strategiczny 1. Dynamiczna gospodarka, • Cel strategiczny 2. Zasobni mieszkańcy, • Cel strategiczny 3. Partnerski region Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk, który zakłada działania dotyczące wzmocnienia kapitału społecznego, ograniczenia zjawisk wykluczenia społecznego, poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz poprawy jakości środowiska jest spójny przede wszystkim z celem strategicznym 2. Zasobni mieszkańcy, w ramach którego wyróżniono trzy cele operacyjne: 2.1 Kompetentni mieszkańcy, 2.2 Aktywni mieszkańcy oraz 2.3 Przestrzeń wysokiej jakości.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk pozostaje zgodny z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, który został przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa określa podstawowe elementy układu przestrzennego regionu, ich zróżnicowanie oraz wzajemne powiązania. Podejmowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zamierzenia projektowe uwzględniają ustanowione zasady dla zagospodarowania województwa podlaskiego.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030
Strategia została przyjęta Uchwałą Nr XXXII/435/2021 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 czerwca 2021 r. i określa zasady i obszary działań w realizacji regionalnej polityki społecznej. Misją przytoczonego dokumentu jest stworzenie mieszkańcom województwa podlaskiego możliwości integracji, wypełniania ról społecznych, równego dostępu do wszelkich praw, zasobów, dóbr i usług podnoszących jakość życia. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk zakłada przede wszystkim rozwój gminy w wymiarze społecznym, co podyktowane jest zapisami ustawy o rewitalizacji, a więc wpisuje się w założenia Strategii w Zakresie Polityki Społecznej.
Strategia Terytorialna Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia
Strategia Terytorialna Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia została przyjęta Zarządzeniem Nr 27/24 Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski z dnia 26 czerwca 2024 r. Dokument określa kierunki zintegrowanego rozwoju obszaru Partnerstwa, obejmującego 31 jednostek samorządu terytorialnego, w tym Gminę Brańsk. Strategia wyznacza trzy cele strategiczne: 1. Wysokiej jakości, łatwo dostępna przestrzeń, 2. Konkurencyjna gospodarka oraz 3. Silny kapitał społeczny i ludzki. Komplementarność obu dokumentów znajduje odzwierciedlenie nie tylko na poziomie celów strategicznych, ale również w katalogu projektów uzupełniających Strategii Partnerstwa, obejmującym m.in. modernizację infrastruktury społecznej i kulturalnej, dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, ochronę zabytków oraz rozwój inicjatyw służących integracji społecznej i pielęgnowaniu lokalnych tradycji.

Źródło: opracowanie własne.

3.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Proces rewitalizacji ma charakter lokalny i powinien wspierać rozwój jednostki samorządu terytorialnego, przy jednoczesnym pośrednim realizowaniu celów oraz założeń dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym i krajowym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, Gminny Program Rewitalizacji powinien pozostawać komplementarny względem dokumentów strategicznych obowiązujących na szczeblu lokalnym. W związku z powyższym niniejszy program został poddany analizie w celu potwierdzenia jego zgodności z kluczowymi dokumentami obowiązującymi na terenie gminy, co przedstawiono poniżej.

Uchwałą Nr XXII/149/2026 Rady Gminy Brańsk z dnia 24 lipca 2026 r. gmina Brańsk przystąpiła do opracowania podstawowego dokumentu strategicznego, którym jest *Strategia Rozwoju Gminy Brańsk na lata 2026-2035*[1]. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk* jest spójny wobec zapisów projektu strategii rozwoju gminy.

[1] Projekt dokumentu jest w trakcie konsultacji (17.08.2026 r. – 22.09.2026 r.) – stan na sierpień 2026 r.

Tabela 2 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie lokalnym – projekt Strategii Rozwoju Gminy Brańsk na lata 2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Brańsk na lata 2026-2035		**Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk**
Cel strategiczny	Kierunki działań	
Cel strategiczny 1. Podnoszenie atrakcyjności gminy poprzez edukację, kulturę i wsparcie społeczne	• Kierunek działania 1.1. Poprawa dostępności i atrakcyjności edukacji w gminie • Kierunek działania 1.2. Modernizacja infrastruktury kulturalno-sportowej i rozwój życia społecznego • Kierunek działania 1.3. Rozwój usług społecznych, zdrowotnych i wsparcia mieszkańców • Kierunek działania 1. 4. Rozwój kapitału społecznego i tożsamości lokalnej	Cel rewitalizacji 1. Wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel strategiczny 2. Wzrost aktywności gospodarczej i wykorzystanie potencjału lokalnego	• Kierunek działania 2.1. Wzmacnianie potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy • Kierunek działania 2.2. Zintegrowany rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy i nowoczesnego rolnictwa	Cel rewitalizacji 3. Kompleksowe wsparcie mieszkańców
Cel strategiczny 3. Modernizacja infrastruktury oraz podnoszenie funkcjonalności przestrzeni publicznej	• Kierunek działania 3.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej i komunalnej • Kierunek działania 3.2. Poprawa ładu przestrzennego i dostępności infrastruktury publicznej	Cel rewitalizacji 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz zwiększenie ich funkcjonalności i dostępności Cel rewitalizacji 3. Kompleksowe wsparcie mieszkańców
Cel strategiczny 4. Wzmacnianie odporności środowiskowej gminy i adaptacja do zmian klimatu	• Kierunek działania 4.1. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i adaptacja do zmian klimatu	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Brańsk na lata 2026-2035.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk jest także komplementarny z zapisami *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2021-2032.* Priorytetem Gminnego Programu Rewitalizacji są działania w obszarze społecznym, ukierunkowane na wzmocnienie kapitału społecznego i ograniczenie zjawisk wykluczenia społecznego, co pozostaje zgodne z założeniami *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2021-2032*.

Tabela 3 Komplementarność GPR z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2021-2032

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2021-2032	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk
1. Wsparcie osób i grup najsłabszych, dążenie do godnego życia	Cel rewitalizacji 1. Wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji
2. Rozwój usług zdrowotnych i profilaktyki zdrowia w gminie	
3. Zapewnienie bezpieczeństwa oraz edukacyjnych, kulturowych potrzeb mieszkańców	
4. Rozwijanie tożsamości i integracji społeczności lokalnej	

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Zgodność z prawem wodnym

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plan gospodarowania wodami stanowi najważniejszy dokument z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. Gmina Brańsk położona jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Narwi i regionie wodnym Bugu. W poniższym zestawieniu zostały ujęte informacje wynikające z II aktualizacji *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*[2], przedstawiające wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na terenie gminy. Zapisy planu dostępne są na stronach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Tabela 4 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy

Kod JCWP	Nazwa	Typologia/status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny
Region wodny Narwi				
RW200010261549	Liza	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/ naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny dobry
Region wodny Bugu				
RW200010267146549	Bronka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/ naturalna część wód	Zły	Słaby stan ekologiczny
RW20001026714656	Siennica		Zły	Zły stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW20001026714649	Leśna		Zły	Słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW200010267146749	Siennica		Zły	Umiarkowany stan ekologiczny
RW200011267146699	Mianka od Dzieży do ujścia	Rzeka nizinna/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny
RW20001626714673	Nurzec od Nurczyka do Siennicy	Rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje

Tabela 5 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW200052	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona
GW200055	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje

[2] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz. 300).

Na terenie gminy występują urządzenia melioracji wodnej – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne, których utrzymanie należy do właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Obowiązek ten obejmuje eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania funkcji urządzeń wodnych[3].

Poniżej wskazano działania podstawowe i uzupełniające zidentyfikowane w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,* które zostały przypisane do JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Brańsk.

Tabela 6 Działania podstawowe przypisane do poszczególnych JCWP i JCWPd w IIaPGW znajdujących się na terenie Gminy Brańsk

Kod JCWP	Działania podstawowe	Działania uzupełniające
RW200010261549	▪ Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin, ▪ Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), ▪ Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta, ▪ Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność, ▪ Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,	▪ Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP, ▪ Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami, ▪ Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP,
RW200010267146549	▪ Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność,	▪ Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami,
RW20001026714656	▪ Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie	▪ Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP,

[3] Zgodnie z zapisami art. 205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.).

	dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność,	▪ Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami,
RW20001026714649		▪ Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami
RW200010267146749		
RW200011267146699		
RW20001626714673		
Kod JCWPd	Działania podstawowe	Działania uzupełniające
GW200052	▪ Brak działań	
GW200055	▪ Reambulacja dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszarów ochronnych głównego zbiornika wód podziemnych.	▪ Brak działań.

Źródło: opracowanie na podstawie: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje

Grafika 1 Schemat wód na terenie Gminy Brańsk

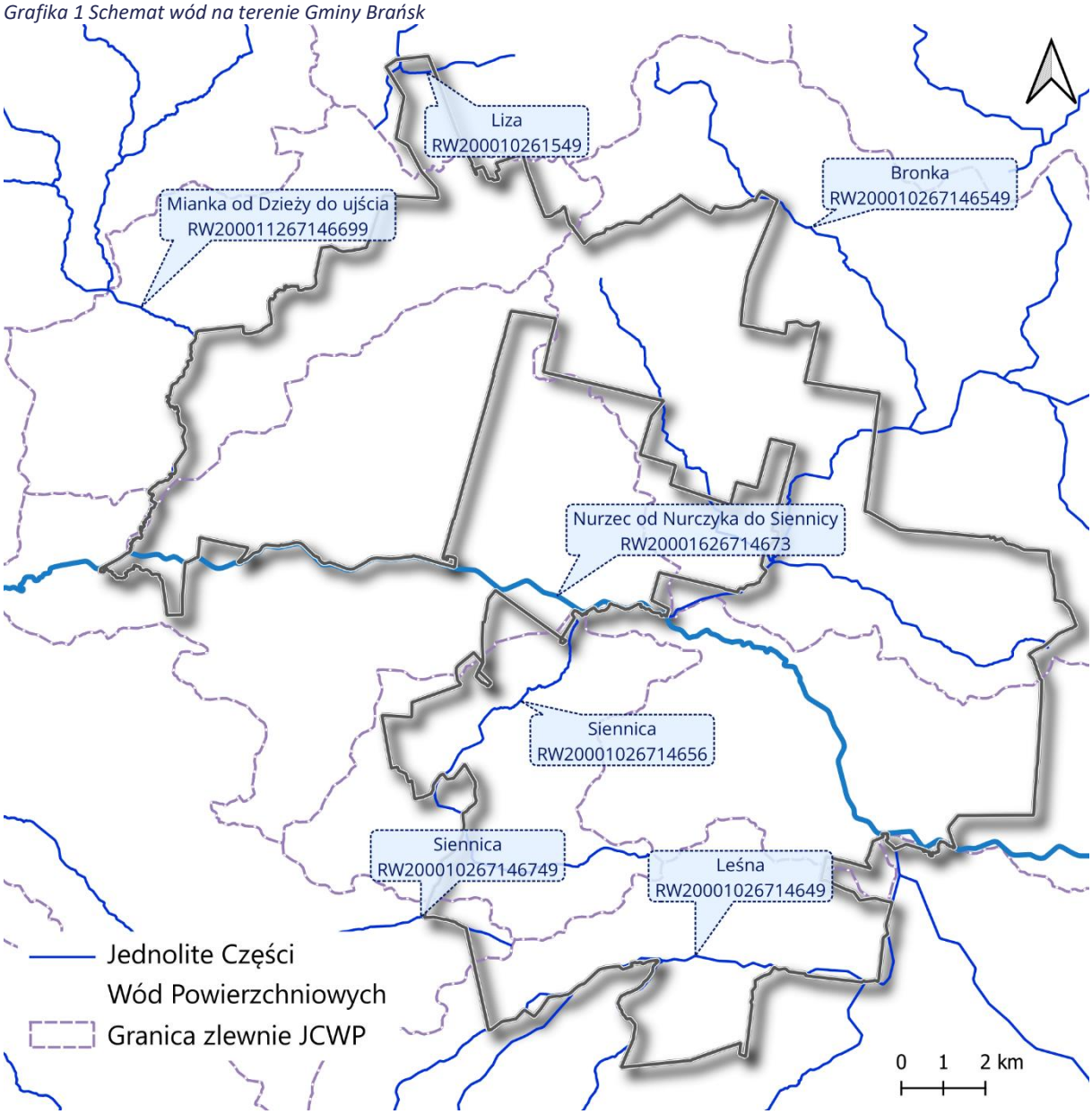

Źródło: opracowanie własne.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Nadrzędnym celem Planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań minimalizujących zidentyfikowane zagrożenia. PZRP podlega aktualizacji co 6 lat, w myśl art.173 ust. 19 Prawa wodnego.

Dla dorzecza Wisły wyznaczono trzy cele główne:

- Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego;
- Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego;
- Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Wspomniany plan zawiera mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, które obejmują trójstopniową ocenę ryzyka dotyczącą prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi: 0,2%, 1% i 10%. Zagrożenie 10% jest stosunkowo wysokie (występuje raz na 10 lat). Jak wynika z map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego Gmina Brańsk zagrożona jest w stopniu wysokim wystąpieniem powodzi ze strony rzeki Nurzec.

Przedsięwzięcia wskazane w GPR nie mogą naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny być kształtowane w sposób niegenerujący zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków, bez naruszania funkcjonowania infrastruktury krytycznej i utrudniania zarządzania ryzykiem powodziowym.

Grafika 2 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy Brańsk

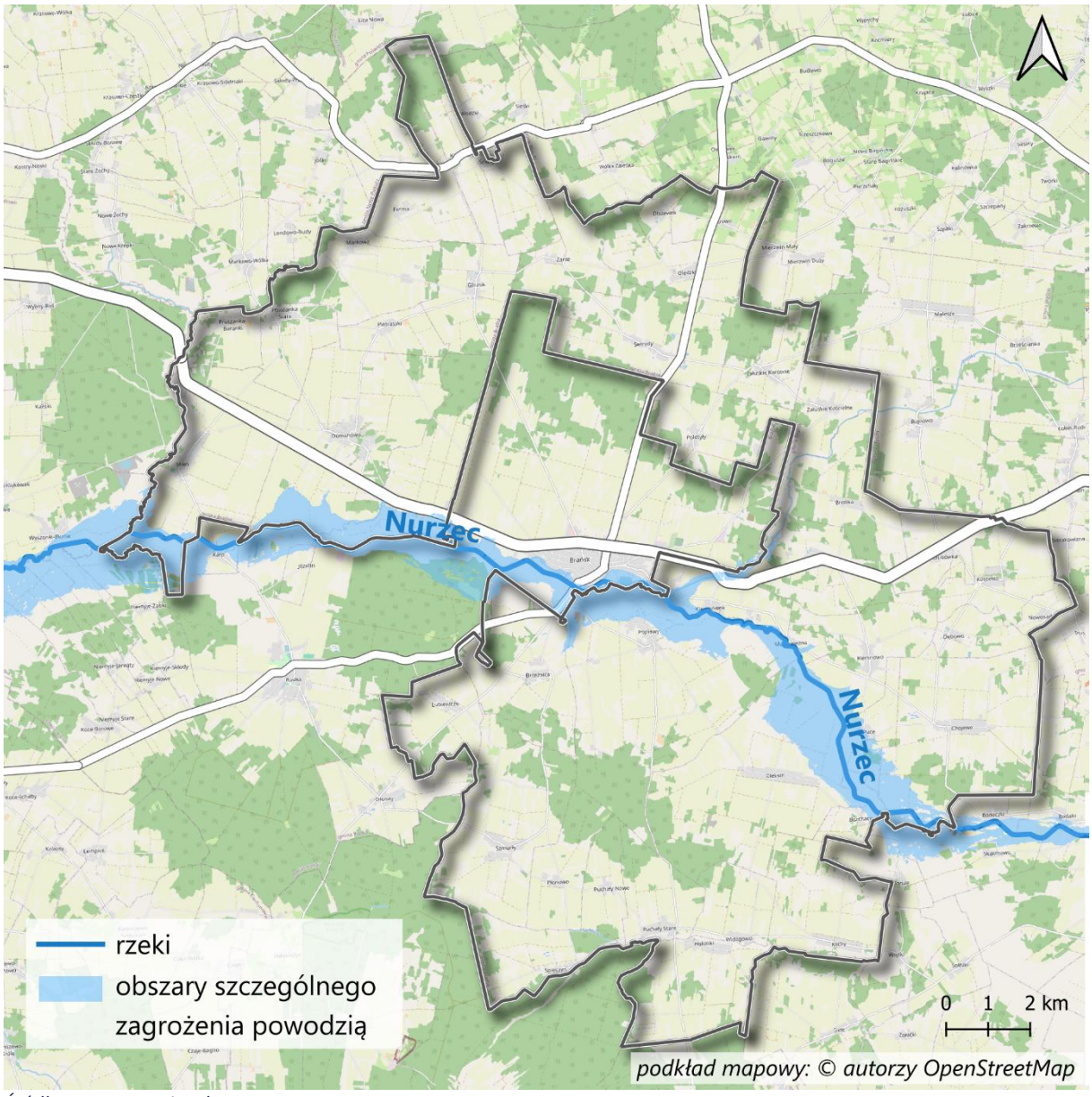

Źródło: opracowanie własne.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

W obszarze środowiskowym ważnym dokumentem jest *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*, którego celem jest: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększenie retencji na obszarach dorzeczy, edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy, formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Według poszczególnych typów klas zagrożenia suszą, sytuacja dla Gminy Brańsk przedstawia się następująco[4]:

[4] https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMRP (dostęp: 01.04.2026 r.).

- zagrożenie suszą hydrogeologiczną – północna część gminy klasa II (umiarkowanie zagrożone), południowa część klasa I (słabo zagrożone);
- zagrożenie suszą hydrologiczną – klasa II (umiarkowanie zagrożone);
- zagrożenie suszą rolniczą – klasa IV (ekstremalnie zagrożone);
- zagrożenie suszą atmosferyczną – klasa III (silnie zagrożone).

Grafika 3 Łączne zagrożenie suszą na terenie Gminy Brańsk

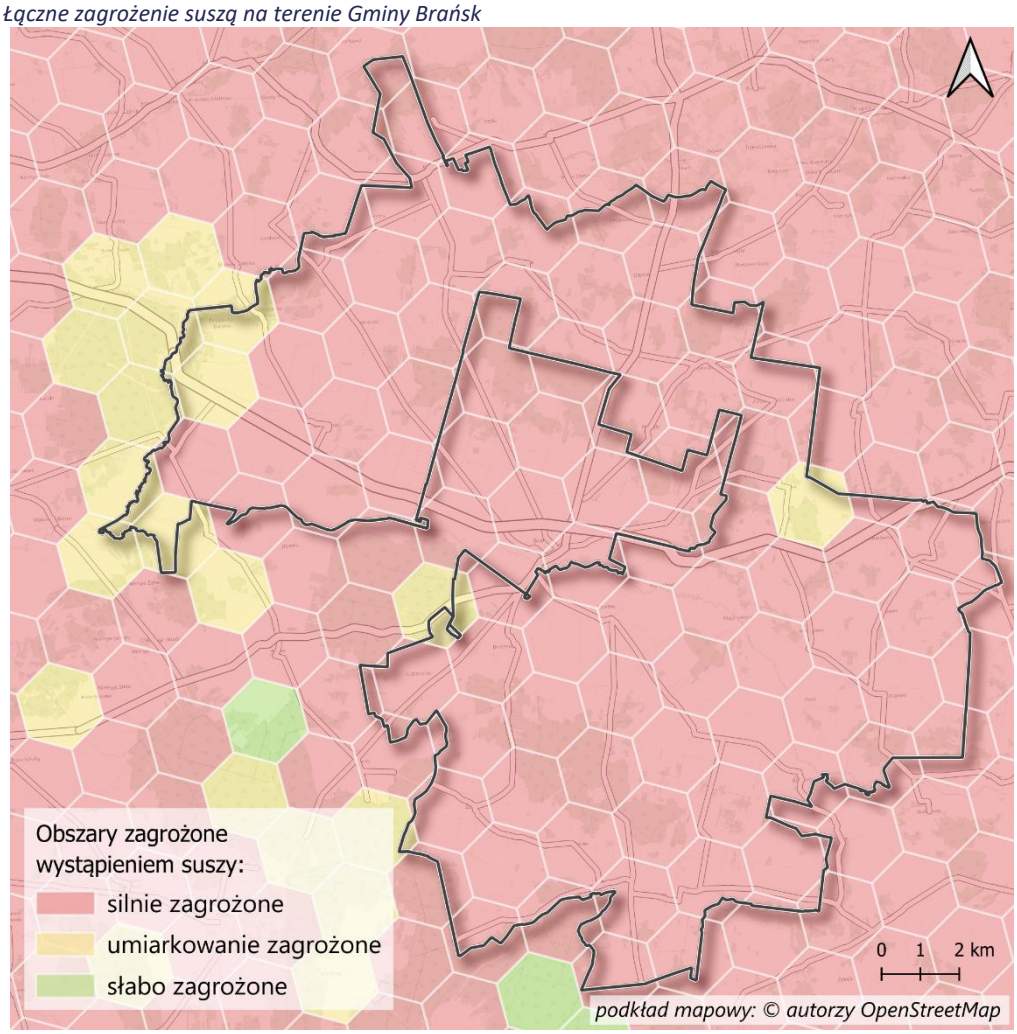

Źródło: opracowanie własne.

Według łącznego zagrożenia suszą Gmina Brańsk jest silnie zagrożona wystąpieniem suszy. Uwzględniając postępujące zmiany klimatu, można spodziewać się, że w przyszłości zjawisko suszy będzie jeszcze bardziej dotkliwe. W związku z tym w gminie zaleca się inwestycje w błękitno-zieloną infrastrukturę, w tym systemy retencji wody.

4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rozdział ten zawiera zbiorcze ujęcie wyników diagnozy delimitacyjnej, na podstawie której wyznaczono obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji w procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk. Wyznaczenia tych obszarów dokonano w oparciu o wyniki diagnozy delimitacyjnej oraz Uchwałę Nr XIX/136/2026 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 kwietnia 2026 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brańsk.

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Diagnozę wyznaczającą obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Brańsk oraz wykorzystaną metodykę ich delimitacji, opracowano w sposób spełniający wymogi ustawy o rewitalizacji[5]. Dodatkowo przy opracowywaniu dokumentu korzystano z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku" zrealizowanej przez zespół Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa. Proces delimitacji zakładał siedem etapów prac:

1	Podział obszaru gminy na jednostki statystyczne (jednostki wyznaczone na podstawie powiązań funkcjonalnych, uwarunkowań historycznych oraz w nawiązaniu do układu osadniczego i granic naturalnych).
2	Dobór kryteriów (zmiennych) delimitacji.
3	Szczegółowa analiza wskaźnikowa w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe) pozwalająca na wskazanie obszarów o szczególnym nasileniu i koncentracji problemów społecznych (wykorzystana metoda: analiza danych zastanych pozyskanych między innymi z Urzędu Gminy Brańsk, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku, Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim, Komendy Miejskiej Policji w Bielsku Podlaskim).
4	Normalizację danych zastanych, dokonanie standaryzacji, a następnie opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.
5	Analiza obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze pozaspołecznej. Analiza czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych obejmuje przedstawienie poszczególnych zmiennych w skali ilościowej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.

[5] Ibidem.

6	Wskazanie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania – w wymiarze społecznym i tzw. pozaspołecznym.
7	Zidentyfikowanie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego obligatoryjne wskaźniki dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności – maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących Gminę Brańsk.

4.2 Dobór kryteriów delimitacji

Na podstawie przyjętej metodologii diagnozy delimitacyjnej kolejnym etapem było określenie odpowiednich zmiennych badawczych. Za właściwe uznano wskaźniki, które w sposób jednoznaczny umożliwiają różnicowanie analizowanych obszarów oraz ocenę, czy dany teren znajduje się w stanie kryzysowym. W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono katalog 22 zmiennych. Dla każdej ze sfer dobrano adekwatne wskaźniki, uwzględniając opis metodologii badawczej, źródła danych oraz klasyfikację poszczególnych wskaźników jako stymulant (S) lub destymulant (D).

Tabela 7 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (wskaźniki)

Sfera	Zmienna	Opis zmiennej	Stymulanta/ destymulanta
Społeczna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący aspektu demograficznego. Wskaźnik obliczony jako różnica między liczbą urodzeń i zgonów na danym obszarze, podawany w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	S
	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący sytuację w zakresie stosunku pomiędzy liczbą mieszkańców opuszczających i przybywających do danego regionu. Zmienna pokazuje liczbę będącą różnicą pomiędzy osobami zameldowanymi i wymeldowanymi w danym regionie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	S
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Wskaźnik pokazujący liczbę osób w wieku poprodukcyjnym (dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej) w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	D
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej	D

Sfera	Zmienna	Opis zmiennej	Stymulanta/ destymulanta
		liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: PUP w Bielsku Podlaskim	
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: GOPS w Brańsku	D
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia przez osoby z niepełnosprawnością (lub ze względu na niepełnosprawność) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: GOPS w Brańsku	D
	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Miejska Policji w Bielsku Podlaskim	D
	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Miejska Policji w Bielsku Podlaskim	D
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji pozarządowych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	S
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	S

Sfera	Zmienna	Opis zmiennej	Stymulanta/ destymulanta
	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	S
Środowiskowa	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg]	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi dla mieszkańców. Wskaźnik pokazuje, ile kg wyrobów azbestowych przypada średnio na jednego mieszkańca. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	D
	Średnie roczne stężenie PM2.5	Wskaźnik dotyczy jakości powietrza w poszczególnych obszarach i wyrażany jest w postaci stężenia pyłów zawieszonych PM2.5 Źródło danych: powietrze.glos.gov.pl	D
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	D
	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik przedstawia liczbę szkodliwych źródeł ciepła wykorzystywanych w gospodarstwach domowych w ogólnej ich liczbie. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	D
Przestrzenno-funkcjonalna	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną wegetację. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	S
	Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych dotyczących liczby placów zabaw, siłowni terenowych, boisk sportowych, miejsc małej architektury w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	S

Sfera	Zmienna	Opis zmiennej	Stymulanta/ destymulanta
	Liczba dziennych kursów autobusowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa dostępność komunikacyjną obszaru obrazując liczbę dziennych kursów autobusowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	S
	Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych (instytucji kultury, świetlic, bibliotek, urzędów, aptek, banków) na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	S
Techniczna	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej w zakresie energooszczędności. Wskaźnik wyrażony jako udział obiektów wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie obiektów publicznych w danej jednostce. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	D
	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	D
	Liczba zabytków i pomników przyrody na km²	Wskaźnik odnoszący się do liczby zabytków oraz pomników przyrody na danym obszarze. Zmienna wyrażona jako średnia liczba takich obiektów w przeliczeniu na km2. Źródło danych: Urząd Gminy Brańsk	D

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Podsumowanie

Analiza katalogu wskazanych wyżej zmiennych pozwoliła na identyfikację obszarów w Gminie Brańsk, w których to koncentracja i natężenie negatywnych zjawisk jest najwyższe, a więc występuje tam stan kryzysowy. Przeprowadzona analiza negatywnych zjawisk i problemów występujących w gminie umożliwiła identyfikację obszaru zdegradowanego, co z kolei pozwoliło na wyznaczenie obszaru rewitalizacji. W myśl ustawy o rewitalizacji[6] , obszar uznaje się za zdegradowany, gdy występuje na nim koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Zgodnie z ww. ustawą, obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające

[6] Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278 z późn. zm.).

ze sobą wspólnych granic, w momencie stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz pozaspołecznych.

W ramach analizy konieczne było uzyskanie jednolitego syntetycznego wskaźnika degradacji, który pozwolił porównać stopień degradacji poszczególnych obszarów w sferze społecznej. Syntetyczny wskaźnik degradacji uzyskano poprzez obliczenie średnich wartości dla każdego ze wskaźników, a następnie ich normalizację przy użyciu odchylenia standardowego. Wysoki wynik wskaźnika syntetycznego wskazuje na najwyższe natężenie negatywnych zjawisk społecznych.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, kluczowe znaczenie w procesie delimitacji miała sfera społeczna, dla której dostępny jest jednocześnie najszerszy zakres wiarygodnych i porównywalnych danych. W celu opracowania syntetycznego wskaźnika degradacji społecznej wyznaczono średnie wartości dla poszczególnych wskaźników, a następnie poddano je normalizacji z wykorzystaniem odchylenia standardowego. Umożliwiło to stworzenie jednolitego miernika (wskaźnika syntetycznego), pozwalającego na porównanie stopnia degradacji społecznej pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Grafika 4 Syntetyczny wskaźnik degradacji poszczególnych jednostek porównawczych w sferze społecznej.

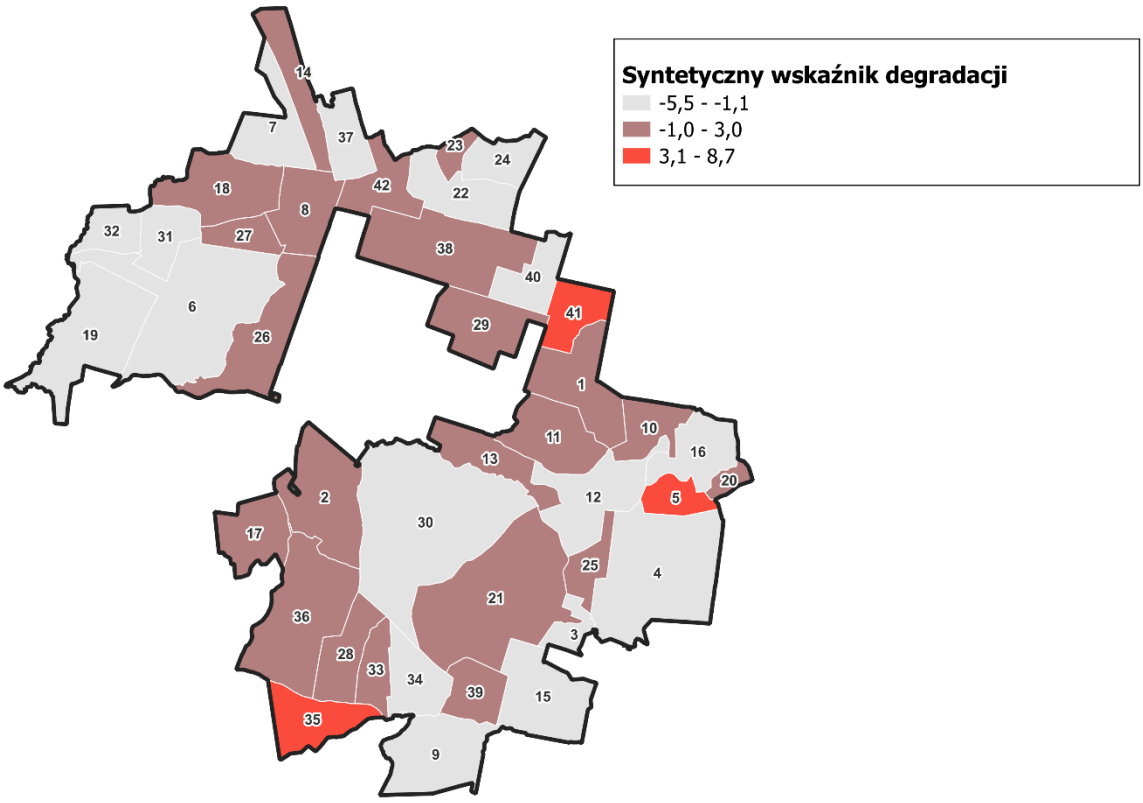

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, że obszarami szczególnie narażonymi na występowanie negatywnych zjawisk o charakterze społecznym w Gminie Brańsk są jednostki takie jak:

Dębowo, Spieszyn i Załuskie Kościelne. W wymienionych jednostkach wskaźnik degradacji był najwyższy, co wynika z nasilenia problemów społecznych na tych terenach.

Na terenie Gminy Brańsk za obszar zdegradowany uznano 21 jednostek: Bronka, Brzeźnica, Dębowo, Kadłubówka, Kalnica, Kiersnówek, Kiewłaki, Lubieszcze, Markowo+Pasieka, Nowosady, Oleksin, Olszewek, Pace, Patoki, Płonowo, Poletyły, Spieszyn, Szmurły, Widźgowo, Załuskie Kościelne oraz Zanie. Na wskazanych terenach odnotowano również skumulowanie negatywnych zjawisk w sferze pozaspołecznej w związku z czym na terenie wymienionych jednostek porównawczych wyznaczono obszar zdegradowany.

Grafika 5 Obszar zdegradowany w Gminie Brańsk

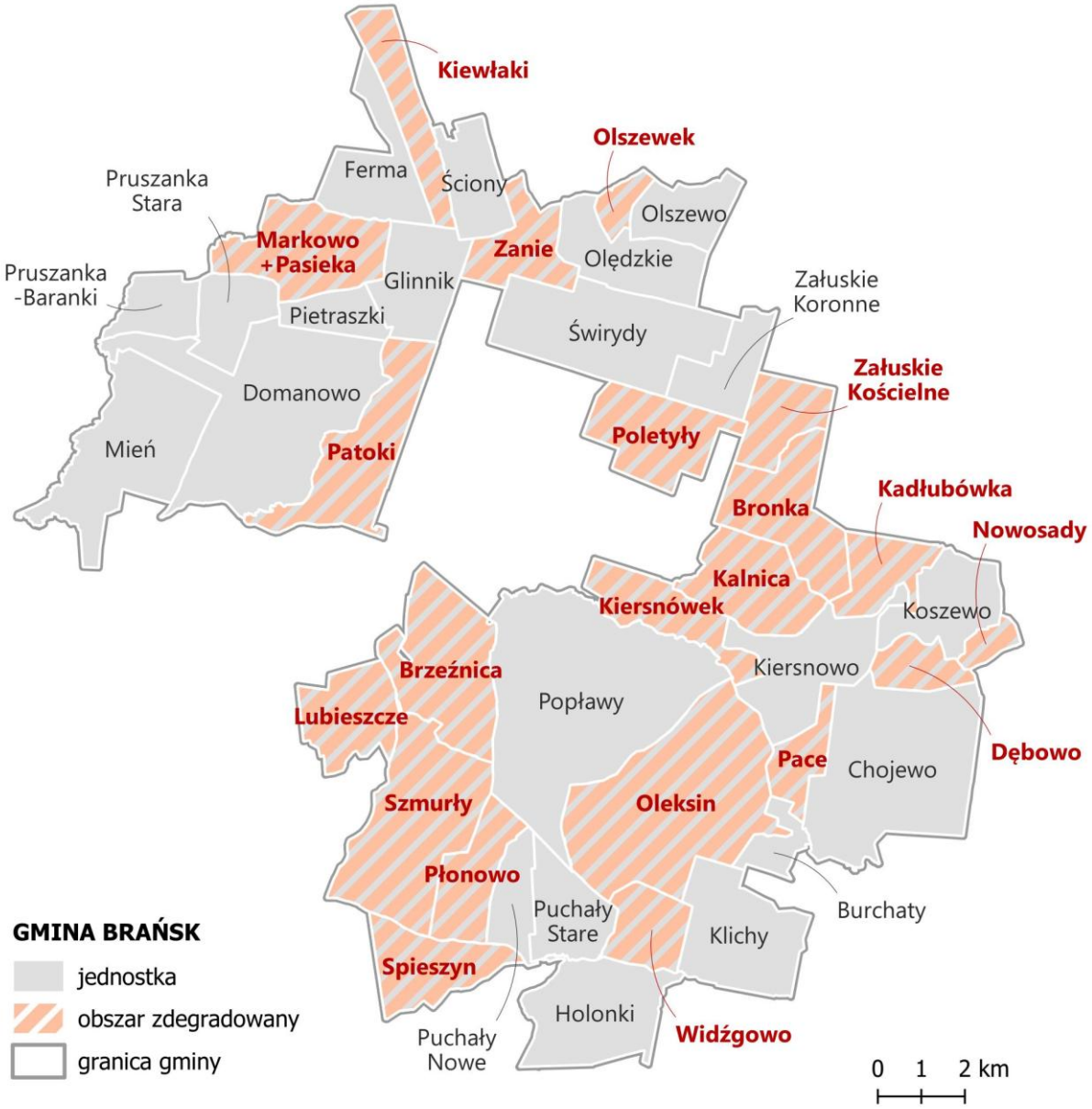

Źródło: opracowanie własne

Przedstawiony na powyższej grafice obszar zdegradowany zajmuje łącznie powierzchnię 10 074,6 ha (44,3% powierzchni gminy ogółem) i jest zamieszkały przez 2 280 osób (43,6% ludności gminy ogółem).

Zgodnie z art. 10 pkt. 1. ***Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.*** Dodatkowo zgodnie z art. 10 pkt. 2. ***Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.***

Obszar zdegradowany w Gminie Brańsk cechuje się wysokim natężeniem negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnym występowaniu niekorzystnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Z uwagi na fakt, że wyznaczony obszar zdegradowany przekroczył wyznaczone ustawowo limity dotyczące maksymalnej powierzchni oraz liczby mieszkańców, konieczne było jego zawężenie poprzez wybór tych jednostek przestrzennych, w których koncentracja negatywnych zjawisk jest najwyższa oraz w których interwencja rewitalizacyjna przyniesie największy efekt społeczno-gospodarczy.

W konsekwencji obszar rewitalizacji stanowi część obszaru zdegradowanego, obejmując tereny o szczególnie wysokiej skali problemów oraz kluczowym znaczeniu dla rozwoju lokalnego, przy jednoczesnym zachowaniu zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto z obszaru zdegradowanego usunięto tereny niezamieszkałe, w szczególności obszary o charakterze rolnym i leśnym, które nie spełniały kryterium koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony z jednostki Kalnica oraz jednostki Kiersnówek. Składa się z czterech podobszarów rewitalizacji: Kalnica, Kiersnówek, Oleksin i Szmurły, który zamieszkiwany jest przez 11,8% ludności i stanowi 0,73% powierzchni gminy, przez co spełnia wymogi określone w ustawie o rewitalizacji w zakresie dopuszczalnego limitu – nie przekracza 30% liczby mieszkańców gminy oraz 20% jej powierzchni. Wyznaczenie podobszarów nastąpiło w oparciu o analizę koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępujących problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co uzasadnia objęcie wskazanych terenów zintegrowanymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Tabela 8 Obszar rewitalizacji w Gminie Brańsk

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Procent Ludności [%]	Powierzchnia [ha]	Procent powierzchni [%]
Podobszar Kalnica	140	2,6	31,1	0,14
Podobszar Kiersnówek	66	1,2	32,4	0,14
Podobszar Oleksin	234	4,3	54,9	0,21
Podobszar Szmurły	206	3,8	48,3	0,24
Obszar rewitalizacji	646	11,8	166,7	0,73
Gmina	5 461	100,0	22 742,1	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 6 Podobszar Kalnica

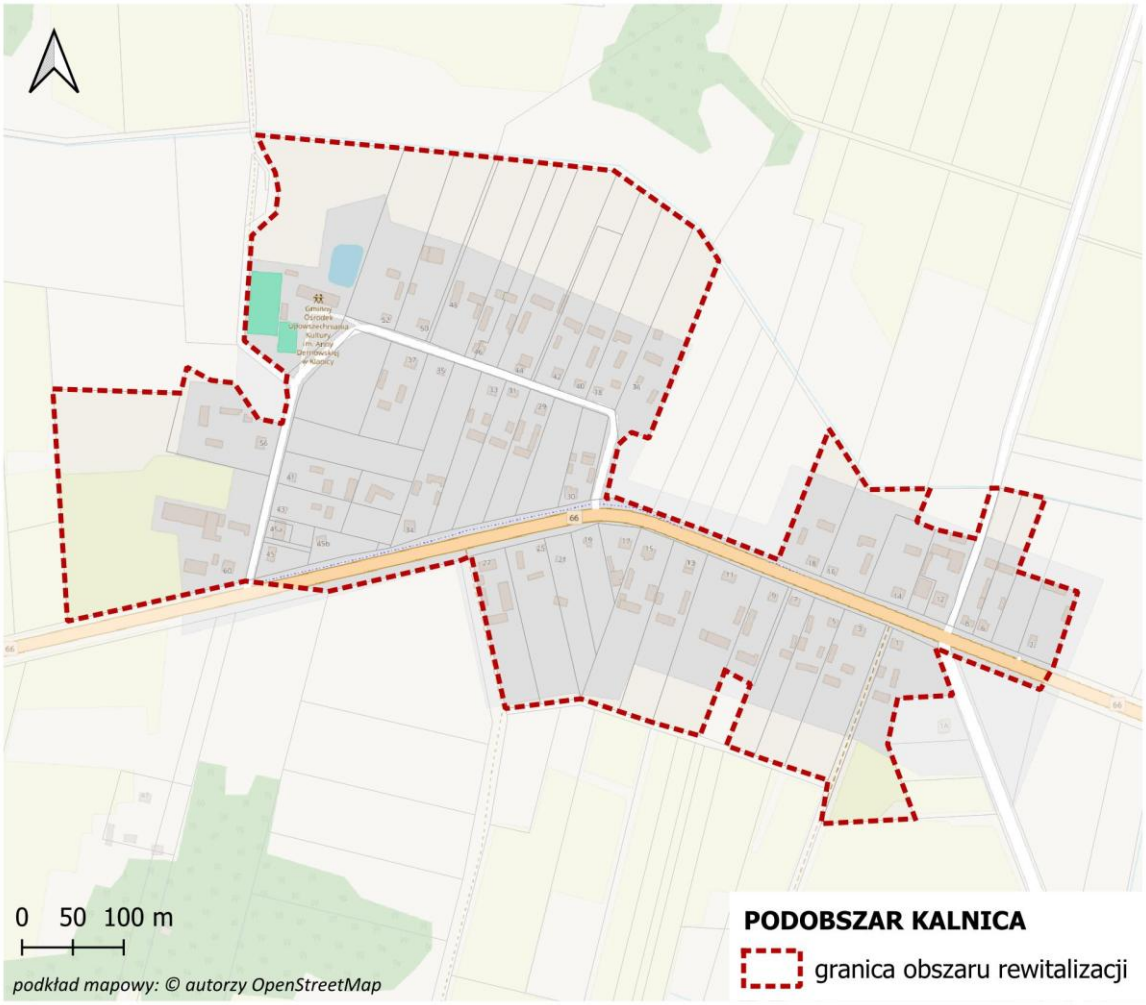

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 7 Podobszar Kiersnówek

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 8 Podobszar Oleksin

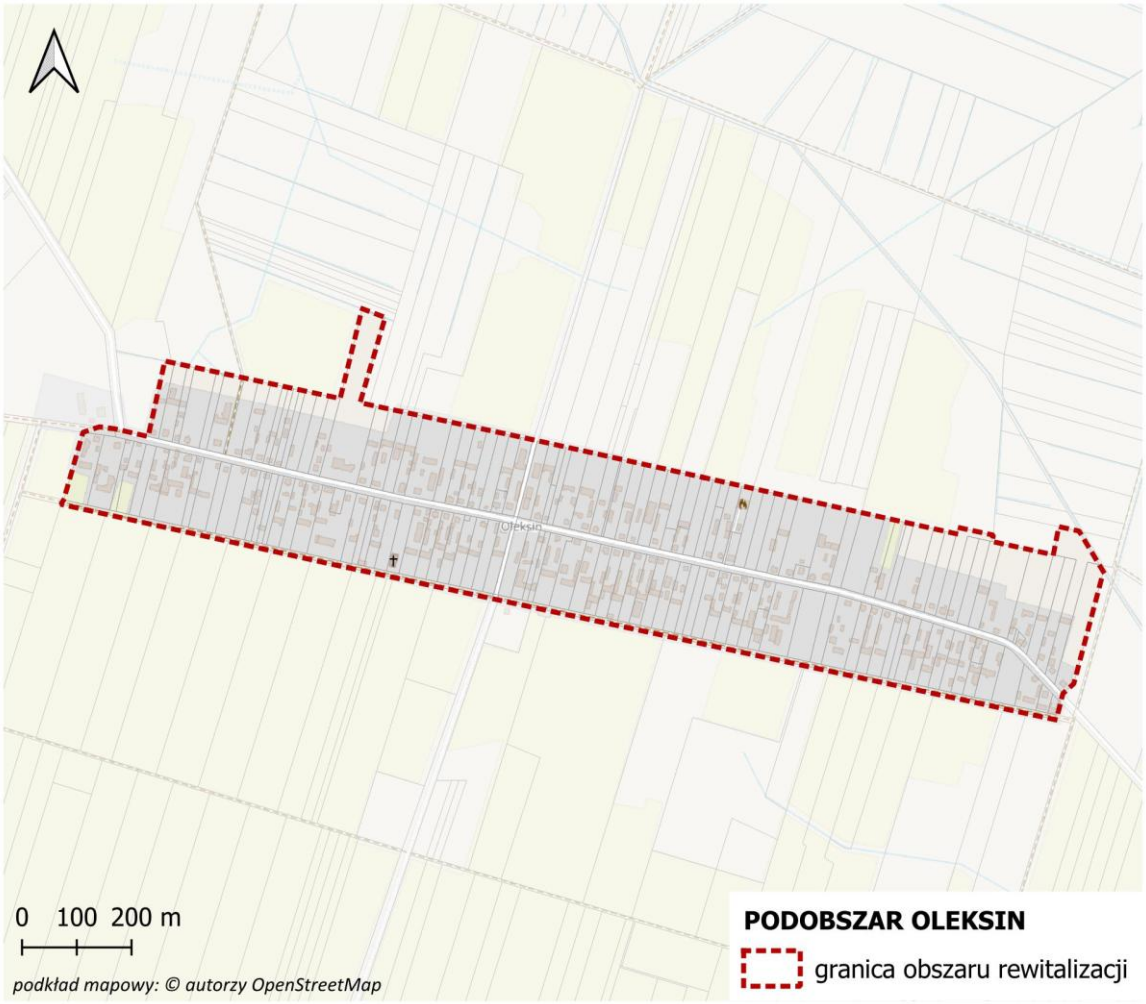

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 9 Podobszar Szmurły

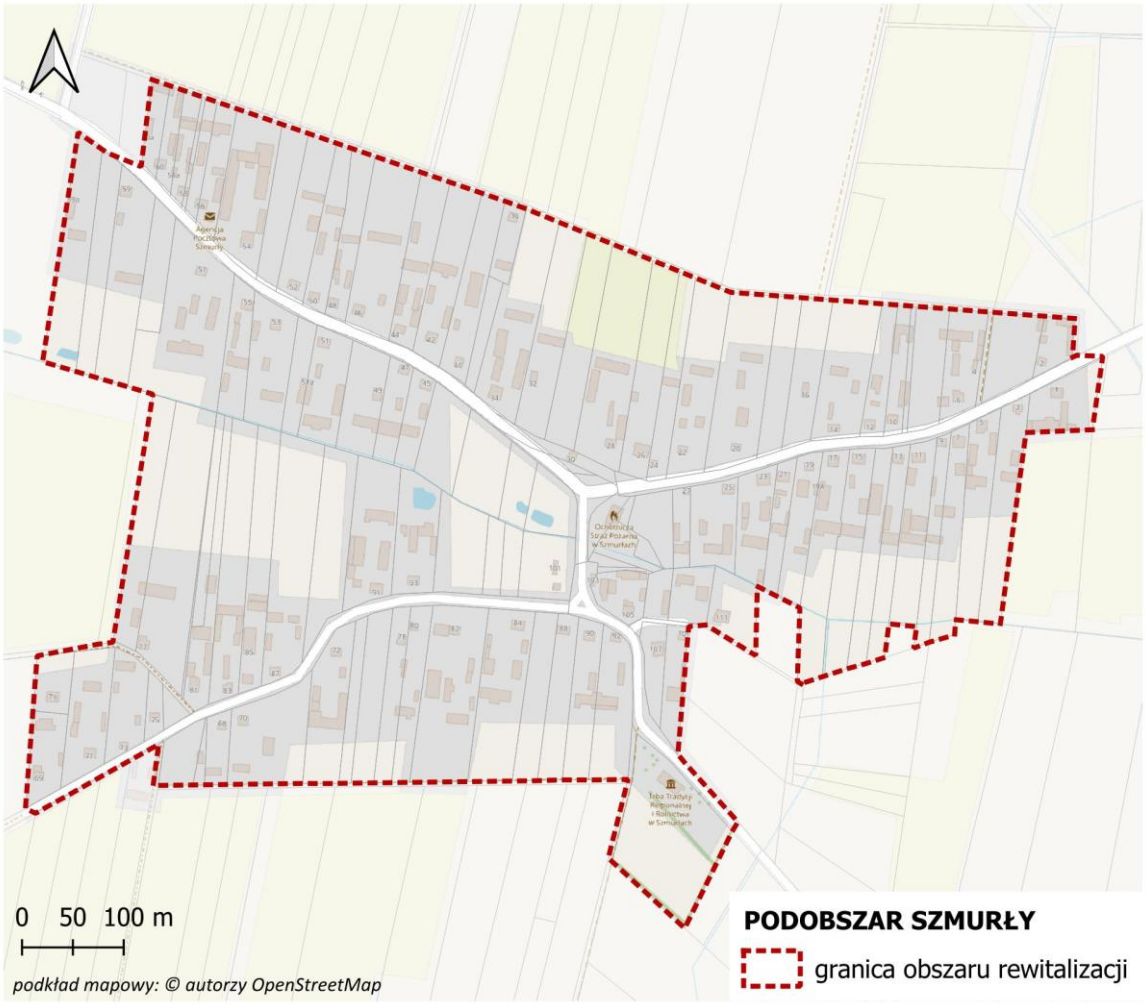

Źródło: opracowanie własne.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Gmina Brańsk położona jest w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego, na obszarze o wielowiekowych tradycjach osadniczych. Najstarsze ślady obecności człowieka na tych terenach sięgają schyłku paleolitu, o czym świadczą liczne stanowiska archeologiczne odkryte w okolicach Brańska. Szczególnie cenne są znaleziska związane z kulturą amfor kulistych oraz kulturą łużycką, potwierdzające ciągłość osadnictwa od kilku tysięcy lat. W średniowieczu obszar ten stanowił ważny punkt pogranicza mazowiecko-rusko-litewskiego, narażony na liczne najazdy i konflikty zbrojne.

Rozwój osadnictwa związany był z powstaniem grodu obronnego zlokalizowanego w widłach rzek Nurzec i Bronka, który dał początek późniejszemu ośrodkowi miejskiemu Brańsk. Pierwsze zachowane wzmianki źródłowe o miejscowości pochodzą z XV wieku, kiedy Brańsk pełnił funkcję lokalnego centrum administracyjnego Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 1440 r. miejscowość uzyskała prawa miejskie, stając się jednym z ważniejszych ośrodków Podlasia.

Obszar gminy Brańsk rozwijał się jako region rolniczy, zachowując jednocześnie wielokulturowy charakter, typowy dla historycznego Podlasia. W jego krajobrazie do dziś widoczne są ślady bogatego dziedzictwa kulturowego i historycznego, obejmującego zarówno zabytki sakralne, jak i układy ruralistyczne dawnych wsi. Wielowiekowa historia osadnictwa oraz położenie na styku różnych kultur i tradycji stanowią ważny element tożsamości współczesnej gminy[7].

Obszar rewitalizacji gminy Brańsk obejmuje 4 podobszary związane z sołectwami: Kalnica, Kiersnówek, Oleksin, Szmurły.

Obszar rewitalizacji gminy Brańsk został wyznaczony uchwałą Rady Gminy Brańsk z dnia 28 kwietnia 2026 r. (Uchwała Nr XIX/136/2026 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brańsk).

5.1 Podobszar Kalnica

5.1.1 Sfera społeczna

Analiza wskaźników społecznych dla podobszaru Kalnica wskazuje na występowanie zjawisk kryzysowych uzasadniających objęcie obszaru działaniami rewitalizacyjnymi.

W zakresie procesów demograficznych podobszar charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym (-7,1), co potwierdza postępujące procesy depopulacyjne. Choć wartość ta jest nieco korzystniejsza niż

[7] Na podstawie: https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/historia-obszaru-gminy-bransk oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brańsk (https://gis.gbransk.ipodlaskie.pl/upload/public/gmina_bransk/REJESTR/IV_30_2019_SUiKZP_tekst.pdf

średnia dla gminy (-8,6), nie zapewnia odtwarzania liczby mieszkańców. Jednocześnie w Kalnicy nie występuje dodatnie saldo migracji, które obserwowane jest w skali całej gminy i mogłoby potencjalnie kompensować ubytek ludności. Wskazuje to na ograniczoną atrakcyjność osiedleńczą miejscowości oraz brak napływu nowych mieszkańców. Niekorzystnym zjawiskiem jest również wyższy niż przeciętnie udział osób w wieku poprodukcyjnym, wynoszący 42,7 osób na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, co świadczy o postępującym procesie starzenia się lokalnej społeczności.

Tabela 9 Demografia

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-8,6	-7,1
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	6,4	0,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40	42,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

Na rynku pracy sytuacja jest stabilna. Na obszarze nie odnotowano osób bezrobotnych ani długotrwale bezrobotnych. Wynik ten należy jednak interpretować ostrożnie ze względu na niewielką liczbę mieszkańców.

Tabela 10 Sytuacja na rynku pracy

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	7,5	0,0
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	3,3	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bielsk Podlaski

Najbardziej widocznym problemem społecznym jest wysoka skala korzystania z pomocy społecznej. Liczba klientów pomocy społecznej osiąga poziom 157,1 osób na 1000 mieszkańców i jest znacząco wyższa od średniej dla gminy wynoszącej 99,4. Wskazuje to na koncentrację problemów społecznych i ekonomicznych wśród mieszkańców Kalnicy. Choć liczby wskazują na brak świadczeń stałych oraz z powodu niepełnosprawności, mieszkańcy wspierani są w innych formach – świadczeń z powodu ubóstwa czy poprzez posiłki.

Tabela 11 Pomoc społeczna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	99,4	157,1
Liczba decyzji o udzieleniu zasiłku stałego na 1000 mieszkańców	54,8	0,0

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	4,8	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Brańsk

W obszarze bezpieczeństwa odnotowano poziom przestępczości zbliżony do średniej gminnej. Liczba przestępstw wynosi 7,1 na 1000 mieszkańców wobec 7,0 dla całej gminy, co nie wskazuje na występowanie szczególnie nasilonych problemów w tym zakresie. W liczbach bezwzględnych na podobszarze w 2025 r. popełniono jeden czyn zabroniony, a wartość wskaźnika wynika głównie z małej liczebnie populacji podobszaru.

Tabela 12 Bezpieczeństwo

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	7,0	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP Bielsk Podlaski

Kalnica wyróżnia się bardzo wysoką aktywnością społeczną i kulturalną mieszkańców. Liczba organizacji pozarządowych jest niemal trzykrotnie wyższa od średniej gminnej, a liczba osób korzystających z biblioteki przekracza średnią gminną ponad ośmiokrotnie. Wskaźniki te świadczą o silnym kapitale społecznym, wysokim poziomie zaangażowania mieszkańców oraz potencjale do oddolnej realizacji działań rewitalizacyjnych.

Tabela 13 Aktywność społeczna i kulturalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	4,9	14,3
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	81	671

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

5.1.2 Sfera gospodarcza

Analiza wskaźników gospodarczych wskazuje, że sytuacja gospodarcza podobszaru Kalnica jest korzystniejsza niż przeciętnie w skali gminy. Liczba podmiotów gospodarczych wynosi 35,7 na 1000 mieszkańców i jest wyraźnie wyższa od średniej dla Gminy Brańsk, która kształtuje się na poziomie 20,3. Świadczy to o relatywnie wysokiej aktywności przedsiębiorczej mieszkańców oraz obecności lokalnych inicjatyw gospodarczych.

Pozytywnie należy ocenić również bilans przedsiębiorstw. Różnica pomiędzy liczbą nowo zarejestrowanych a wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych jest dodatnia i wynosi 7,1 na 1000

mieszkańców, podczas gdy dla całej gminy wskaźnik ten osiąga wartość 0. Oznacza to, że na obszarze powstaje więcej podmiotów gospodarczych niż kończy działalność, co świadczy o korzystnych warunkach dla rozwoju przedsiębiorczości.

Tabela 14 Sfera gospodarcza

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	20,3	35,7
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	0,0	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG

Należy zatem stwierdzić, że Kalnica wyróżnia się ponadprzeciętną aktywnością gospodarczą, która stanowi istotny potencjał rozwojowy podobszaru i może wspierać realizację działań rewitalizacyjnych.

5.1.3 Sfera techniczna

Analiza sfery technicznej wskazuje na występowanie istotnych potrzeb modernizacyjnych w zakresie infrastruktury publicznej. Na obszarze Kalnicy jeden z dwóch budynków (Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury, Kalnica 54) publicznych wymaga przeprowadzenia termomodernizacji, podczas gdy średnia dla gminy wynosi 12,5%. Oznacza to zwiększone zapotrzebowanie na działania poprawiające efektywność energetyczną budynków oraz ograniczające koszty ich utrzymania.

Rozmieszczenie elementów infrastruktury technicznej przedstawione na grafice potwierdza koncentrację obiektów pełniących funkcje publiczne i społeczne w obrębie miejscowości. Oznacza to, że działania modernizacyjne powinny mieć charakter kompleksowy i obejmować nie tylko same budynki, ale również ich bezpośrednie otoczenie. Szczególne znaczenie ma poprawa dostępności, bezpieczeństwa użytkowania oraz efektywności energetycznej obiektów, ponieważ ich stan techniczny bezpośrednio wpływa na możliwość prowadzenia działalności społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej.

Grafika 10 Uwarunkowania techniczne – Kalnica

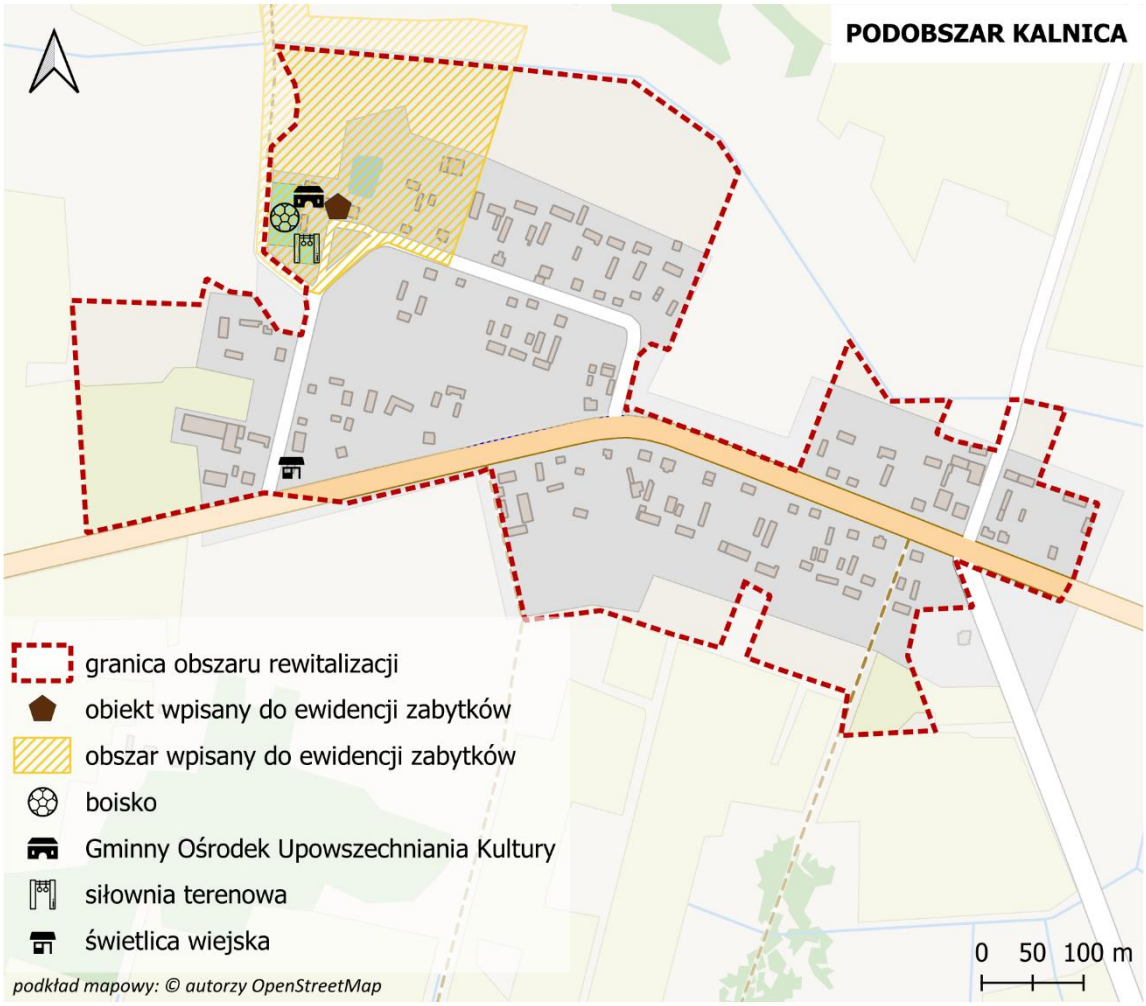

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT

Obiekty publiczne na analizowanym obszarze wymagają dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik ten osiąga poziom 100%, co znacząco przekracza średnią gminną wynoszącą 66,7%. Sytuacja ta może ograniczać dostępność usług publicznych dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców o ograniczonej mobilności.

Jednocześnie Kalnica charakteryzuje się ponadprzeciętnym zagęszczeniem obiektów zabytkowych Wskaźnik ten jest trzykrotnie wyższy od średniej gminnej, co świadczy o występowaniu cennych zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (w liczbach bezwzględnych na podobszarze Kalnica znajduje się 1 obiekt zabytkowy oraz obszar wpisany do ewidencji zabytków). Mogą one stanowić istotny potencjał rozwojowy miejscowości, jednak wymagają odpowiedniej ochrony i utrzymania co wiąże się z dodatkowymi nakładami finansowymi.

Planowana modernizacja Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury oraz budynku szatni przy kompleksie Orlik pozwoli na usunięcie barier architektonicznych, poprawę efektywności energetycznej

obiektów, dostosowanie ich do obowiązujących standardów technicznych i bezpieczeństwa oraz stworzenie nowoczesnej infrastruktury służącej działalności społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości infrastruktury publicznej oraz poprawy komfortu korzystania z niej przez mieszkańców.

W sferze technicznej zidentyfikowano zatem przede wszystkim problemy związane ze stanem infrastruktury publicznej oraz jej niedostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników. Jednocześnie obecność cennych zasobów dziedzictwa stanowi ważny atut podobszaru.

Tabela 15 Uwarunkowania techniczne

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba zabytków i pomników przyrody na km²	0,16	0,48
Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	12,5%	50%
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	66,7%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz WKZ

5.1.4 Sfera środowiskowa

Analiza wskaźników środowiskowych wskazuje na umiarkowane występowanie problemów środowiskowych na terenie Kalnicy. Korzystnie należy ocenić poziom pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych, który jest znacząco niższy niż średnia dla gminy. Świadczy to o mniejszej skali zagrożeń związanych z obecnością materiałów zawierających azbest.

Pozytywnie przedstawia się również poziom średniorocznego stężenia pyłu PM2.5, który jest niższy od średniej gminnej. Wskazuje to na relatywnie dobrą jakość powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze.

Wysoki udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe, wynoszący 82% stanowi wartość zbliżoną do średniej dla gminy i świadczy o utrzymującej się zależności od tradycyjnych źródeł ogrzewania. Może to przyczyniać się do powstawania zjawiska niskiej emisji, szczególnie w okresie grzewczym.

Tabela 16 Uwarunkowania środowiskowe

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]	951	322,8
Średnie roczne stężenie PM2.5	8,1	7,0

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	81,3%	82%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk, baza azbestowa oraz GiOŚ

Podsumowując, sfera środowiskowa nie wykazuje koncentracji silnych problemów kryzysowych. Głównym wyzwaniem pozostaje ograniczenie emisji z indywidualnych źródeł ciepła poprzez działania związane z poprawą efektywności energetycznej budynków oraz wymianą źródeł ogrzewania na bardziej ekologiczne.

5.1.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazuje na korzystny poziom wyposażenia podobszaru Kalnica w podstawową infrastrukturę społeczną i rekreacyjną. Dostępność punktów usług publicznych jest niemal czterokrotnie wyższa niż średnia dla gminy, co oznacza relatywnie dobrą dostępność usług dla mieszkańców.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego największą powierzchnię zajmują tereny zabudowy mieszkaniowej oraz tereny użytków rolnych z niewielkimi enklawami usług oraz przemysłu.

Grafika 11 Kierunki zagospodarowania – Kalnica

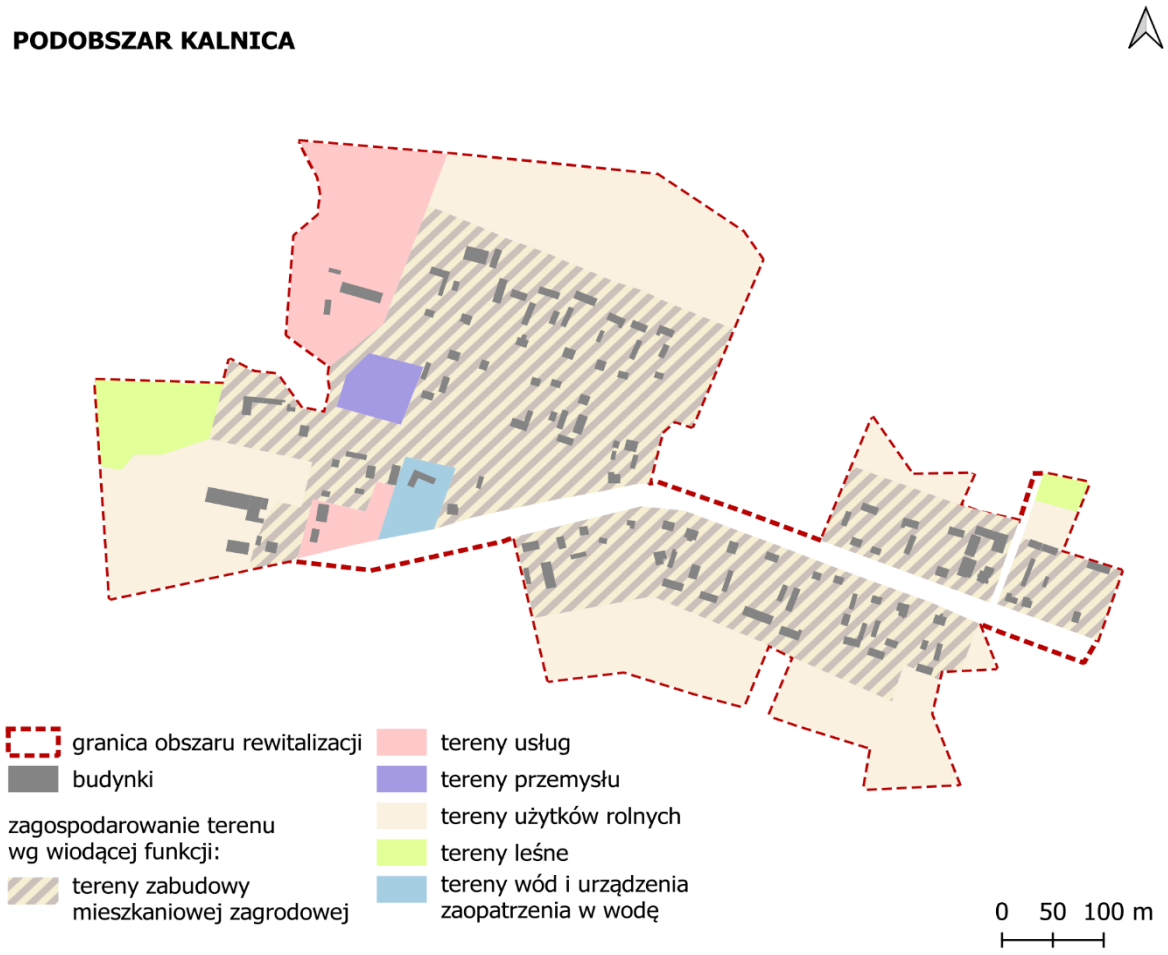

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT

Pomimo stosunkowo dobrej dostępności infrastruktury społecznej i rekreacyjnej, analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazuje na potrzebę podniesienia jakości, atrakcyjności i funkcjonalności istniejących przestrzeni publicznych. Obecne zagospodarowanie terenu wokół Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury oraz kompleksu sportowo-rekreacyjnego nie pozwala na pełne wykorzystanie potencjału tych miejsc jako lokalnych centrów integracji społecznej.

Niewystarczająco zagospodarowane tereny publiczne ograniczają możliwość organizacji wydarzeń plenerowych, spotkań mieszkańców, zajęć rekreacyjnych oraz aktywnego wypoczynku. Dotyczy to szczególnie przestrzeni wokół stawów, terenów zielonych oraz infrastruktury towarzyszącej.

Kalnica zachowuje również wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej, wynoszący 95,6% powierzchni ogółem. Pomimo że wskaźnik ten jest nieznacznie niższy od średniej gminnej, nadal świadczy o zachowaniu wiejskiego charakteru miejscowości oraz wysokich walorach środowiskowych i krajobrazowych.

Tabela 17 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	3,8	14,3
Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe, miejsca małej architektury) na 1000 mieszkańców	4,0	21,4
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	97,2	95,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz BDOT

5.1.6 Potencjały i negatywne zjawiska

Tabela 18 Potencjały i negatywne zjawiska

⊕ Potencjały	⊖ Negatywne zjawiska
Dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna i sportowa (GOUK, Orlik, tereny rekreacyjne)	Niekorzystne procesy demograficzne – ujemny przyrost naturalny i starzenie się mieszkańców
Koncentracja funkcji publicznych sprzyjająca tworzeniu lokalnego centrum aktywności	Wysoki poziom korzystania z pomocy społecznej oraz świadczeń z tytułu niepełnosprawności
Obecność terenów zielonych stanowiących potencjał rekreacyjny	Ograniczona aktywność społeczna i kulturalna mieszkańców
Korzystna dostępność przestrzeni publicznych	Konieczność poprawy stanu technicznego i funkcjonalności infrastruktury publicznej
Możliwość rozwoju funkcji integracyjnych i rekreacyjnych	Wysoki udział źródeł ciepła opartych na paliwach stałych oraz obecność wyrobów azbestowych

Źródło: opracowanie własne.

5.2 Podobszar Kiersnówek

5.2.1 Sfera społeczna

Analiza sfery społecznej wskazuje na występowanie licznych zjawisk kryzysowych świadczących o pogarszającej się sytuacji społecznej podobszaru Kiersnówek. Szczególnie niekorzystnie przedstawiają się procesy demograficzne. Przyrost naturalny osiąga poziom -15,1 na 1000 mieszkańców, co oznacza wartość niemal dwukrotnie gorszą od średniej dla gminy. Wskazuje to na postępujący proces depopulacji i ograniczone możliwości odtwarzania potencjału ludnościowego miejscowości.

Tabela 19 Demografia

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-8,6	-15,1

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	6,4	30,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40	32,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

Pomimo dodatniego salda migracji wskazującego na potencjał rozwojowy miejscowości, mieszkańcy dysponują ograniczoną ofertą spędzania czasu wolnego, rekreacji i integracji społecznej. Brakuje atrakcyjnych, ogólnodostępnych przestrzeni umożliwiających organizację wydarzeń społecznych, edukacyjnych, sportowych i kulturalnych.

Istotnym problemem pozostaje również sytuacja na rynku pracy. Liczba osób bezrobotnych jest ponad dwukrotnie wyższa od średniej gminnej, co świadczy o ograniczonych możliwościach aktywności zawodowej mieszkańców. Dodatkowo na obszarze obserwuje się ponadprzeciętną liczbę osób korzystających ze świadczeń związanych z niepełnosprawnością, co wskazuje na potrzebę rozwoju działań integracyjnych i aktywizacyjnych.

Tabela 20 Sytuacja na rynku pracy

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	7,5	15,2
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	3,3	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bielsk Podlaski

Tabela 21 Pomoc społeczna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	99,4	15,2
Liczba decyzji o udzieleniu zasiłku stałego na 1000 mieszkańców	54,8	0,0
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	4,8	15,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS Brańsk

Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest niski poziom bezpieczeństwa. Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców jest ponad ośmiokrotnie wyższa od średniej dla gminy, co może świadczyć o występowaniu problemów społecznych wpływających na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i jakość życia na obszarze.

Tabela 22 Bezpieczeństwo

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	7,0	60,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP Bielsk Podlaski

Jednocześnie na podobszarze nie funkcjonują organizacje pozarządowe, a liczba osób korzystających z biblioteki wynosi 0. Wskazuje to na bardzo niski poziom aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców oraz ograniczone możliwości integracji lokalnej społeczności. Deficyt ten może prowadzić do osłabienia więzi społecznych oraz ograniczać zdolność mieszkańców do podejmowania wspólnych inicjatyw.

Tabela 23 Aktywność społeczna i kulturalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	4,9	0,0
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	81	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

Pomimo dodatniego salda migracji, które może świadczyć o pewnym potencjale osiedleńczym miejscowości, kumulacja problemów społecznych, bezrobocia, niskiej aktywności społecznej i wysokiej przestępczości wskazuje na konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na aktywizację mieszkańców, poprawę bezpieczeństwa oraz wzmacnianie kapitału społecznego.

5.2.2 Sfera gospodarcza

Analiza sfery gospodarczej wskazuje na występowanie istotnych problemów rozwojowych. Na terenie podobszaru Kiersnówek nie funkcjonują podmioty gospodarcze wpisane do ewidencji działalności gospodarczej. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wynosi zatem 0 na 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia dla gminy osiąga poziom 20,3.

Tabela 24 Sfera gospodarcza

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	20,3	0,0
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG

Brak aktywnych przedsiębiorstw oznacza ograniczone możliwości zatrudnienia mieszkańców, niewielką aktywność ekonomiczną oraz niski poziom lokalnej przedsiębiorczości. Dodatkowo wskaźnik różnicy pomiędzy liczbą nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych również wynosi 0, co wskazuje na brak procesów rozwojowych w sferze gospodarczej.

Sytuacja ta może przyczyniać się do utrwalania niekorzystnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia oraz odpływu mieszkańców w wieku produkcyjnym. W związku z tym niezbędne jest podejmowanie działań wzmacniających atrakcyjność inwestycyjną i społeczną obszaru oraz tworzących warunki sprzyjające rozwojowi aktywności gospodarczej.

5.2.3 Sfera techniczna

Podobszar Kiersnówek charakteryzuje się ograniczonym zasobem infrastruktury publicznej mogącej pełnić funkcje społeczne, rekreacyjne i turystyczne. Na jego terenie nie występują obiekty zabytkowe ani pomniki przyrody, które mogłyby stanowić lokalne centra aktywności lub element budujący atrakcyjność przestrzeni. Analiza nie wykazała obiektów publicznych podlegających ocenie pod względem termomodernizacji lub dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Grafika 12 Uwarunkowania techniczne – Kiersnówek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT

Rysunek uwarunkowań technicznych wskazuje na ograniczoną liczbę obiektów i elementów infrastruktury technicznej mogących pełnić funkcje społeczne lub rekreacyjne. Brak rozwiniętej infrastruktury publicznej powoduje, że potencjał przestrzenny podobszaru, w szczególności terenów związanych z zalewem Otapy–Kiersnówek, pozostaje niewystarczająco wykorzystany. Z tego względu kluczowe znaczenie ma nie tyle modernizacja istniejących budynków, ile stworzenie infrastruktury technicznej umożliwiającej bezpieczne i funkcjonalne korzystanie z przestrzeni rekreacyjnej.

Obszar wokół zalewu Otapy–Kiersnówek posiada znaczny potencjał przyrodniczy i krajobrazowy, jednak brak odpowiednio rozwiniętej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i technicznej ogranicza możliwość jego wykorzystania przez mieszkańców oraz odwiedzających. Niedobór elementów małej architektury, oświetlenia, ciągów pieszych, miejsc wypoczynku czy urządzeń poprawiających bezpieczeństwo powoduje, że przestrzeń ta nie pełni obecnie funkcji odpowiadających jej potencjałowi.

Tabela 25 Uwarunkowania techniczne

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba zabytków i pomników przyrody na km²	0,16	0,0
Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	12,5%	-

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	66,7%	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz WKZ

5.2.4 Sfera środowiskowa

Analiza wskaźników środowiskowych nie wskazuje na występowanie szczególnie nasilonych problemów środowiskowych. Korzystnie prezentuje się poziom średniorocznego stężenia pyłu PM2.5, który jest niższy od średniej dla gminy. Również udział gospodarstw domowych wykorzystujących kotły na paliwo stałe jest niższy od wartości referencyjnej.

Negatywnym zjawiskiem jest obecność wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do unieszkodliwienia. Chociaż ich masa jest niższa niż średnio w gminie, nadal wskazuje na konieczność kontynuowania działań związanych z eliminacją materiałów stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia mieszkańców.

Tabela 26 Uwarunkowania środowiskowe

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]	951	734
Średnie roczne stężenie PM2.5	8,1	5,0
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	81,3%	73,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk, baza azbestowa oraz GiOŚ

5.2.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazuje na istotne deficyty w zakresie dostępności usług publicznych. Na terenie podobszaru nie występują punkty usług publicznych, co oznacza całkowity brak lokalnej infrastruktury zapewniającej mieszkańcom dostęp do podstawowych usług społecznych, administracyjnych czy kulturalnych.

W strukturze zagospodarowania terenu największą powierzchnię posiadają tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej oraz obszary użytków rolniczych. We wschodniej części podobszaru wyróżnia się również fragment terenów usług.

Grafika 13 Kierunki zagospodarowania – Kiersnówek

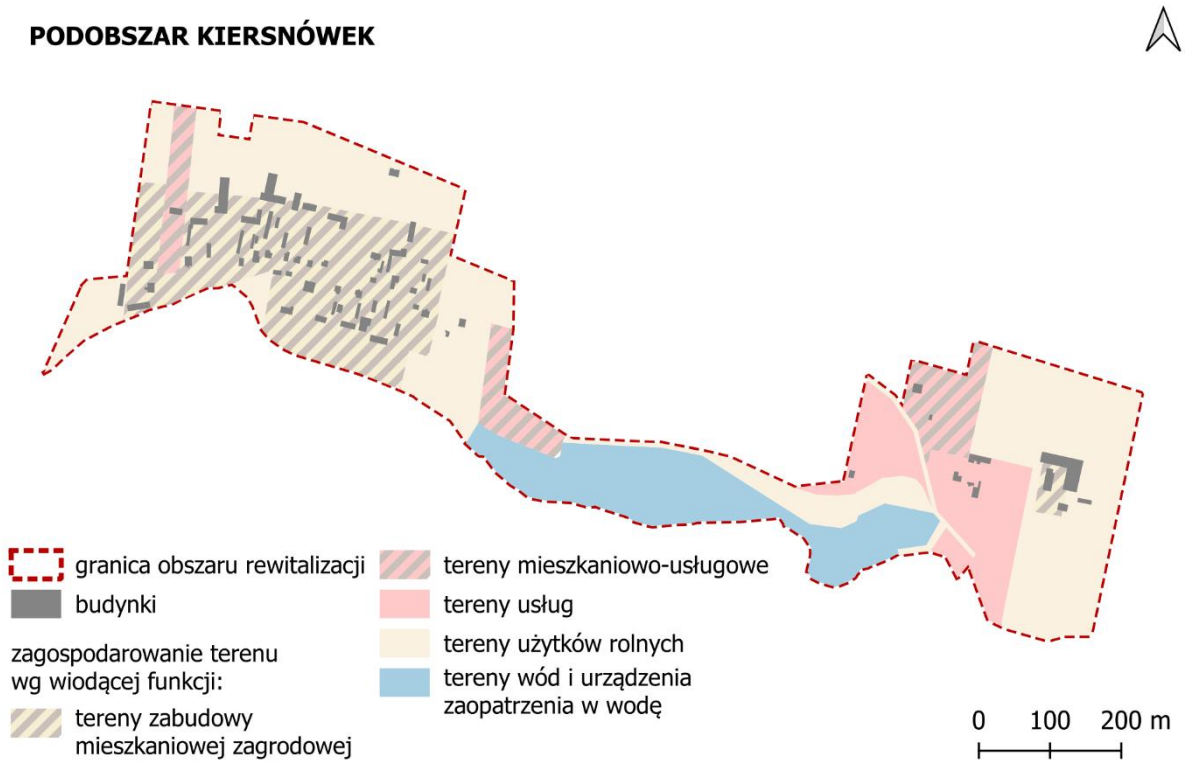

Źródło: opracowanie własne

Obecność terenów rekreacyjnych, których dostępność jest wyższa od średniej gminnej, nie kompensuje deficytów w zakresie infrastruktury służącej integracji społecznej i aktywności obywatelskiej. Ograniczona dostępność usług publicznych może wpływać na pogłębianie izolacji społecznej mieszkańców oraz utrudniać rozwój lokalnych inicjatyw.

Jednocześnie wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej świadczy o zachowaniu walorów środowiskowych i krajobrazowych obszaru. Potencjał ten może zostać wykorzystany w działaniach rewitalizacyjnych służących poprawie jakości przestrzeni publicznej, tworzeniu miejsc spotkań mieszkańców oraz wzmacnianiu funkcji społecznych miejscowości.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej kluczowym problemem pozostaje brak dostępnych usług publicznych oraz niewystarczająca infrastruktura wspierająca integrację społeczną mieszkańców.

Tabela 27 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	3,8	0,0
Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe, miejsca małej architektury) na 1000 mieszkańców	4,0	15,2
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	97,2	94,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz BDOT

5.2.6 Potencjały i negatywne zjawiska

Tabela 28 Potencjały i negatywne zjawiska

⊕ Potencjały	⊖ Negatywne zjawiska
Zalew Otapy–Kiersnówek stanowiący najważniejszy potencjał rekreacyjny i turystyczny podobszaru	Niekorzystne procesy demograficzne
Korzystne walory krajobrazowe i środowiskowe	Wysokie bezrobocie oraz niska przedsiębiorczość.
Niski poziom zanieczyszczenia powietrza i mniejszy udział kotłów na paliwo stałe niż średnio w gminie	Niski poziom bezpieczeństwa oraz niska aktywność społeczna
Możliwość rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych	Brak infrastruktury rekreacyjnej i niewystarczające zagospodarowanie terenów wokół zalewu
Duże rezerwy terenów otwartych możliwych do zagospodarowania	Ograniczona oferta społeczna i kulturalna oraz brak przestrzeni integracji mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

5.3 Podobszar Oleksin

5.3.1 Sfera społeczna

W przypadku podobszaru Oleksin szczególnie niekorzystnie przedstawiają się procesy demograficzne. Przyrost naturalny osiąga wartość -12,8 na 1000 mieszkańców, co jest wynikiem znacznie gorszym od średniej dla gminy. Jednocześnie udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 48,5 na 100 osób w wieku produkcyjnym, co świadczy o zaawansowanym procesie starzenia się lokalnej społeczności.

Tabela 29 Demografia

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-8,6	-12,8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	6,4	0,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40	48,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

Analiza sytuacji na rynku pracy nie wskazuje na występowanie problemów związanych z bezrobociem. Na terenie podobszaru nie odnotowano osób bezrobotnych ani długotrwale bezrobotnych, co należy uznać za istotny potencjał rozwojowy miejscowości. Korzystna sytuacja na rynku pracy nie eliminuje jednak innych problemów społecznych identyfikowanych na obszarze, w szczególności związanych z procesem starzenia się społeczeństwa, ponadprzeciętnym poziomem korzystania z pomocy społecznej, wzrostem liczby osób wymagających wsparcia z tytułu niepełnosprawności oraz ograniczoną aktywnością społeczną mieszkańców.

Tabela 30 Sytuacja na rynku pracy

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	7,5	0,0
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	3,3	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bielsk Podlaski

Niepokojącym zjawiskiem jest ponadprzeciętna liczba osób korzystających z pomocy społecznej oraz osób otrzymujących świadczenia z tytułu niepełnosprawności. Wskazuje to na występowanie grup mieszkańców wymagających szczególnego wsparcia oraz potrzebę tworzenia warunków sprzyjających integracji społecznej i aktywizacji.

Tabela 31 Pomoc społeczna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	99,4	119,7

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba decyzji o udzieleniu zasiłku stałego na 1000 mieszkańców	54,8	51,3
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	4,8	8,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Brańsk

Na uwagę zasługuje również wysoki poziom przestępczości, przekraczający średnią dla gminy ponad sześciokrotnie. Zjawisko to wpływa negatywnie na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz ogranicza atrakcyjność miejscowości jako miejsca zamieszkania i aktywności społecznej.

Tabela 32 Bezpieczeństwo

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	7,0	42,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP Bielsk Podlaski

Pomimo funkcjonowania organizacji społecznych, mieszkańcy mają ograniczony dostęp do oferty kulturalnej i edukacyjnej. Liczba osób korzystających z biblioteki wynosi 0, co może świadczyć o niewystarczającej dostępności przestrzeni służących integracji społecznej, organizacji wydarzeń lokalnych i rozwijaniu aktywności mieszkańców.

Tabela 33 Aktywność społeczna i kulturalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	4,9	4,3
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	81	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

5.3.2 Sfera gospodarcza

Analiza sfery gospodarczej wskazuje na występowanie istotnych ograniczeń rozwojowych związanych z niskim poziomem przedsiębiorczości lokalnej. Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie podobszaru wynosi zaledwie 4,3 na 1000 mieszkańców i jest niemal pięciokrotnie niższa od średniej dla Gminy Brańsk. Wskazuje to na ograniczoną aktywność gospodarczą oraz niewielką liczbę lokalnych inicjatyw ekonomicznych.

Tabela 34 Sfera gospodarcza

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	20,3	4,3

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG

Dodatkowo wskaźnik różnicy pomiędzy liczbą nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osiąga wartość 0, co oznacza brak procesów rozwojowych w zakresie przedsiębiorczości. Sytuacja ta może ograniczać możliwości rozwoju miejscowości, zmniejszać jej atrakcyjność osiedleńczą oraz wpływać na ograniczoną aktywność społeczną mieszkańców.

5.3.3 Sfera techniczna

Analiza sfery technicznej wskazuje na potrzebę poprawy stanu technicznego infrastruktury publicznej służącej mieszkańcom podobszaru Oleksin. Szczególne znaczenie posiada budynek remizy Ochotniczej Straży Pożarnej, który pełni funkcje związane zarówno z bezpieczeństwem mieszkańców, jak i działalnością społeczną lokalnej społeczności. Obecny standard techniczny obiektu ogranicza możliwości pełnienia przez niego funkcji społecznych, integracyjnych i kulturalnych. Niedostateczna efektywność energetyczna budynku, potrzeba modernizacji instalacji technicznych oraz konieczność dostosowania obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami wpływają na ograniczoną funkcjonalność i komfort użytkowania. Na podobszarze zlokalizowane są dwa obiekty zabytkowe jednak w stosunku do powierzchni obszaru wartość wskaźnika koncentracji zabytków jest nieco niższa niż przeciętnie w gminie.

Tabela 35 Uwarunkowania techniczne

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba zabytków i pomników przyrody na km²	0,16	0,07
Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	12,5	-
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	66,7	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz WKZ

W kontekście niskiego poziomu bezpieczeństwa oraz potrzeb związanych z integracją mieszkańców szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie nowoczesnej, bezpiecznej i dostępnej infrastruktury publicznej. Planowana modernizacja remizy umożliwi poprawę warunków funkcjonowania jednostki OSP, zwiększy poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz stworzy przestrzeń umożliwiającą organizację wydarzeń społecznych, edukacyjnych i kulturalnych.

Grafika 14 Uwarunkowania techniczne – Oleksin

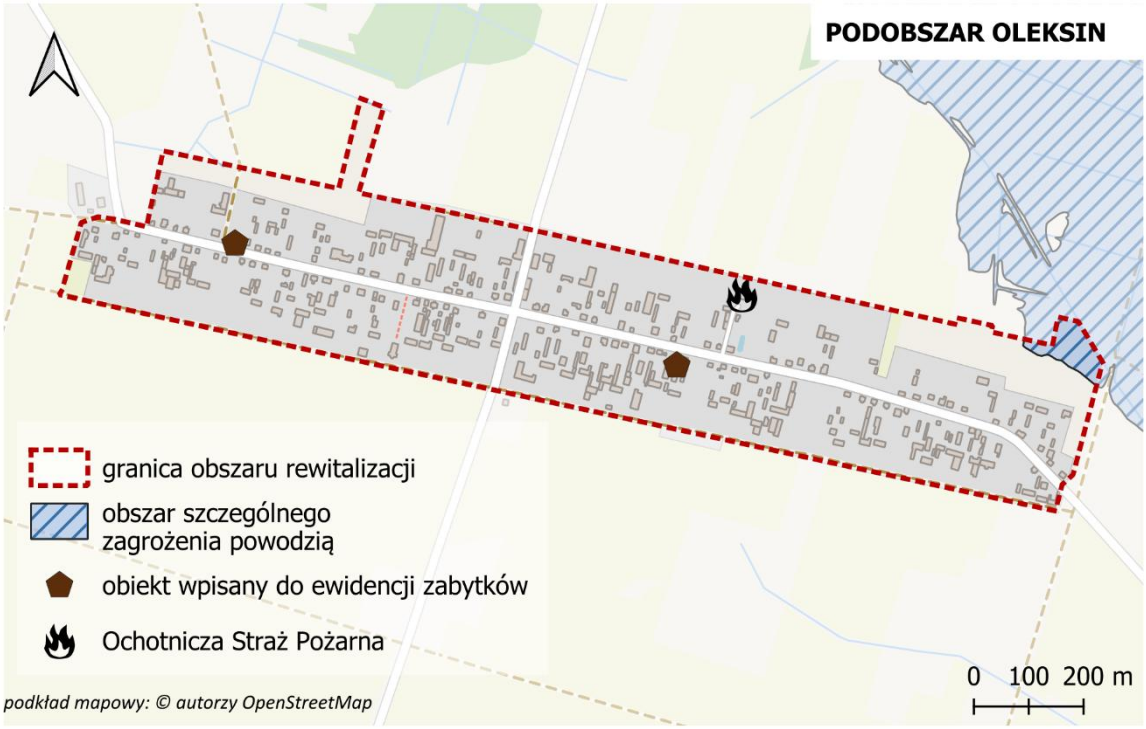

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT

Grafika uwarunkowań technicznych potwierdza znaczenie remizy OSP jako jednego z kluczowych obiektów publicznych na terenie podobszaru. Jej lokalizacja i funkcja wskazują, że obiekt może pełnić rolę centrum bezpieczeństwa, integracji i aktywności społecznej. W związku z tym poprawa stanu technicznego remizy, dostosowanie jej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz uporządkowanie otoczenia powinny być traktowane jako działania wzmacniające zarówno infrastrukturę publiczną, jak i lokalną spójność społeczną.

5.3.4 Sfera środowiskowa

Analiza sfery środowiskowej wskazuje na występowanie problemów związanych przede wszystkim z jakością powietrza oraz koniecznością dalszej eliminacji materiałów zawierających azbest. Masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych przypadająca na mieszkańca jest wyższa niż średnio w Gminie Brańsk, co wskazuje na potrzebę kontynuowania działań zmierzających do usuwania materiałów stwarzających potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska.

Istotnym wyzwaniem pozostaje również wysoki udział gospodarstw domowych wykorzystujących kotły na paliwo stałe, który przekracza średnią dla gminy. Zjawisko to może przyczyniać się do występowania niskiej emisji oraz pogorszenia jakości powietrza szczególnie w okresie grzewczym. Potwierdza to również poziom stężenia pyłu PM2.5 utrzymujący się na poziomie średniej gminnej.

Jednocześnie Oleksin charakteryzuje się znacznym udziałem terenów biologicznie czynnych oraz zachowanym wiejskim charakterem krajobrazu, co stanowi ważny potencjał środowiskowy miejscowości. Wymaga on jednak ochrony oraz odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni publicznych w sposób sprzyjający poprawie jakości życia mieszkańców.

Tabela 36 Uwarunkowania środowiskowe

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]	951	1051,9
Średnie roczne stężenie PM2.5	8,1	8,1
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	81,3%	84,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk, baza azbestowa oraz GiOŚ

5.3.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazuje się na potrzebę poprawy jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych służących mieszkańcom Oleksina. Pomimo zachowania wysokiego udziału terenów biologicznie czynnych, miejscowość dysponuje ograniczoną liczbą atrakcyjnych przestrzeni integracji społecznej i wypoczynku.

Struktura zagospodarowania przestrzennego podobszaru Oleksin wskazuje na dominację zabudowy mieszkaniowej z niewielkim udziałem terenów rolniczych, przy ograniczonym udziale wyraźnie wyodrębnionych przestrzeni publicznych pełniących funkcje integracyjne, rekreacyjne lub społeczne. Układ przestrzenny ma charakter typowy dla miejscowości wiejskiej, w której funkcje osadnicze są powiązane z centralnie przebiegającym traktem komunikacyjnym.

Grafika 15 Kierunki zagospodarowania przestrzennego – Oleksin

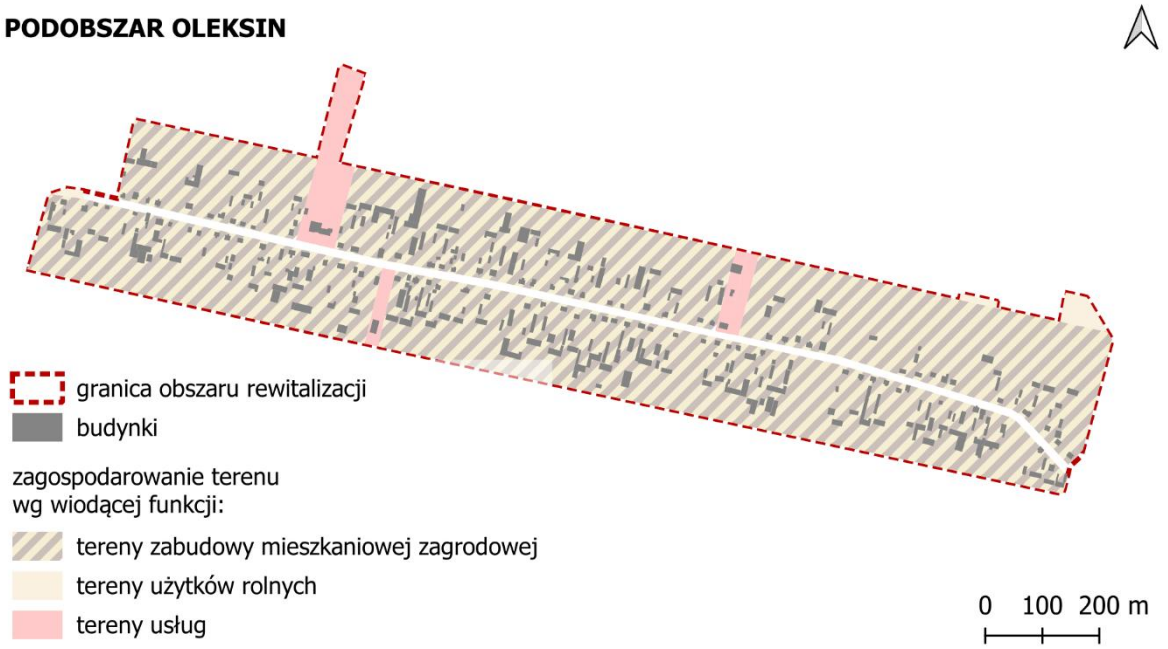

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT

Szczególnym problemem jest brak odpowiednio zagospodarowanego centrum aktywności lokalnej skupionego wokół obiektów publicznych. Obecny stan otoczenia remizy nie sprzyja organizacji wydarzeń społecznych, spotkań mieszkańców ani prowadzeniu działań integracyjnych skierowanych do różnych grup wiekowych.

Jednocześnie remiza OSP wraz z przyległym terenem stanowi naturalne centrum życia społecznego miejscowości i posiada potencjał do pełnienia szerszych funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. Wymaga to jednak kompleksowego uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni wokół obiektu.

Modernizacja obiektów użyteczności publicznej, wykonanie elementów małej architektury, oświetlenia, zieleni i uporządkowanie terenu umożliwią stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji mieszkańców. Inwestycja przyczyni się do poprawy estetyki centrum miejscowości, zwiększenia dostępności przestrzeni publicznej oraz rozwoju aktywności społecznej i rekreacyjnej mieszkańców.

Tabela 37 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	3,8	0,0

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe, miejsca małej architektury) na 1000 mieszkańców	4,0	0,0
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	97,2	97,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz BDOT

5.3.6 Potencjały i negatywne zjawiska

Tabela 38 Potencjały i negatywne zjawiska

⊕ Potencjały	⊖ Negatywne zjawiska
Dobra sytuacja mieszkańców na rynku pracy.	Starzenie się społeczeństwa i ujemny przyrost naturalny
Istniejące obiekty publiczne mogące pełnić funkcje integracyjne	Niski poziom przedsiębiorczości lokalnej
Zachowany wiejski charakter miejscowości oraz duży udział terenów biologicznie czynnych	Ponadprzeciętna liczba osób korzystających z pomocy społecznej i świadczeń z tytułu niepełnosprawności
Możliwość rozwoju funkcji społecznych w oparciu o istniejącą infrastrukturę	Brak wyraźnie wykształconego centrum aktywności społecznej oraz ograniczona liczba przestrzeni publicznych
Potencjał do poprawy jakości przestrzeni wspólnych	Wysoki udział gospodarstw wykorzystujących paliwa stałe oraz znaczna ilość wyrobów azbestowych

Źródło: opracowanie własne.

5.4 Podobszar Szmurły

5.4.1 Sfera społeczna

Na podobszarze Szmurły szczególnie niekorzystnie przedstawiają się procesy demograficzne. Przyrost naturalny osiąga wartość -29,1 na 1000 mieszkańców, co jest wynikiem ponad trzykrotnie gorszym od średniej dla gminy. Jednocześnie wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi 54,8 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, co świadczy o zaawansowanym procesie starzenia się społeczności lokalnej. Atutem podobszaru jest dodatnie saldo migracji, które może świadczyć o pewnej atrakcyjności osiedleńczej.

Tabela 39 Demografia

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-8,6	-29,1
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	6,4	24,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40	54,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

Analiza sytuacji na rynku pracy wskazuje na umiarkowanie korzystną sytuację mieszkańców podobszaru. Liczba osób bezrobotnych jest niższa od średniej dla Gminy Brańsk, co świadczy o relatywnie dobrej aktywności zawodowej mieszkańców. Jednocześnie niepokojącym zjawiskiem jest wyższy od średniej poziom bezrobocia długotrwałego. Oznacza to, że część mieszkańców doświadcza trwałych trudności w powrocie na rynek pracy, co może prowadzić do pogłębiania problemów społecznych, ograniczenia aktywności społecznej oraz ryzyka wykluczenia społecznego.

Tabela 40 Sytuacja na rynku pracy

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	7,5	4,9
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	3,3	4,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bielsk Podlaski

Liczba klientów pomocy społecznej znacząco przekracza średnią gminną, a liczba osób korzystających ze świadczeń związanych z niepełnosprawnością jest ponad dwukrotnie wyższa niż w gminie ogółem. Wskazuje to na potrzebę rozwijania działań integracyjnych, aktywizacyjnych oraz wspierających osoby starsze i osoby ze szczególnymi potrzebami.

Tabela 41 Pomoc społeczna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	99,4	155,3
Liczba decyzji o udzieleniu zasiłku stałego na 1000 mieszkańców	54,8	53,4
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	4,8	9,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS Brańsk

Dane dotyczące sytuacji społecznej wskazują na wyższy od średniej gminnej poziom przestępczości. Chociaż należy mieć na względzie, iż w liczbach bezwzględnych w 2024 roku doszło na obszarze do dwóch przestępstw, a wysoka wartość wskaźnika wynika ze stosunkowo niskiej populacji podobszaru.

Tabela 42 Bezpieczeństwo

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	7,0	9,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP Bielsk Podlaski

Na obszarze występuje również problem ograniczonego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym. Pomimo funkcjonowania organizacji społecznych na poziomie zbliżonym do średniej gminnej, liczba osób korzystających z biblioteki wynosi 0. Może to świadczyć o niewystarczającej ofercie społecznej i kulturalnej oraz braku odpowiednio przygotowanych przestrzeni służących integracji mieszkańców.

Tabela 43 Aktywność społeczna i kulturalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	4,9	4,9
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	81	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk

5.4.2 Sfera gospodarcza

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących dzielność na podobszarze wynosi 14,6 na 1000 mieszkańców i jest niższa od średniej dla Gminy Brańsk. Jednocześnie wskaźnik różnicy pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi wynosi 0, co wskazuje na brak wyraźnych procesów rozwojowych w lokalnej gospodarce.

Ograniczona przedsiębiorczość może wynikać między innymi z niewielkiej skali lokalnego rynku oraz niekorzystnych procesów demograficznych. W tym kontekście istotne znaczenie mają działania poprawiające jakość życia mieszkańców, zwiększające atrakcyjność miejscowości oraz wzmacniające jej funkcje społeczne, rekreacyjne czy turystyczne.

Tabela 44 Sfera gospodarcza

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	20,3	14,6
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG

5.4.3 Sfera techniczna

W odniesieniu do infrastruktury technicznej zauważalna jest potrzeba poprawy dostępności infrastruktury publicznej dla wszystkich grup mieszkańców. Szczególnie istotnym problemem jest fakt, że wszystkie analizowane obiekty publiczne wymagają dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Sytuacja ta może ograniczać możliwość korzystania z oferty społecznej, kulturalnej i edukacyjnej przez osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby o ograniczonej mobilności.

Przedstawione na grafice uwarunkowania techniczne wskazują na znaczenie istniejących obiektów publicznych jako podstawy do rozwijania funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych podobszaru. Szczególnie istotne są Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa oraz remiza OSP, które mogą pełnić funkcję lokalnych miejsc spotkań i aktywności mieszkańców. Jednocześnie potrzeba dostosowania obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami wskazuje, że obecna infrastruktura nie zapewnia pełnej dostępności dla wszystkich grup użytkowników.

Grafika 16 Uwarunkowania techniczne - Szmurły

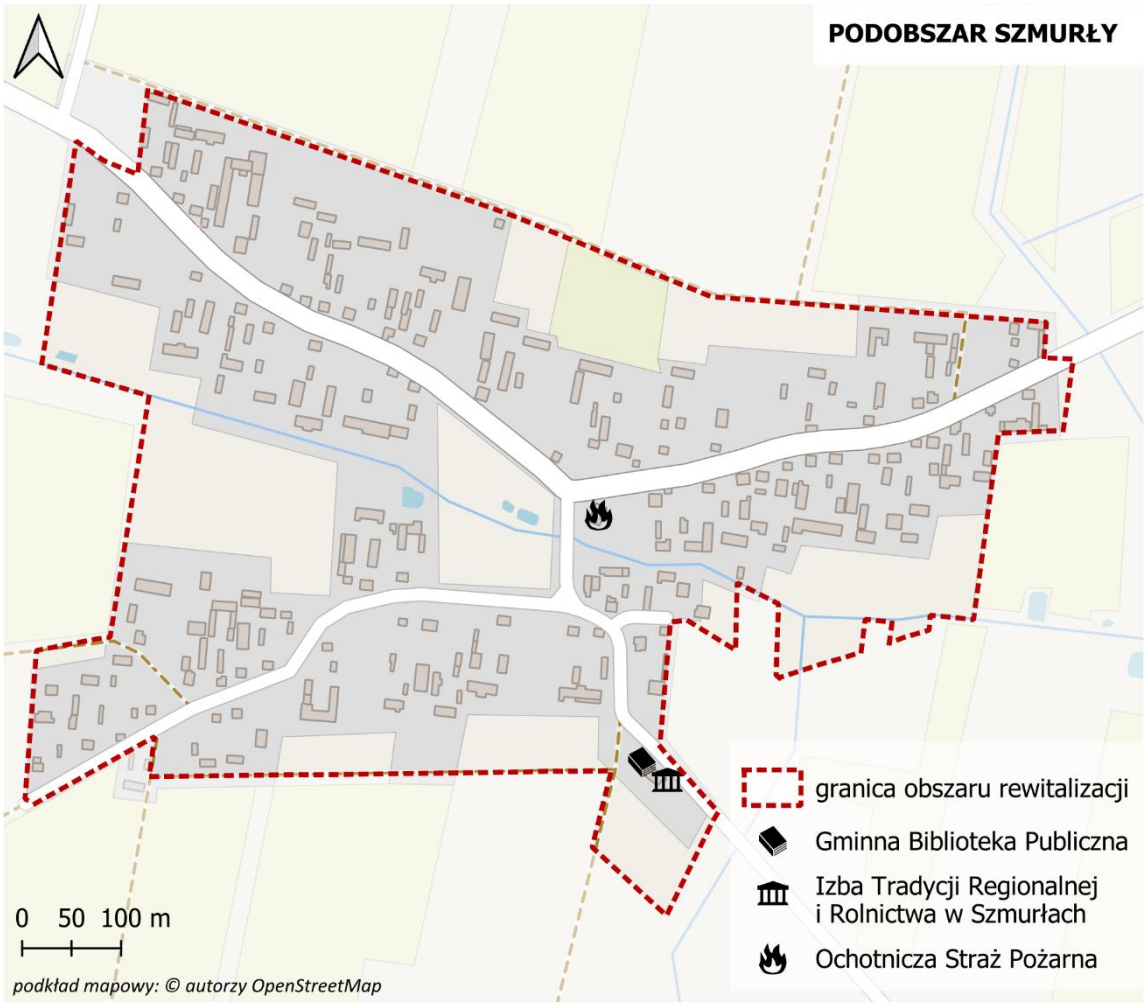

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT

Na obszarze nie występują obiekty zabytkowe ani pomniki przyrody mogące pełnić funkcję lokalnych biegunów aktywności społecznej. W związku z tym szczególnego znaczenia nabierają istniejące obiekty publiczne, takie jak Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa oraz remiza OSP, które stanowią ważne miejsca budowania tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców.

Tabela 45 Uwarunkowania techniczne

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Liczba zabytków i pomników przyrody na km²	0,16	0,0
Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	12,5%	0,0%
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	66,7%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz WKZ

5.4.4 Sfera środowiskowa

Analiza sfery środowiskowej wskazuje na występowanie problemów związanych przede wszystkim z wykorzystywaniem paliw stałych w gospodarstwach domowych oraz obecnością wyrobów zawierających azbest. Masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych przypadająca na mieszkańca przekracza średnią dla gminy, co wskazuje na potrzebę dalszych działań związanych z eliminacją materiałów stwarzających potencjalne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i środowiska.

Istotnym wyzwaniem pozostaje również wysoki udział gospodarstw domowych wykorzystujących kotły na paliwo stałe, który jest wyższy od średniej gminnej. Zjawisko to może okresowo wpływać na jakość powietrza oraz zwiększać ryzyko występowania niskiej emisji w sezonie grzewczym.

Jednocześnie korzystnie należy ocenić średnioroczny poziom stężenia pyłu PM2.5, który jest niższy od średniej gminnej, oraz wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej świadczący o zachowaniu walorów środowiskowych i krajobrazowych miejscowości.

Tabela 46 Uwarunkowania środowiskowe

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]	951	1050,2
Średnie roczne stężenie PM2.5	8,1	7,0
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	81,3%	85,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk, baza azbestowa oraz GiOŚ

5.4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazuje się na występowanie istotnych deficytów związanych z dostępnością infrastruktury rekreacyjnej. Pomimo relatywnie dobrej dostępności usług publicznych na terenie miejscowości, mieszkańcy nie mają dostępu do terenów rekreacyjnych, placów zabaw, siłowni plenerowych ani innych przestrzeni przeznaczonych do aktywnego spędzania czasu wolnego.

Struktura zagospodarowania przestrzennego podobszaru Szmurły wskazuje na wiejski, rozproszony charakter zabudowy, powiązany z występowaniem użytków rolniczych. Układ miejscowości opiera się przede wszystkim na funkcjach mieszkaniowych i rolniczych, przy jednoczesnym ograniczonym wyposażeniu w przestrzenie rekreacyjne i wypoczynkowe.

Grafika 17 Kierunki zagospodarowania przestrzennego - Szmurły

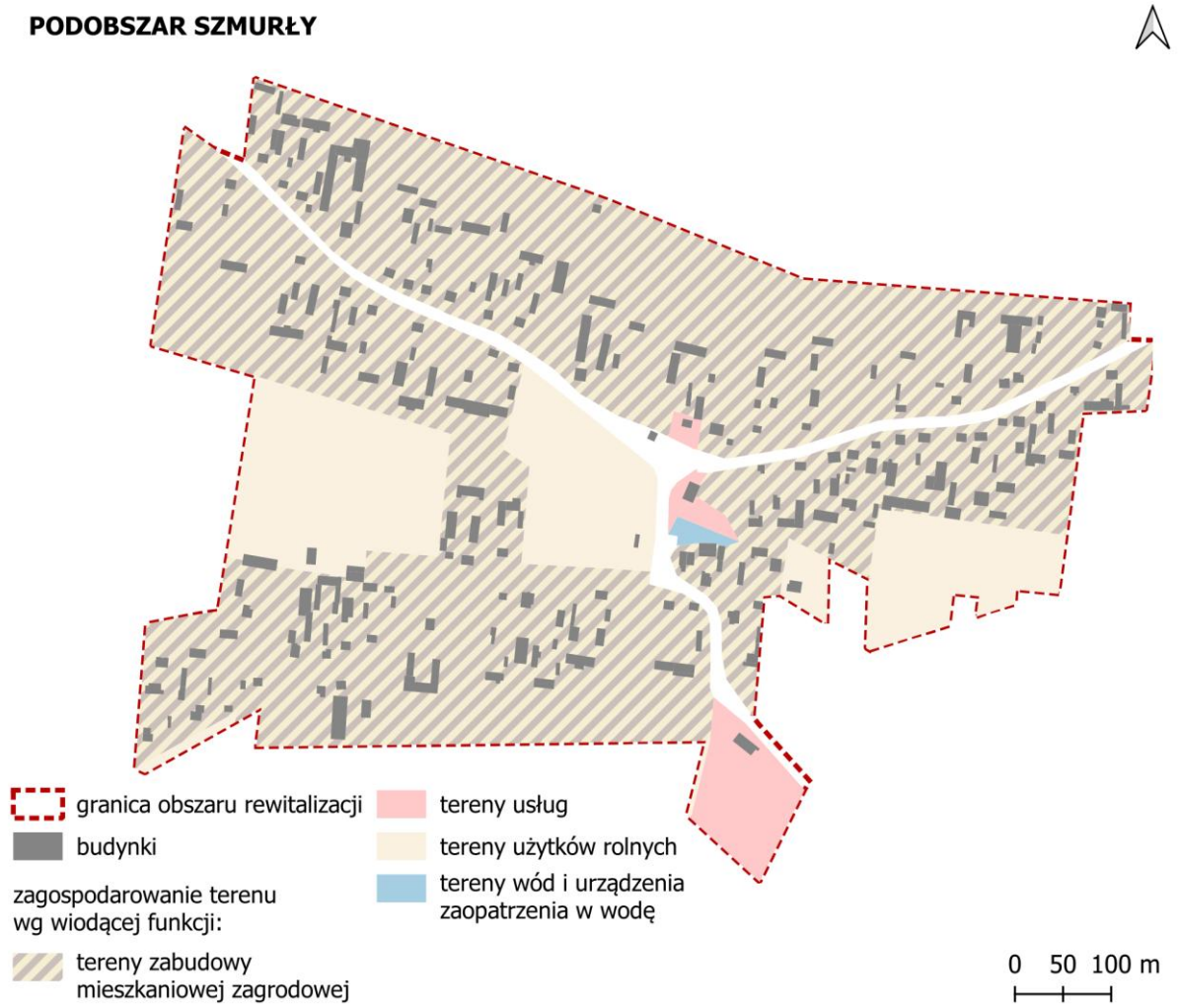

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT

Brak infrastruktury rekreacyjnej jest szczególnie istotny w kontekście potrzeb dzieci, młodzieży, rodzin oraz osób starszych. Ogranicza on możliwości integracji mieszkańców, prowadzenia aktywności społecznej oraz organizacji wydarzeń lokalnych.

Jednocześnie potencjał do rozwoju funkcji społecznych i rekreacyjnych stanowią Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa oraz teren wokół obiektu. Miejsce to może pełnić rolę lokalnego centrum aktywności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej, służącego zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym.

Tabela 47 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	3,8	9,7

	Wartość referencyjna dla Gminy Brańsk	Wartość dla OR
Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe, miejsca małej architektury) na 1000 mieszkańców	4,0	0,0
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	97,2	97,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brańsk oraz BDOT

5.4.6 Potencjały i negatywne zjawiska

Tabela 48 Potencjały i negatywne zjawiska

⊕ Potencjały	⊖ Negatywne zjawiska
Istniejąca Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa oraz remiza OSP stanowiące podstawę rozwoju funkcji społecznych.	Niekorzystne procesy demograficzne i starzenie się społeczności lokalnej
Dodatnie saldo migracji świadczące o utrzymującej się atrakcyjności osiedleńczej.	Wysoki poziom korzystania z pomocy społecznej oraz świadczeń z tytułu niepełnosprawności.
Zachowane walory środowiskowe i krajobrazowe.	Wyższy od średniej poziom bezrobocia długotrwałego.
Możliwość rozwoju funkcji edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych.	Brak ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych i miejsc integracji mieszkańców.
Potencjał do utworzenia lokalnego centrum aktywności społecznej.	Konieczność dostosowania infrastruktury publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz wysoki udział źródeł ciepła opartych na paliwach stałych.

Źródło: opracowanie własne.

5.5 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych podobszarach rewitalizacji mają charakter wzajemnie powiązany i oddziałują na siebie w wielu sferach. Problemy społeczne współwystępują z ograniczeniami gospodarczymi, technicznymi, środowiskowymi oraz przestrzenno-funkcjonalnymi, wzajemnie wzmacniając negatywne procesy zachodzące na obszarze rewitalizacji. Skutkiem ich kumulacji jest obniżenie jakości życia mieszkańców, ograniczenie aktywności społecznej i gospodarczej oraz niewystarczające wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjałów rozwojowych.

Tabela 49 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji

! Problem	? Przyczyna	→ Skutek	✓ Potrzeby i wyzwania
Niekorzystne procesy demograficzne przejawiające się starzeniem społeczności lokalnej i ujemnym przyrostem naturalnym	Odpływ ludzi młodych, niski poziom dzietności oraz postępujące starzenie się społeczeństwa	Zmniejszenie aktywności społecznej, wzrost zapotrzebowania na usługi dla seniorów oraz osłabienie potencjału rozwojowego miejscowości	Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni sprzyjających integracji międzypokoleniowej, aktywizacji mieszkańców oraz poprawie jakości życia rodzin i seniorów
Ograniczona aktywność społeczna i niewystarczająca oferta integracyjna	Niedostateczna liczba nowoczesnych i funkcjonalnych miejsc spotkań oraz organizacji wydarzeń społecznych i kulturalnych	Osłabienie więzi społecznych, niewielkie zaangażowanie mieszkańców w życie lokalne oraz ograniczony rozwój kapitału społecznego	Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej umożliwiającej prowadzenie działań integracyjnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych
Wysoki poziom korzystania z pomocy społecznej oraz wzrastające potrzeby osób wymagających wsparcia	Starzenie się społeczeństwa, problemy zdrowotne i społeczne części mieszkańców oraz ograniczona oferta działań aktywizujących	Ryzyko pogłębiania wykluczenia społecznego i bierności części mieszkańców	Rozszerzenie oferty działań społecznych, edukacyjnych i integracyjnych oraz zapewnienie dostępnej infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami
Niewystarczający poziom przedsiębiorczości lokalnej	Mała liczba podmiotów gospodarczych, ograniczona aktywność inwestycyjna oraz niewielka skala lokalnego rynku	Ograniczenie rozwoju gospodarczego i zmniejszenie atrakcyjności osiedleńczej miejscowości	Wzmacnianie atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych
Niedostateczny stan techniczny i funkcjonalny części infrastruktury publicznej	Wieloletnie niedoinwestowanie obiektów, brak modernizacji oraz niewystarczające dostosowanie do współczesnych standardów	Ograniczona możliwość prowadzenia działalności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej	Modernizacja obiektów publicznych, poprawa efektywności energetycznej, bezpieczeństwa oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami
Niewykorzystanie potencjału walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz niewystarczające zagospodarowanie terenów o wysokich walorach środowiskowych	Ograniczony rozwój funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych oraz niewykorzystanie potencjału rozwojowego obszaru	Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej z poszanowaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zwiększenie dostępności terenów atrakcyjnych przyrodniczo
Problemy środowiskowe związane z niską emisją i obecnością wyrobów zawierających azbest	Wysoki udział indywidualnych źródeł ciepła opalanych paliwami stałymi oraz znaczna liczba budynków z pokryciami azbestowymi	Pogorszenie jakości środowiska i obniżenie jakości życia mieszkańców	Kontynuacja działań związanych z poprawą efektywności energetycznej budynków, eliminacją wyrobów azbestowych oraz zwiększaniem udziału zieleni i rozwiązań prośrodowiskowych

Źródło: opracowanie własne

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanowi opis pożądanego stanu obszaru rewitalizacji po zakończeniu procesu rewitalizacji. Określa kierunek zmian, do którego dąży Gmina Brańsk poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedstawia obraz podobszarów po przezwyciężeniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz poprawie jakości przestrzeni publicznych, infrastruktury technicznej, warunków środowiskowych i funkcjonalnych.

Wizja została opracowana odrębnie dla każdego z podobszarów rewitalizacji, uwzględniając ich indywidualne uwarunkowania, potencjały oraz planowane przedsięwzięcia. Stanowi ona punkt odniesienia dla wyznaczonych celów rewitalizacji oraz kierunków działań, wskazując oczekiwane efekty procesu rewitalizacji w perspektywie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

6.1 Wizja podobszaru Kalnica

Kalnica stała się aktywną i zintegrowaną społecznie miejscowością, której mieszkańcy chętnie uczestniczą w życiu lokalnym, wydarzeniach kulturalnych i inicjatywach społecznych. Zmodernizowany Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury wraz z otaczającymi go terenami rekreacyjnymi stanowi centrum życia społecznego, integrującego mieszkańców wszystkich grup wiekowych oraz sprzyjającego rozwojowi aktywności obywatelskiej.

Przestrzeń publiczna jest estetyczna, funkcjonalna i dostępna dla wszystkich użytkowników, w tym osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami. Zagospodarowane tereny zieleni tworzą atrakcyjne miejsce wypoczynku, rekreacji i organizacji wydarzeń lokalnych. Nowoczesna infrastruktura społeczna oraz poprawiona jakość przestrzeni publicznych wpłynęły na wzrost jakości życia mieszkańców oraz wzmocniły rolę Kalnicy jako lokalnego centrum aktywności społecznej i rekreacyjnej.

6.2 Wizja podobszaru Kiersnówek

Kiersnówek wykorzystał swoje walory przyrodnicze i krajobrazowe jako podstawę rozwoju społecznego oraz rekreacyjnego. Teren wokół zalewu Otapy–Kiersnówek stanowią nowoczesną i bezpieczną przestrzeń służącą mieszkańcom oraz odwiedzającym, umożliwiając aktywny wypoczynek, organizację wydarzeń lokalnych i edukację przyrodniczą.

Rewitalizacja przyczyniła się do zwiększenia aktywności mieszkańców, poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz wzmocnienia więzi społecznych. Zagospodarowany teren rekreacyjny sprzyja integracji społecznej, rozwojowi inicjatyw lokalnych oraz budowaniu pozytywnego wizerunku miejscowości. Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej wpływa również na zwiększenie potencjału turystycznego oraz rozwojowego podobszaru.

6.3 Wizja podobszaru Oleksin

Oleksin stał się miejscowością oferującą mieszkańcom wysoką jakość przestrzeni publicznych oraz sprzyjającą aktywności społecznej. Zmodernizowana remiza Ochotniczej Straży Pożarnej pełni funkcję nowoczesnego centrum integracji lokalnej społeczności, będącego miejscem spotkań, wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i społecznych.

Przestrzeń wokół obiektu została uporządkowana i wyposażona w elementy małej architektury oraz tereny zieleni, dzięki czemu stanowi atrakcyjne miejsce codziennych spotkań mieszkańców. Poprawa jakości infrastruktury publicznej oraz dostępności przestrzeni sprzyja integracji międzypokoleniowej, wzmacnia kapitał społeczny oraz podnosi atrakcyjność miejscowości jako miejsca do życia.

6.4 Wizja podobszaru Szmurły

Szmurły to miejscowość, w której tradycja harmonijnie łączy się z nowoczesnymi funkcjami społecznymi i rekreacyjnymi. Zmodernizowana Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa wraz z remizą OSP tworzy lokalne centrum aktywności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej, służące mieszkańcom oraz odwiedzającym.

Nowo zagospodarowane tereny rekreacyjne zapewniły przestrzeń do aktywnego wypoczynku rodzin z dziećmi, organizacji wydarzeń plenerowych oraz integracji mieszkańców. Dostępna i estetyczna przestrzeń publiczna sprzyja budowaniu więzi społecznych, wzmacnianiu lokalnej tożsamości oraz zachowaniu dziedzictwa kulturowego miejscowości. Dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych Szmurły stały się atrakcyjnym miejscem do życia, aktywności społecznej i wypoczynku.

7. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji

Wyznaczenie celów rewitalizacji stanowi kolejny etap procesu planowania działań służących wyprowadzeniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Cele rewitalizacji wynikają bezpośrednio z przeprowadzonej diagnozy, zidentyfikowanych problemów i potencjałów rozwojowych oraz przyjętej wizji stanu obszaru po zakończeniu procesu rewitalizacji. Określają one pożądane zmiany społeczne, przestrzenne, gospodarcze, techniczne i środowiskowe, jakie Gmina Brańsk zamierza osiągnąć poprzez realizację Gminnego Programu Rewitalizacji.

Realizacja celów będzie możliwa dzięki wdrażaniu odpowiadających im kierunków działań. Kierunki działań stanowią uszczegółowienie celów rewitalizacji i wskazują główne obszary interwencji, w ramach których realizowane będą przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Obejmują one zarówno działania inwestycyjne prowadzące do poprawy jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury, jak również przedsięwzięcia społeczne ukierunkowane na aktywizację mieszkańców, wzmacnianie więzi społecznych oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.

Tabela 50 Cele i kierunki działań

Cel rewitalizacji 1. Wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji ↓	**Cel rewitalizacji 2.** Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz zwiększenie ich funkcjonalności i dostępności ↓	**Cel rewitalizacji 3.** Kompleksowe wsparcie mieszkańców ↓
KD 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i edukacyjnej służącej integracji mieszkańców.	**KD 2.1 Modernizacja i dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do współczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych.**	**KD 3.1 Wspieranie inicjatyw społecznych, gospodarczych i turystycznych wykorzystujących lokalne zasoby.**
KD 1.2 Rozwijanie działań aktywizujących, edukacyjnych i integracyjnych skierowanych do różnych grup mieszkańców.	**KD 2.2 Zagospodarowanie terenów publicznych na cele rekreacyjne, społeczne i kulturalne.**	**KD 3.2 Rozwój funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i turystycznych w oparciu o lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.**
KD 1.3 Tworzenie warunków do aktywności społecznej, międzypokoleniowej i obywatelskiej mieszkańców.	**KD 2.3 Rewitalizacja terenów zieleni, zbiorników wodnych oraz przestrzeni wspólnych z zachowaniem ich walorów przyrodniczych.**	**KD 3.3 Wspieranie działań sprzyjających poprawie jakości środowiska oraz zwiększaniu efektywności energetycznej infrastruktury publicznej.**
KD 1.4 Poprawa dostępności obiektów i usług publicznych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.	**KD 2.4 Rozwój infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo, estetykę i dostępność przestrzeni publicznych.**	**KD 3.4 Kreowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu.**

Źródło: opracowanie własne

Zdiagnozowane potrzeby	Kierunek działania	Cel rewitalizacji
• Niska aktywność społeczna mieszkańców oraz ograniczona oferta integracyjna.	KD 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i edukacyjnej służącej integracji mieszkańców.	1. Wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji
• Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej oraz osób ze szczególnymi potrzebami.	KD 1.2 Rozwijanie działań aktywizujących, edukacyjnych i integracyjnych skierowanych do różnych grup mieszkańców**.**	
• Starzenie się społeczeństwa oraz potrzeba wzmacniania więzi międzypokoleniowych.	KD 1.3 Tworzenie warunków do aktywności społecznej, międzypokoleniowej i obywatelskiej mieszkańców.	
• Ograniczona dostępność infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami.	KD 1.4 Poprawa dostępności obiektów i usług publicznych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.	
• Niewystarczający stan techniczny części infrastruktury publicznej.	KD 2.1 Modernizacja i dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do współczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych.	2. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz zwiększenie ich funkcjonalności i dostępności
• Niedobór atrakcyjnych przestrzeni rekreacyjnych i miejsc integracji mieszkańców.	KD 2.2 Zagospodarowanie terenów publicznych na cele rekreacyjne, społeczne i kulturalne.	
• Ograniczone wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i walorów krajobrazowych.	KD 2.3 Rewitalizacja terenów zieleni, zbiorników wodnych oraz przestrzeni wspólnych z zachowaniem ich walorów przyrodniczych.	
• Potrzeba poprawy estetyki, bezpieczeństwa i dostępności przestrzeni publicznych.	KD 2.4 Rozwój infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo, estetykę i dostępność przestrzeni publicznych.	
• Niska przedsiębiorczość lokalna oraz ograniczone wykorzystanie potencjału gospodarczego.	KD 3.1 Wspieranie inicjatyw społecznych, gospodarczych i turystycznych wykorzystujących lokalne zasoby.	3. Wzmocnienie potencjału rozwojowego obszaru rewitalizacji poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów i walorów
• Niewykorzystany potencjał przyrodniczy i kulturowy podobszarów rewitalizacji.	KD 3.2 Rozwój funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i turystycznych w oparciu o lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.	
• Konieczność poprawy jakości środowiska i ograniczenia niskiej emisji.	KD 3.3 Wspieranie działań sprzyjających poprawie jakości środowiska oraz zwiększaniu efektywności energetycznej infrastruktury publicznej.	
• Potrzeba budowania atrakcyjności osiedleńczej i wzmacniania pozytywnego wizerunku miejscowości.	KD 3.4 Kreowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu.	

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią zasadniczy element Gminnego Programu Rewitalizacji i są bezpośrednią odpowiedzią na problemy oraz potrzeby zidentyfikowane podczas diagnozy obszaru rewitalizacji. Ich zakres został określony z uwzględnieniem potencjałów poszczególnych podobszarów, przyjętej wizji rozwoju oraz celów i kierunków działań rewitalizacyjnych.

Zaplanowane przedsięwzięcia mają charakter kompleksowy i wzajemnie się uzupełniają. Obejmują zarówno działania inwestycyjne prowadzące do poprawy jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury technicznej, jak również przedsięwzięcia społeczne ukierunkowane na integrację mieszkańców, wzmacnianie kapitału społecznego, aktywizację lokalnej społeczności oraz poprawę jakości życia. Ich realizacja przyczyni się do ograniczenia zjawisk kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji oraz stworzenia warunków sprzyjających trwałemu i zrównoważonemu rozwojowi Gminy Brańsk.

8.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

l.p	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja
1	Kompleksowa modernizacja wraz z przebudową GOUK Kalnica, modernizacja budynku szatni dot. Orlik, zagospodarowanie terenu wokół obiektów.	Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury – Kalnica 54, 17-120 Brańsk
2	Zagospodarowanie terenu pod kątem turystyczno-rekreacyjnym (plaża, plac zabaw, boisko do siatkówki, piłki plażowej, miejsca ogniskowe) Otapy-Kiersnówek.	Obszar zalewu Otapy-Kiersnówek nr ewid. 329/4
3	Modernizacja budynku remizy wraz z zapleczem świetlicowym w Oleksinie	Ochotnicza Straż Pożarna, remiza- Oleksin 95A, 17-120 Brańsk
4	Modernizacja budynku i zagospodarowania terenu wokół Izby Tradycji Regionalnej i Rolnictwa – budowa centrum rekreacji i wypoczynku dla rodzin z dziećmi (centrum gier i zabaw) Modernizacja elewacji budynku remizy OSP, remont kuchni	Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa w Szmurłach – Szmurły 94, 17-120 Brańsk Remiza OSP Szmurły - Szmurły 31, 17-120 Brańsk

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
Kompleksowa modernizacja wraz z przebudową GOUK Kalnica, modernizacja budynku szatni dot. Orlik, zagospodarowanie ternu wokół obiektów
Termin realizacji przedsięwzięcia
Od 2027 roku do 2035 roku
Nazwa wnioskodawcy
Urząd Gminy Brańsk
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
• Zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności społecznej, przy tym aktywizacja społeczeństwa • Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i komfortu użytkowania obiektów • Poprawa dostępności obiektów do wypoczynku, kultury i rekreacji, integracja społeczeństwa
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:
Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Budynki – zabytkowy dwór w Kalnicy (GOUK): • zachowanie historycznej bryły i gabarytów budynku, kąta nachylenia dachu, kompozycji elewacji oraz historycznych detali architektonicznych; • oczyszczenie i impregnacja elewacji; przywrócenie historycznego szalowania facjatek i szczytu w części zachodniej oraz otynkowanie elewacji we wschodniej części dworu; • przywrócenie drewnianej stolarki okiennej i drzwiowej z zachowaniem historycznych podziałów, konstrukcji, sposobu otwierania i kolorystyki; pozostawienie i renowacja zachowanej historycznej stolarki drzwiowej; • wymiana i ujednolicenie współczesnej stolarki drzwiowej nawiązującej do historycznej, bez nieuzasadnionej zmiany wielkości i lokalizacji otworów okiennych i drzwiowych; • wymiana pokrycia dachowego z uwzględnieniem historycznego rozwiązania materiałowego (dachówka), z zachowaniem dotychczasowego kształtu i kąta nachylenia dachu; • zachowanie, naprawa i bezbarwna impregnacja ogniochronna istniejącej drewnianej więźby dachowej; wymiana więźby lub zniszczonych drewnianych elementów konstrukcyjnych jedynie w przypadku konieczności wynikającej z ekspertyzy technicznej, z zachowaniem historycznej formy dachu; • wymiana orynnowania i niezbędnych obróbek blacharskich; • wykonanie odprowadzenia wód opadowych poprzez usunięcie istniejącej opaski z kostki brukowej i ukształtowanie gruntu ze spadkiem od ścian budynku; ewentualna izolacja fundamentów wyłącznie po rozpoznaniu konstrukcji, sposobu posadowienia i zdiagnozowaniu konieczności jej wykonania, bez technologii szkodliwych dla historycznych murów, z ręcznym prowadzeniem robót ziemnych bezpośrednio przy fundamentach; • usunięcie płytek z elewacji w poziomie piwnicy (podmurówki); • wykonanie instalacji odgromowej w sposób jak najmniej ingerujący w ekspozycję oraz historyczną substancję zabytku; • usunięcie okładzin z płytek na murkach schodów zewnętrznych i remont istniejących schodów z

zachowaniem ich historycznego kształtu, sposobu wykonania i liczby stopni, z możliwością zastosowania płyt kamiennych lub tarasowych;
- dostosowanie funkcji pomieszczeń do działalności społecznej, kulturalnej i edukacyjnej z zachowaniem historycznego układu wnętrz; ewentualne nowe podziały wewnętrzne z pozostawieniem tzw. „świadków" oryginalnych ścian;
- pozostawienie i renowacja historycznych pieców i kuchni kaflowych oraz zachowanych elementów wystroju wnętrz;
- wymiana posadzek na nowe, uzasadnione historycznie, np. drewniane;
- pozostawienie i remont istniejących drewnianych schodów prowadzących na poddasze, bez ich likwidacji i przebudowy;
- remont i adaptacja poddasza użytkowego przy zachowaniu i zabezpieczeniu istniejącej polepy; w miejscu zachowanej polepy przewiduje się pomieszczenie o mniejszej intensywności użytkowania;
- modernizacja instalacji elektrycznej wraz z energooszczędnym oświetleniem LED, z wykorzystaniem istniejących tras przewodów i ograniczeniem ingerencji w historyczną substancję zabytku;
- modernizacja systemu i instalacji centralnego ogrzewania, z możliwością zastosowania ogrzewania podłogowego;
- wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła (rekuperacja), w sposób jak najmniej widoczny i jak najmniej ingerujący w historyczną substancję budynku;
- dostosowanie pomieszczeń sanitarnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- dostosowanie piwnicy do funkcji miejsca tymczasowego schronienia, z uwzględnieniem ochrony historycznych elementów budynku;
- zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym ewentualne wykonanie i montaż pochylni niezwiązanej trwale z zabytkowym dworem, niezakłócającej jego ekspozycji;
- ewentualna rozbudowa od strony północnej wyłącznie w formie lekkiej, odróżnialnej i odwracalnej konstrukcji oranżerii, nie wyższej niż kalenica dawnego dworu, połączonej z nim parterowym łącznikiem do wysokości okapu; łącznik przy pierwszej osi elewacji północnej licząc od narożnika północno-zachodniego; dopuszcza się jedynie niezbędne wyburzenie fragmentu ściany w elewacji północnej w celu połączenia z oranżerią;
- ewentualne wykonanie instalacji fotowoltaicznej wraz z magazynem energii, pod warunkiem lokalizacji paneli poza dachem zabytkowego dworu i poza jego najbliższym otoczeniem, a magazynu energii poza najbliższym otoczeniem budynku.

Budynek szatni przy kompleksie Orlik:
- wymiana drzwi w łazienkach;
- wymiana armatury łazienkowej;
- remont łazienki.

Zagospodarowanie terenu wokół obiektów:
- rewaloryzacja terenu w poszanowaniu historycznego charakteru i układu założenia dworsko-ogrodowego, z uwzględnieniem materiałów dokumentujących jego pierwotną formę;
- prace przy stawach, w tym ewentualne odmulenie, pogłębienie, uszczelnienie i ukształtowanie linii brzegowej, wyłącznie w zakresie mającym uzasadnienie historyczne i nawiązującym do założenia z tego samego okresu co zabytkowy dwór (w tym możliwość przywrócenia dawnych stawów w północnej części założenia);
- wykonanie parkingu z nawierzchni z kruszywa naturalnego, żwiru lub kratek ażurowych (ekokratek);
- porządkowanie ciągów pieszych i terenów zielonych, wykonanie niezbędnych nasadzeń i pielęgnacji zieleni z uwzględnieniem historycznego charakteru założenia;
- ustawienie ławek parkowych i innych niezbędnych, dyskretnych elementów małej architektury w sposób niezakłócający ekspozycji zabytku;
- ewentualne wykonanie lekkiego ogrodzenia terenu, w tym zabezpieczenia stawów, tylko w lokalizacji i formie uzasadnionej historycznie oraz niepowodującej uszczerbku dla ekspozycji zabytku;
- wykonanie zewnętrznego oświetlenia LED z użyciem dyskretnych opraw, w sposób jak najmniej ingerujący w strukturę zabytku, bez oświetlania całego budynku z poziomu gruntu;
- ewentualne wykonanie niezbędnego systemu nawadniania zieleni i monitoringu wizyjnego, z lokalizacją urządzeń oraz prowadzeniem instalacji niepowodującymi uszczerbku dla historycznej substancji i ekspozycji zabytku.

Prace przy dworze oraz w historycznym założeniu dworsko-ogrodowym będą uwzględniały zalecenia PWKZ z 21.08.2026 r. (znak RZ.5183.11.2026.AZ). Szczegółowe rozwiązania będą podlegały wymaganym uzgodnieniom konserwatorskim.

Działania społeczne:

„Dźwięki Rewitalizacji – muzyczne warsztaty alternatywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży". Zmniejszenie skali zachowań ryzykownych i bierności wśród młodzieży z obszaru rewitalizacji poprzez stworzenie atrakcyjnej alternatywy spędzania czasu wolnego i rozwój kompetencji osobistych (cierpliwość, dyscyplina, praca w grupie)

„Muzyka Łączy Pokolenia" – muzyczne warsztaty gitara jako narzędzie aktywizacji i terapii dla seniorów.

„Przegląd Akordeonistów" otwarte święto muzyki tradycyjnej i ulicznej

„Zimowa Akademia Aktywności" – profilaktyczny program bezpiecznych ferii dla dzieci z obszaru rewitalizacji. Działanie profilaktyczno-edukacyjne wyrównujące szanse edukacyjne i społeczne dzieci z rodzin w trudniejszej sytuacji społecznej

„Tradycja w Rękach Pokoleń" – międzypokoleniowe warsztaty i konkurs tradycji wielkanocnych połączone ze spotkaniem wielkanocnym klubu seniora

„Nasze Bezpieczne Podwórko" – integracyjny festyn z okazji Dnia Dziecka na obszarze rewitalizacji

„Letnia Stacja Przygody" – 5-dniowy blok profilaktyczno-animacyjny dla dzieci z obszaru rewitalizacji, wakacje

„Plac Pełen Tradycji" – aktywizacja społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji wokół organizacji Święta Plonów, dożynki gminne

„Świąteczne Podwórko" – międzypokoleniowe warsztaty tradycji i konkurs bożonarodzeniowy połączone z wigilią dla seniorów „Aktywni i Widoczni – program przeciwdziałania samotności seniorów na obszarze rewitalizacji poprzez rozwój Klubu Seniora"

„Roztańczone Sąsiedztwo" – potańcówka plenerowa na obszarze rewitalizacji

„Jesień w blasku ognia" – sąsiedzkie spotkania biesiadne przy ognisku na obszarze rewitalizacji

„Mali Konstruktorzy" – cykl warsztatów kreatywno-rozwojowych dla dzieci na obszarze rewitalizacji

Miejsce realizacji przedsięwzięcia (pełny adres realizacji przedsięwzięcia, a w przypadku nieruchomości niezabudowanej nr działki)

Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury – Kalnica 54, 17-120 Brańsk

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Dostępność architektoniczna:

- likwidacja barier architektonicznych poprzez zapewnienie wejść bez progowych lub wyposażonych w podjazdy dla osób poruszających się na wózkach,
- dostosowanie ciągów komunikacyjnych (odpowiednia szerokość przejść do kluczowych pomieszczeń, brak progów, oznaczenia kontrastowe),
- zapewnienie dostępnych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów,
- montaż poręczy i uchwytów w miejscach wymagających wsparcia ruchowego,
- dostosowanie sanitariów (toalety przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami),
- zapewnienie możliwości wejścia z psem asystującym.

Dostępność informacyjno-komunikacyjna:

- oznaczenie pomieszczeń i przestrzeni w sposób czytelny, w tym z wykorzystaniem piktogramów i kontrastów,
- udostępnienie informacji o działalności w formie dostępnej cyfrowo (Strona internetowa zgodna ze standardami dostępności),
- możliwość kontaktu z personelem za pomocą różnych kanałów (telefon, e-mail),
- w miarę możliwości zapewnienie wsparcia dla osób z trudnościami w komunikowaniu się.

Dostępność cyfrowa:

- zapewnienie, że strona internetowa oraz publikowane materiały spełniają wymagania dostępności cyfrowej (WCAG; międzynarodowy standard tworzenia dostępnych stron internetowych i aplikacji).

Bezpieczeństwo i ewakuacja:

- opracowanie procedur ewakuacji uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami,
- odpowiednie oznakowanie dróg ewakuacyjnych.

Łączna wartość przedsięwzięcia
5 260 000 zł

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

- Liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych – 2 szt.
- Liczba obiektów infrastruktury kultury objętych wsparciem – 2 szt.
- Powierzchnia wyremontowanego budynku – ok. 400 m
- Powierzchnia zagospodarowania terenu – 2,2500 ha
- Liczba elementów małej architektury – 8-15 szt.
- Liczba nasadzeń 20-50 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób korzystających z obiektu rocznie – 800-1500 osób/rok
- Liczba wydarzeń kulturalnych – 15-30 wydarzeń/rok
- Liczba uczestników wydarzeń 500-1000 osób/rok
- Liczba osób korzystających z terenu wokół – 500-1200 osób/rok
- Liczba nowych użytkowników obiektu – 300-700 osób/rok
- Liczba organizacji korzystających z obiektu – 2-5 podmiotów
- Liczba miejsc pracy – 2-4 etaty
- Wzrost liczby odwiedzających – 10-25%

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
Zagospodarowanie terenu pod kątem turystyczno- rekreacyjnym (plaża, plac zabaw, boisko do siatkówki, piłki plażowej, miejsca ogniskowe) Otapy-Kiersnówek.
Termin realizacji przedsięwzięcia
2027-2035
Nazwa wnioskodawcy
Urząd Gminy Brańsk
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
• Zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności społecznej, przy tym aktywizacja społeczeństwa • Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i komfortu użytkowania obiektów • Poprawa dostępności obiektów do wypoczynku, kultury i rekreacji, integracja społeczeństwa
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:
Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Zagospodarowanie terenu wokół budynku: centrum kulturalno-rekreacyjnego pod gołym niebem, zielone serce gminy • montaż oświetlenia; • elementy małej infrastruktury oraz urządzeń rekreacyjnych; • wykonanie placu wypoczynkowego: altany, leżaki, parasole, miejsca ogniskowe • nasadzenia zieleni; • systemy odwodnienia; • montaż ławek, koszy na odpady, stojaków rowerowych; • ogrodzenie; • wieża widokowa; • stała kładka z podświetleniem lub modułowy pomost pływający; • tablica interaktywna przy budynku ośrodka wyświetlająca aktualną temperaturę wody, poziom natlenienia oraz ciśnienie atmosferyczne; • tablice interaktywne o lokalnej florze i faunie rozmieszczone wzdłuż alejek; • plac zabaw (instalacje z drewna akacjowego, głazów i lin, które idealnie wtapiają się w krajobraz nadwodny); • ciągi piesze nad zalewem; • wykonanie monitoringu oraz oznakowania terenu. Działania społeczne: Piknik „Święto Wody”: Wydarzenie inaugurujące otwarcie zagospodarowanego terenu, w pełni zorganizowane z udziałem mieszkańców (np. stoiska kół gospodyń wiejskich, lokalnych rękodzielników, występy lokalnych artystów,

Plener fotograficzny „Odbicie w wodzie”: Kwietne warsztaty artystyczne dla mieszkańców, podczas których uczą się układania bukietów kwiatowych, wicia wianków z suszonych kwiatów), których efektem będzie wystawa prac plenerowych prezentowana na ogrodzeniu lub specjalnych ekspozytorach przy zbiorniku. Szkolne patrole ekologiczne i lekcje żywej przyrody: Cykl zajęć terenowych dla lokalnych szkół i przedszkoli, połączony z warsztatami budowania budek lęgowych dla ptaków i domków dla owadów, które następnie zawisną wokół zbiornika
Miejsce realizacji przedsięwzięcia (pełny adres realizacji przedsięwzięcia, a w przypadku nieruchomości niezabudowanej nr działki)
Obszar zalewu Otapy- Kiersnówek nr ewid. 329/4
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania
• dostosowanie wejść i ciągów komunikacyjnych do potrzeb osób poruszających na wózkach, • zapewnienie odpowiedniej szerokości drzwi, • montaż oświetlenia poprawiającego bezpieczeństwo i komfort użytkowników, • zastosowanie czytelnego oznakowania przestrzeni, • montaż elementów małej architektury dostępnych dla wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności, • zapewnienie miejsc wypoczynku dostosowanych do potrzeb osób starszych.
Łączna wartość przedsięwzięcia
6 033 000 zł
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wskaźniki produktu: • Powierzchnia zmodernizowanych budynków publicznych 150 m² • Liczba obiektów infrastruktury rekreacyjnej min. 12 szt. (wieża, altany, pomost, plac zabaw, stan. wędkarskie, wiata ogniskowa itp.) • Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych ok. 0,9565 ha • Liczba wybudowanych wież widokowych 1 szt. • Długość wybudowanych kładek i pomostów: 150 m
Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób korzystających z obiektu i terenu rekreacyjnego min. 7 500 osób • Liczba osób uczestniczących w ofercie kulturalnej/edukacyjnej: min. 1 500 • Liczba osób korzystających z infrastruktury dedykowanej (wędkarze) min. 100 • Liczba nowych podmiotów gospodarczych/stoisk sezonowych 3-5 szt. (np. foodtrucki przy plaży) • Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców o 40% • Wzrost liczby odwiedzających 15-25%

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
Modernizacja budynku remizy wraz z zapleczem świetlicowym w Oleksinie
Termin realizacji przedsięwzięcia
2027-2035
Nazwa wnioskodawcy
Urząd Gminy Brańsk
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
• Zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności społecznej, przy tym aktywizacja społeczeństwa • Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i komfortu użytkowania obiektów • Poprawa dostępności obiektów do wypoczynku, kultury i rekreacji, integracja społeczeństwa
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:
Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych. Uporządkowanie chaotycznego terenu wokół remizy poprawia estetykę centrum miejscowości.
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Budynek remizy OSP: • Wymianę lub remont dachu; • Ocieplenie ścian i stropów; • Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; • Modernizację instalacji elektrycznej; • Modernizację instalacji wodno-kanalizacyjnej; • Modernizacja instalacji grzewczej i wentylacyjnej; • Remont elewacji; • Dostosowanie budynku do wymagań przeciwpożarowych; • Poprawę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; • Wykończenie wnętrz; • Zagospodarowanie terenu wokół budynku: • Altana; • Elementy małej infrastruktury, ławki, stół, kosze na odpady; • Montaż oświetlenia; • Ogrodzenie terenu; • Nasadzenia zieleni. Realizacja działań społecznych: „Smaki Tradycji i Historii” – seniorzy oraz Koła Gospodyń Wiejskich prowadzą dla młodzieży warsztaty kulinarne, rzemieślnicze lub opowiadają o historii miejscowości, tworząc „Archiwum Wspomnień”. "Dzień ziemniaka" aktywizacja mieszkańców poprzez organizację corocznej imprezy jesiennej. Projekt idealnie wykorzystuje zaplecze kuchenne i plac przy remizie, stawiając na integrację mieszkańców, kultywowanie lokalnych tradycji rolniczych i kulinarnych oraz budowanie cyklicznego święta miejscowości.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia (pełny adres realizacji przedsięwzięcia, a w przypadku nieruchomości niezabudowanej nr działki)
Ochotnicza Straż Pożarna, remiza- Oleksin 95A, 17-120 Brańsk
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania
Dostępność architektoniczna: • likwidacja barier architektonicznych poprzez zapewnienie wejść bezprogowych lub wyposażonych w podjazdy la osób poruszających się na wózkach, • dostosowanie ciągów komunikacyjnych (odpowiednia szerokość przejść do kluczowych pomieszczeń, brak progów, oznaczenia kontrastowe), • zapewnienie dostępnych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów, • montaż poręczy i uchwytów w miejscach wymagających wsparcia ruchowego, • dostosowanie sanitariów (toalety przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami), • zapewnienie możliwości wejścia z psem asystującym. Dostępność informacyjno-komunikacyjna: • oznaczenie pomieszczeń i przestrzeni w sposób czytelny, w tym z wykorzystaniem piktogramów i kontrastów, • udostępnienie informacji o działalności w formie dostępnej cyfrowo (strona internetowa zgodna ze standardami dostępności), • możliwość kontaktu z personelem za pomocą różnych kanałów (telefon, e-mail), • w miarę możliwości zapewnienie wsparcia dla osób z trudnościami w komunikowaniu się. Dostępność cyfrowa: • zapewnienie, że strona internetowa oraz publikowane materiały spełniają wymagania dostępności cyfrowej (WCAG; międzynarodowy standard tworzenia dostępnych stron internetowych i aplikacji). Bezpieczeństwo i ewakuacja: • opracowanie procedur ewakuacji uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami, • odpowiednie oznakowanie dróg ewakuacyjnych.
Łączna wartość przedsięwzięcia
3 010 500 zł
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wskaźniki produktu: • Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 0,1758 ha • Powierzchnia budynku: ok. 300 m^2 • Liczba zakupionych elementów wyposażenia świetlicy: ok 50 szt. • Liczba modernizowanych obiektów: 1 szt.

- Wydłużenie trwałości technicznej obiektu: ok. 20 lat

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury: 100 osób
- Skrócenie czasu wyjazdu jednostki do akcji: ok. 3 minuty
- Liczba wydarzeń sołeckich zorganizowanych na zrewitalizowanym terenie: ok. 3
- Wskaźnik poprawy bezpieczeństwa mieszkańców: ok. 10-15%

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
Modernizacja budynku i zagospodarowania terenu wokół Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa - budowa centrum rekreacji i wypoczynku dla rodzin z dziećmi (centrum gier i zabaw) Modernizacja elewacji budynku remizy OSP wraz z zapleczem świetlicowym (remont kuchni)
Termin realizacji przedsięwzięcia
2027-2035
Nazwa wnioskodawcy
Urząd Gminy Brańsk
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
• Zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności społecznej, przy tym aktywizacja społeczeństwa • Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i komfortu użytkowania obiektów • Poprawa dostępności obiektów do wypoczynku, kultury i rekreacji, integracja społeczeństwa
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:
Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Obiekt budynku OSP: • modernizacja elewacji na budynku remizy OSP Szmurły ok. 470 m^2; • remont kuchni wewnątrz obiektu. Obiekt budynku Izby Tradycji Regionalnej i Rolnictwa: • modernizacja budynku; • dostosowanie budynku pod osoby z niepełnosprawnościami; • remont łazienek/toalet, dostosowanie pod użytek publiczny; • remont kuchni; • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; • modernizację instalacji wodno-kanalizacyjnej; • modernizacja instalacji grzewczej i wentylacyjnej; Zagospodarowanie terenu wokół budynku: • montaż oświetlenia; • elementy małej infrastruktury oraz urządzeń rekreacyjnych; • wykonanie placów wypoczynkowych, altan, pawilonów; • nasadzenia zieleni; • systemy odwodnienia; • montaż ławek, koszy na odpady, stojaków rowerowych; • ogrodzenie terenu; • wykonanie monitoringu oraz oznakowania terenu. Działania społeczne:

Realizacja warsztatów kulinarnych – „Kuchnia z Kredensu Prababci”

Warsztaty kulinarne prowadzone przez KGW dla rodziców z dziećmi oraz singli. Uczestnicy uczą się wypieku tradycyjnego chleba na zakwasie, przygotowywania dań z dawnych odmian zbóż i warzyw (np. potrawy z rzepy, orkiszu, pasternaku). Warsztaty poprzedzone są krótkim spacerem po Izbie Tradycji, gdzie omawiane są rekwizyty umieszczone w budynku.

„Festiwal Żywego Dziedzictwa” – Jarmark Ginących Zawodów. Wydarzenie zlokalizowane wokół Izby i centrum gier. Obejmuje m.in. pokazy rzemieślników (kowal, garncarz, plecionkarz), u których mieszkańcy mogą samodzielnie spróbować ulepić garnek czy podkuć miniaturową podkowę. Na terenie centrum rekreacji odbywać się będą animacje dla dzieci, a nowa kuchnia OSP wyda tradycyjny poczęstunek.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia (pełny adres realizacji przedsięwzięcia, a w przypadku nieruchomości niezabudowanej nr działki)

Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa w Szmurłach – Szmurły 94, 17-120 Brańsk

Remiza OSP Szmurły - Szmurły 31, 17-120 Brańsk

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Dostępność architektoniczna:

- likwidacja barier architektonicznych poprzez zapewnienie wejść bezprogowych lub wyposażonych w podjazdy la osób poruszających się na wózkach,
- dostosowanie ciągów komunikacyjnych (odpowiednia szerokość przejść do kluczowych pomieszczeń, brak progów, oznaczenia kontrastowe),
- zapewnienie dostępnych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów,
- montaż poręczy i uchwytów w miejscach wymagających wsparcia ruchowego,
- dostosowanie sanitariów (toalety przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami),
- zapewnienie możliwości wejścia z psem asystującym.

Dostępność informacyjno-komunikacyjna:

- oznaczenie pomieszczeń i przestrzeni w sposób czytelny, w tym z wykorzystaniem piktogramów i kontrastów,
- udostępnienie informacji o działalności w formie dostępnej cyfrowo (Strona internetowa zgodna ze standardami dostępności),
- możliwość kontaktu z personelem za pomocą różnych kanałów (telefon, e-mail),
- w miarę możliwości zapewnienie wsparcia dla osób z trudnościami w komunikowaniu się.

Dostępność cyfrowa:

- zapewnienie, że strona internetowa oraz publikowane materiały spełniają wymagania dostępności cyfrowej (WCAG; międzynarodowy standard tworzenia dostępnych stron internetowych i aplikacji).

Bezpieczeństwo i ewakuacja:

- opracowanie procedur ewakuacji uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami,
- odpowiednie oznakowanie dróg ewakuacyjnych.

Łączna wartość przedsięwzięcia
3 015 500 zł
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów infrastruktury zrewitalizowanej 2 szt. (OSP i Izba Tradycji) • Liczba wyremontowanych kuchni/pomieszczeń 2 szt. • Zagospodarowanych terenów zielonych/rekreacyjnych ok. 1,21 ha • Liczba zamontowanych elementów małej architektury min. 15 szt. (ławki, kosze, altany) • Liczba punktów świetlnych/kamer monitoringu min. 12 szt.
Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej 500 osób/rok • Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury rekreacyjnej 1000 osób/rok • Liczba nowych wydarzeń kulturalnych/edukacyjnych 2 wydarzeń/rok • Wzrost dostępności obiektu dla osób z niepełnosprawnościami 100% (pełna dostępność)

8.2 Pozostałe (uzupełniające) przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Uzupełnieniem podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w rozdziale 8.1 będą pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których charakterystykę przedstawiono poniżej. Ich realizacja będzie służyć wzmacnianiu i utrwalaniu efektów przedsięwzięć podstawowych oraz odpowiadać na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji.

Działania o charakterze społecznym, obejmujące w szczególności aktywizację i integrację mieszkańców, działania edukacyjne, kulturalne i międzypokoleniowe zostały powiązane z podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi opisanymi w rozdziale 8.1. Z uwagi na długofalowy charakter procesu rewitalizacji oraz możliwość pojawienia się nowych potrzeb społecznych w okresie realizacji Programu, katalog pozostałych przedsięwzięć obejmuje również uzupełniające działania społeczne, które będą wzmacniały efekty przedsięwzięć podstawowych.

Przedsięwzięcia te będą realizowane przede wszystkim na podobszarach rewitalizacji: Kalnica, Kiersnówek, Oleksin i Szmurły. Ich szczegółowy zakres będzie określany na etapie przygotowania poszczególnych projektów, przy zachowaniu zgodności z celami oraz kierunkami działań Gminnego Programu Rewitalizacji.

Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie stanowią zamkniętej listy indywidualnych projektów, lecz określają typy interwencji, które mogą zostać podjęte w okresie realizacji GPR. Warunkiem uznania danego przedsięwzięcia za element procesu rewitalizacji będzie jego zgodność z przedstawioną poniżej charakterystyką, bezpośrednie powiązanie z co najmniej jednym kierunkiem działań GPR oraz wykazanie wpływu na ograniczenie zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych lub wykorzystanie potencjałów obszaru rewitalizacji.

Tabela 51 Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Typ przedsięwzięcia	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Obszar realizacji / odbiorcy	Realizowane kierunki działań
Poprawa dostępności infrastruktury i usług publicznych	Przedsięwzięcia obejmujące dostosowywanie obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych, poprawę dostępności wejść, ciągów komunikacyjnych, sanitariatów, oznakowania oraz informacji. Działania będą dotyczyć obiektów i przestrzeni nieobjętych lub objętych jedynie częściowo przedsięwzięciami podstawowymi i będą służyć zwiększeniu możliwości korzystania z infrastruktury przez wszystkich mieszkańców.	Podobszary Kalnica, Kiersnówek, Oleksin i Szmurły; w szczególności osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z małymi dziećmi oraz pozostali użytkownicy przestrzeni publicznych.	KD 1.4 Poprawa dostępności obiektów i usług publicznych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego; KD 2.1 Modernizacja i dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do współczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych.
Poprawa jakości, funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych	Przedsięwzięcia polegające na uzupełnianiu i poprawie zagospodarowania przestrzeni wspólnych, w tym poprzez tworzenie lub modernizację miejsc wypoczynku i rekreacji, ciągów pieszych i pieszo-rowerowych, dojść do obiektów publicznych, oświetlenia, małej architektury oraz infrastruktury służącej poprawie bezpieczeństwa. Działania będą stanowić uzupełnienie inwestycji podstawowych i umożliwią tworzenie spójnych, bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych.	Przestrzenie publiczne na obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem terenów w otoczeniu obiektów pełniących funkcje społeczne, kulturalne i rekreacyjne.	KD 2.2 Zagospodarowanie terenów publicznych na cele rekreacyjne, społeczne i kulturalne; KD 2.4 Rozwój infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo, estetykę i dostępność przestrzeni publicznych.

Typ przedsięwzięcia	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Obszar realizacji / odbiorcy	Realizowane kierunki działań
Zagospodarowanie terenów zieleni oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury	Przedsięwzięcia ukierunkowane na porządkowanie i zagospodarowanie terenów zieleni, terenów zdegradowanych i zaniedbanych oraz przestrzeni w sąsiedztwie zbiorników i cieków wodnych. Możliwe działania obejmują m.in. nasadzenia zieleni, zwiększanie powierzchni biologicznie czynnych, tworzenie rozwiązań retencyjnych, zagospodarowanie wód opadowych oraz wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury. Interwencje będą prowadzone z zachowaniem istniejących walorów przyrodniczych i krajobrazowych.	Tereny publiczne i ogólnodostępne położone na podobszarach rewitalizacji.	KD 2.3 Rewitalizacja terenów zieleni, zbiorników wodnych oraz przestrzeni wspólnych z zachowaniem ich walorów przyrodniczych; KD 3.3 Wspieranie działań sprzyjających poprawie jakości środowiska oraz zwiększaniu efektywności energetycznej infrastruktury publicznej.
Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i wykorzystania lokalnych zasobów	Przedsięwzięcia służące rozwojowi lokalnej aktywności gospodarczej oraz wykorzystaniu potencjału produktów, usług, rzemiosła, rolnictwa, dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych obszaru rewitalizacji. Dopuszcza się m.in. tworzenie warunków do prezentacji i sprzedaży produktów lokalnych, promocję lokalnych wytwórców i usługodawców, rozwój krótkich łańcuchów dostaw oraz inicjatywy sprzyjające współpracy podmiotów gospodarczych i społecznych.	Podmioty gospodarcze, producenci lokalni, rolnicy, rzemieślnicy oraz mieszkańcy podobszarów rewitalizacji.	KD 3.1 Wspieranie inicjatyw społecznych, gospodarczych i turystycznych wykorzystujących lokalne zasoby; KD 3.4 Kreowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu.

Typ przedsięwzięcia	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Obszar realizacji / odbiorcy	Realizowane kierunki działań
Rozwój funkcji turystycznych, rekreacyjnych i wykorzystanie dziedzictwa lokalnego	Przedsięwzięcia wykorzystujące walory kulturowe, historyczne, krajobrazowe i przyrodnicze podobszarów rewitalizacji do tworzenia i rozwijania lokalnej oferty rekreacyjnej i turystycznej. Zakres przedsięwzięć może obejmować m.in. rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, oznakowanie atrakcji, tworzenie tras i miejsc odpoczynku, elementów informacji turystycznej oraz promocję lokalnego dziedzictwa. Działania mają służyć zarówno mieszkańcom, jak i osobom odwiedzającym gminę.	Podobszary Kalnica, Kiersnówek, Oleksin i Szmurły, w szczególności miejsca posiadające potencjał przyrodniczy, krajobrazowy lub kulturowy.	KD 3.1 Wspieranie inicjatyw społecznych, gospodarczych i turystycznych wykorzystujących lokalne zasoby; KD 3.2 Rozwój funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i turystycznych w oparciu o lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.
Poprawa efektywności energetycznej i jakości środowiska	Przedsięwzięcia zmierzające do ograniczenia zużycia energii i emisji zanieczyszczeń, obejmujące m.in. poprawę efektywności energetycznej obiektów, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację energochłonnych elementów infrastruktury oraz inne rozwiązania ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko. W pierwszej kolejności działania będą dotyczyć infrastruktury znajdującej się na obszarze rewitalizacji i będą uzupełniały zakres przedsięwzięć podstawowych.	Obiekty i infrastruktura zlokalizowane na podobszarach rewitalizacji.	KD 3.3 Wspieranie działań sprzyjających poprawie jakości środowiska oraz zwiększaniu efektywności energetycznej infrastruktury publicznej.

Typ przedsięwzięcia	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Obszar realizacji / odbiorcy	Realizowane kierunki działań
Wzmacnianie aktywności, integracji i włączenia społecznego mieszkańców	Przedsięwzięcia o charakterze społecznym służące ograniczaniu zdiagnozowanych problemów społecznych oraz wzmacnianiu aktywności i samodzielności mieszkańców. Zakres interwencji może obejmować w szczególności działania integracyjne, edukacyjne, kulturalne, sportowe, rekreacyjne i prozdrowotne, aktywizację społeczną i zawodową, rozwój kompetencji mieszkańców, inicjatywy międzypokoleniowe i sąsiedzkie, wsparcie seniorów, dzieci i młodzieży, rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób samotnych oraz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dopuszcza się również działania na rzecz rozwoju wolontariatu, samoorganizacji mieszkańców, organizacji pozarządowych, kół gospodyń wiejskich i grup nieformalnych, budowania lokalnej tożsamości, upowszechniania uczestnictwa w kulturze i życiu publicznym, profilaktyki społecznej i zdrowotnej oraz inicjatywy odpowiadające na nowe potrzeby społeczne ujawniające się w trakcie realizacji GPR. Działania te będą stanowiły uzupełnienie i rozwinięcie społecznego wymiaru przedsięwzięć podstawowych, a nie ich powielenie.	Mieszkańcy podobszarów Kalnica, Kiersnówek, Oleksin i Szmurły, ze szczególnym uwzględnieniem grup znajdujących się w trudniejszej sytuacji społecznej oraz osób o ograniczonym dostępie do usług i aktywności społecznej.	KD 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i edukacyjnej służącej integracji mieszkańców; KD 1.2 Rozwijanie działań aktywizujących, edukacyjnych i integracyjnych skierowanych do różnych grup mieszkańców; KD 1.3 Tworzenie warunków do aktywności społecznej, międzypokoleniowej i obywatelskiej mieszkańców; w zależności od charakteru projektu również KD 3.1 i KD 3.2.

Źródło opracowanie własne

9. Komplementarność i mechanizmy integrowania

Kluczowym aspektem Gminnego Programu Rewitalizacji jest komplementarność, czyli wzajemne uzupełnianie się i powiązanie poszczególnych działań rewitalizacyjnych. Planowane przedsięwzięcia odpowiadają na wcześniej rozpoznane problemy i bariery rozwojowe, a jednocześnie pozostają zgodne z celami wyznaczonymi w GPR. Komplementarność ta rozpatrywana jest w różnych wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

9.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna GPR opiera się na uwzględnieniu ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych pomiędzy różnymi obszarami gminy. W tym aspekcie istotne jest, aby całościowo traktować przestrzeń, na którą będą oddziaływać efekty działań rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są skoncentrowane na obszarze rewitalizacji, lecz ich skutki oraz efekty wpływają i oddziałują na pozostałe obszary i całą gminę. Zaplanowane działania prowadzone będą w celu niwelowania zjawisk kryzysowych w wyznaczonym obszarze, aby zminimalizować ryzyko przenoszenia ich w pozostałe części gminy. W ten sposób zapewniona zostanie komplementarność przestrzenna, której kluczowym aspektem jest traktowanie przestrzeni jako całości.

Omawiając aspekt komplementarności przestrzennej, warto odwołać się do zapisów Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030. Gmina Brańsk jest zaliczana do obszaru strategicznej interwencji – obszary zagrożone trwałą marginalizacją z powodu kumulacji problemów społecznych. Zgodnie z przytoczonym dokumentem działania na obszarach zmarginalizowanych powinny wspierać przede wszystkim rozwój przedsiębiorczości, tworzenie miejsc pracy, wzrost dochodów mieszkańców oraz zwiększanie dochodów samorządów. Szczególne znaczenie mają inicjatywy związane z ekologiczną produkcją rolną, przetwórstwem żywności, turystyką oraz odnawialnymi źródłami energii. Ważne jest także wzmacnianie powiązań funkcjonalnych z miastami, poprawa dostępności usług publicznych, rozwój współpracy międzygminnej oraz podnoszenie jakości zarządzania.

9.2 Komplementarność problemowa

Wyznaczone cele rewitalizacji oraz zaplanowane działania odpowiadają na rozpoznane problemy we wszystkich najważniejszych obszarach funkcjonowania gminy – przede wszystkim społecznym, ale także gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Dzięki temu ich oddziaływanie ma charakter kompleksowy i obejmuje różne aspekty rozwoju.

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji mają zarówno wymiar inwestycyjny, jak i społeczny. Obejmują one nie tylko modernizację obiektów i przestrzeni, lecz także działania

skierowane do mieszkańców, takie jak inicjatywy aktywizacyjne, integracyjne i kulturalne. W efekcie przyczyniają się do wzmacniania spójności społecznej na obszarze rewitalizacji.

Planowane działania będą przynosić rezultaty jednocześnie w kilku sferach, co ogranicza ryzyko skupienia się wyłącznie na problemach jednego obszaru i sprzyja bardziej zrównoważonemu rozwojowi.

9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna w Gminnym Programie Rewitalizacji oznacza spójność i wzajemne powiązanie procedur, mechanizmów zarządczych oraz zaangażowanych podmiotów instytucjonalnych w proces planowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji rewitalizacji. Zakłada ona skoordynowane działanie administracji samorządowej, jednostek organizacyjnych gminy, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz interesariuszy rewitalizacji, w oparciu o jasno określone role, kompetencje i zasady współpracy.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna przejawia się w zapewnieniu zgodności Gminnego Programu Rewitalizacji z obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy oraz w wykorzystaniu jednolitych i przejrzystych procedur realizacyjnych, w tym dotyczących naboru i wyboru projektów, partycypacji społecznej, zarządzania finansowego oraz monitorowania postępów. Istotnym elementem jest także powiązanie działań rewitalizacyjnych z procedurami funkcjonującymi w innych politykach publicznych, co umożliwia ich komplementarne i skoordynowane wdrażanie.

Za całościową realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk odpowiada Wójt Gminy Brańsk, przy wsparciu Urzędu Gminy Brańsk, gminnych jednostek organizacyjnych i spółek. Ponadto zakłada się współpracę z instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego, organizacjami pozarządowymi oraz osobami fizycznymi.

9.4 Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa oznacza zapewnienie ciągłości i spójności działań rewitalizacyjnych w czasie, poprzez powiązanie przedsięwzięć realizowanych w różnych okresach programowania oraz na różnych etapach procesu rewitalizacji. Zakłada ona, że interwencje podejmowane w ramach GPR stanowią logiczną kontynuację wcześniej realizowanych działań rozwojowych i naprawczych, a jednocześnie tworzą podstawę dla dalszych inicjatyw planowanych w kolejnych latach.

Komplementarność międzyokresowa przejawia się w takim projektowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, aby efekty osiągnięte w poprzednich okresach były wzmacniane, rozwijane

i utrwalane, a nie zastępowane działaniami doraźnymi lub niepowiązanymi. Dotyczy to zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i projektów o charakterze społecznym, gospodarczym czy organizacyjnym, które wymagają długofalowego podejścia oraz etapowania interwencji. W tym ujęciu rewitalizacja jest procesem stopniowym, opartym na konsekwentnej realizacji celów strategicznych oraz systematycznym reagowaniu na zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

W poprzednich latach Gmina Brańsk nie realizowała kompleksowego procesu rewitalizacji. Niniejszy program jest pierwszym dokumentem strategicznym, w którym zaplanowano skoordynowane działania o charakterze rewitalizacyjnym. Obejmuje on zestaw przedsięwzięć ukierunkowanych na przezwyciężenie zidentyfikowanych problemów oraz poprawę sytuacji kryzysowej na obszarze zdegradowanym. Zaplanowane interwencje pozostają spójne z inicjatywami podejmowanymi przez gminę w ostatnich latach, które mimo braku formalnego ujęcia w procesie rewitalizacji wykazywały jej istotne cechy. W poniższej tabeli zaprezentowano kluczowe projekty realizowane od 2014 r. przy wykorzystaniu środków zewnętrznych.

Tabela 52 Projekty zrealizowane w latach 2014-2020 na terenie Gminy Brańsk

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel projektu	Wartość projektu ogółem
1	Mikroinstalacje OZE na terenie Gminy Brańsk – Projekt Grantowy	Projekt zakładał montaż instalacji fotowoltaicznej (57 sztuk).	1 753 929,55 zł
2	Mikroinstalacje OZE na terenie Gminy Brańsk – Projekt Grantowy z LGD	Projekt zakładał montaż instalacji fotowoltaicznej (23 sztuki).	1 080 928,78 zł
3	Instalacje OZE dla gospodarstw domowych w Gminie Brańsk	W ramach projektu zaplanowano wykonanie 75 szt. instalacji kolektorów słonecznych.	904 280,22 zł
4	Zdobycie wiedzy - kluczem do sukcesu	Celem projektu było podniesienie jakości kształcenia w szkołach podstawowych na terenie gminy.	514 083,32 zł
5	Nowe miejsca i nowe perspektywy dla OWP w Gminie Brańsk	Celem było utworzenie nowego ośrodka wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Brańsk oraz podniesienie jakości edukacji przedszkolnej w nowym i już funkcjonujących ośrodkach wychowania przedszkolnego.	347 536,25 zł
6	Przedszkolaki przecierają szlaki	Projekt obejmował realizację zajęć z języka angielskiego, robotyki i programowania oraz zajęć naukowo-intelektualnych, wspierających rozwój kompetencji językowych, logicznego myślenia, umiejętności technicznych i cyfrowych dzieci w wieku przedszkolnym. Dodatkowo	71 226,22 zł

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel projektu	Wartość projektu ogółem
		przewidziano doposażenie punktów przedszkolnych w pomoce dydaktyczne niezbędne do efektywnej realizacji zajęć.	
SUMA			4 671 984,34 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://mapadotacji.gov.pl/ [Dostęp:19.06.2026]

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania odnosi się do wykorzystania różnorodnych źródeł finansowania w celu zrealizowania działań rewitalizacyjnych w danej gminie. Standardowo głównym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są środki Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027.

Poza wskazanym źródłem przewiduje się także możliwość współfinansowania projektów ze źródeł sektorowych (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Sportu, Fundusz Sprawiedliwości, KPO, Program Inwestycji Strategicznych itp.), a także inne formy finansowania (środki własne gminy, środku prywatne).

- **Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027 -** najważniejszy program dla województwa, którego działania skierowane są do wszystkich mieszkańców regionu, obejmując różne obszary ich życia. Działania wspierane przez program dotyczą głównie ochrony środowiska, transformacji ekologicznej i cyfrowej.
- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) –** program ten wspiera rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, a także inwestycje skupione na poprawie bezpieczeństwa transportu, wydolności ochrony zdrowia czy wzmocnieniu roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) –** Program ten skupia się na rozwoju społecznym i gospodarczym kraju poprzez wsparcie m.in. poprawy sytuacji na rynku pracy, jakości systemów kształcenia, zapewnienie równych szans dla osób ze szczególnymi potrzebami czy rozwój innowacji społecznych i ekonomii społecznej.
- **Fundusze Norweskie i EOG (Europejskiego Obszaru Gospodarczego) –** programy te stanowią formę wsparcia finansowego oferowanego przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein, ukierunkowanego na rozwój społeczny, gospodarczy oraz wzmacnianie współpracy między państwami. Działania realizowane w ramach funduszy obejmują m.in. ochronę środowiska i klimatu, rozwój innowacji, przedsiębiorczości, wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego, poprawę jakości życia mieszkańców oraz działania na rzecz równości i integracji społecznej.

Inne dozwolone formy dofinansowania: Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, środki własne gminy, środki z budżetu państwa, środki budżetów samorządów, środki prywatne oraz inne środki publiczne.

9.6 Podsumowanie komplementarności

Komplementarność w ramach GPR została przedstawiona na poziomie celów oraz kierunków działań, co wynika z potrzeby postrzegania rewitalizacji jako narzędzia służącego osiąganiu jasno określonych i mierzalnych efektów. W celu pełniejszego zobrazowania tych powiązań opracowano matrycę ukazującą relacje pomiędzy poszczególnymi celami procesu rewitalizacji oraz charakter ich wzajemnych zależności. W poniższej matrycy zaprezentowano projekty rewitalizacyjne wraz z przypisanymi im kierunkami działań oraz celami strategicznymi.

Tabela 53 Matryca komplementarności – komplementarność przedsięwzięć z celami strategicznymi kierunkami działania

Przedsięwzięcia		Kompleksowa modernizacja wraz z przebudową GOUK Kalnica, modernizacja budynku szatni dot. Orlik, zagospodarowanie ternu wokół obiektów.	Zagospodarowanie terenu pod kątem turystyczno- rekreacyjnym (plaża, plac zabaw, boisko do siatkówki, piłki plażowej, miejsca ogniskowe) Otapy-Kiersnówek.	Modernizacja budynku remizy wraz z zapleczem świetlicowym w Oleksinie	Modernizacja budynku i zagospodarowania terenu wokół Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa - budowa centrum rekreacji i wypoczynku dla rodzin z dziećmi (centrum gier i zabaw) Modernizacja elewacji budynku remizy OSP wraz z zapleczem świetlicowym (remont kuchni)
Cel rewitalizacji 1. Wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i edukacyjnej służącej integracji mieszkańców.	✓	✓	✓	✓
	KD 1.2 Rozwijanie działań aktywizujących, edukacyjnych i integracyjnych skierowanych do różnych grup mieszkańców.	✓	✓	✓	✓
	KD 1.3 Tworzenie warunków do aktywności społecznej, międzypokoleniowej i obywatelskiej mieszkańców.	✓	✓	✓	✓
	KD 1.4 Poprawa dostępności obiektów i usług publicznych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.	•	•	•	•
Cel rewitalizacji 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz zwiększenie ich funkcjonalności i dostępności	KD 2.1 Modernizacja i dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do współczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych.	•	•	•	•
	KD 2.2 Zagospodarowanie terenów publicznych na cele rekreacyjne, społeczne i kulturalne.	•	•	•	•
	KD 2.3 Rewitalizacja terenów zieleni, zbiorników wodnych oraz przestrzeni wspólnych z zachowaniem ich walorów przyrodniczych.	•	•	•	•
	KD 2.4 Rozwój infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo, estetykę i dostępność przestrzeni publicznych.	•	•	•	•
Cel rewitalizacji 3. Kompleksowe wsparcie mieszkańców	KD 3.1 Wspieranie inicjatyw społecznych, gospodarczych i turystycznych wykorzystujących lokalne zasoby.	✓	✓	✓	✓
	KD 3.2 Rozwój funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i turystycznych w oparciu o lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.	✓	✓	✓	✓
	KD 3.3 Wspieranie działań sprzyjających poprawie jakości środowiska oraz zwiększaniu efektywności energetycznej infrastruktury publicznej.	•	•	•	•
	KD 3.4 Kreowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu	•	•	•	•

Źródło: opracowanie własne.

9.7 Mechanizmy integracji

W Gminnym Programie Rewitalizacji zastosowano mechanizmy integracji, których celem jest zapewnienie spójności, koordynacji oraz wzajemnego wzmacniania działań podejmowanych w ramach procesu rewitalizacji. Mechanizmy te umożliwiają łączenie interwencji o różnym charakterze: społecznym, gospodarczym, przestrzennym, środowiskowym i technicznym, w jednolity i kompleksowy proces ukierunkowany na osiąganie założonych celów strategicznych.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

1. **Integracja na poziomie celów** – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał takie mechanizmy jak:

- Konsultacje w sprawie wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonych na jego podstawie podobszarów rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału interesariuszy w tworzeniu GPR.
- Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR - otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej oraz zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu - weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania dla GPR.

2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR, mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- Powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego - podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji.
- Współpracę ze środowiskiem interesariuszy GPR, w tym m.in. seniorów, młodzieży, podmiotów świadczących usługi dla osób zagrożonych wykluczeniem, głównie osób z niepełnosprawnościami i osób bezrobotnych, z przedstawicielami organizacji pozarządowych w zakresie realizowanych działań rewitalizacyjnych.
- Periodyczne spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji.
- Dodatkowym narzędziem integracji będzie kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany będzie poprzez monitoring i ewaluację.

Monitoring oraz ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji zostały opisane w rozdziale 12. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

9.8 Komplementarność w zakresie Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Program Dostępność Plus oraz wejście w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wyznaczyło konieczność zawarcia odpowiednich zapisów w programach rewitalizacji dotyczących udogodnień dla tychże osób. Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy osobą ze szczególnymi potrzebami jest ten, kto ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Katalog tych osób obejmuje głównie osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością (ruchową czy też intelektualną), ale też inne osoby mające w sposób trwały lub czasowy naruszoną sprawność w zakresie mobilności i percepcji (przykładowo osoby niedowidzące, niesłyszące, osoby poruszające się przy pomocy kul, wózków, chodzików, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem, kobiety w ciąży, itp.). W związku z powyższym instytucje publiczne zobowiązane są do:

- projektowania uniwersalnego - w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 (Dz. U. 2012 poz. 1169),
- racjonalnych usprawnień – tj. modyfikacji lub adaptacji, niepociągających za sobą niepotrzebnych utrudnień, które są niezbędne dla zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości korzystania z dóbr i usług,
- dostępu alternatywnego – w pierwszych dwóch latach funkcjonowania ustawy, polegającego na takich rozwiązaniach organizacyjnych, które zapewnią osobie ze szczególnymi potrzebami dostęp do budynku, ale nie w sposób samodzielny, albo które nie zapewniają dostępu do budynku podmiotu publicznego, ale umożliwiają skorzystanie z usług publicznych, np. w sposób zdalny.

W praktyce oznacza to stosowanie mechanizmów i rozwiązań spełniających następujące minimalne wymagania w zakresie zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami:

Tabela 54 Charakterystyka dostępności

dostępność architektoniczna	zapewnienie możliwości poruszania się po piętrach i pomiędzy piętrami
	umożliwienie dotarcia do wszystkich pomieszczeń w budynku (z wyłączeniem technicznych)
	umożliwienie nawigacji w budynku osobom z wadami wzroku i słuchu za pomocą informacji wizualnych, dotykowych lub głosowych
	możliwość wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego
	zapewnienie ewakuacji z budynku osób ze szczególnymi potrzebami
dostępność informacyjno-komunikacyjna i dostępność cyfrowa	obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się (np. język migowy, system Braille'a)
	instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących
	zapewnienie na stronie internetowej informacji o zakresie działalności podmiotu w formie tekstu odczytywanego maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania
	zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku
	wymagania określone w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo zgodnie ze zmianami w ustawie o rewitalizacji w pracach delimitacyjnych i diagnostycznych uwzględniono dodatkowe treści w analizie sfery społecznej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

10. Indykatywne ramy finansowe

Kluczowym elementem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zróżnicowanie źródeł ich finansowania. Uzupełniający się charakter tych źródeł sprawia, że wdrażanie zaplanowanych działań staje się nie tylko możliwe w większej liczbie przypadków, ale również bardziej efektywne. Do najważniejszych źródeł finansowania projektów gminnych należą środki własne budżetu gminy, środki budżetu państwa, fundusze europejskie oraz inne środki krajowe i zagraniczne.

Łączna wartość podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych została oszacowana na 17 319 000,00 zł. Należy jednak uwzględnić, że ze względu na zmieniające się warunki gospodarcze rzeczywiste koszty poszczególnych działań mogą różnić się od wartości przyjętych w szacunkach.

W poniższej tabeli zawarto szacunkowe ramy finansowe oraz potencjalne źródła finansowania.

Tabela 55 Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Źródło finansowania
1	Kompleksowa modernizacja wraz z przebudową GOUK Kalnica, modernizacja budynku szatni dot. Orlik, zagospodarowanie ternu wokół obiektów.	Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury – Kalnica 54, 17-120 Brańsk	2027-2035	5 260 000 zł	Fundusze Unijne Środki Ministerialne Środki własne
2	Zagospodarowanie terenu pod kątem turystyczno-rekreacyjnym (plaża, plac zabaw, boisko do siatkówki, piłki plażowej, miejsca ogniskowe) Otapy-Kiersnówek.	Obszar zalewu Otapy-Kiersnówek nr ewid. 329/4	2027-2035	6 033 000 zł	Fundusze Unijne Środki Ministerialne Środki własne
3	Modernizacja budynku remizy wraz z zapleczem świetlicowym w Oleksinie	Ochotnicza Straż Pożarna, remiza- Oleksin 95A, 17-120 Brańsk	2027-2035	3 010 500 zł	Fundusze Unijne Środki Ministerialne Środki własne
4	Modernizacja budynku i zagospodarowania terenu wokół Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa/ np. budowa centrum rekreacji i wypoczynku dla rodzin z dziećmi (centrum gier i zabaw) Modernizacja elewacji budynku remizy OSP, remont kuchni	Izba Tradycji Regionalnej i Rolnictwa w Szmurłach – Szmurły 94, 17-120 Brańsk Remiza OSP Szmurły - Szmurły 31, 17-120 Brańsk	2027-2035	3 015 500 zł	Fundusze Unijne Środki Ministerialne Środki własne
			suma	17 319 000,00 zł	

Źródło: opracowanie własne.

11. Opis struktury zarządzania

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2024 poz. 278), przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie mieści się w zakresie zadań własnych gminy. Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk są:

- Wójt Gminy Brańsk wraz z pomocą Urzędu Gminy Brańsk,
- Rada Gminy Brańsk,
- Komitet Rewitalizacji,
- Jednostki organizacyjne gminy.

Zgodnie z przepisami, Wójt Gminy Brańsk pełni funkcję Operatora procesu rewitalizacji i posiada ustawowe uprawnienia do zarządzania GPR. Jest również odpowiedzialny za koordynację pozostałych elementów organizacyjnych związanych z wdrożeniem programu. Za bieżącą realizację zadań przewidzianych w GPR odpowiada Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego. W związku z tym, proces wdrażania GPR nie będzie generował dodatkowych kosztów w zakresie zarządzania – działania te będą realizowane w ramach istniejącej struktury organizacyjnej i budżetowej. Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostaną przeprowadzone zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) przyjętą przez Radę Gminy Brańsk oraz w oparciu o roczne budżety gminy. Spójność programu z WPF zapewni efektywną realizację zaplanowanych działań.

W przypadku realizacji bardziej złożonych projektów, które będą wymagały zwiększonego nakładu pracy, Wójt Gminy Brańsk będzie powoływał zespoły zadaniowe złożone z przedstawicieli różnych komórek organizacyjnych. Zespoły te będą wspierały proces zarządzania poszczególnymi przedsięwzięciami, działając w ramach swoich kompetencji.

Zakres prac zespołów zadaniowych obejmie m.in.:

- przygotowanie dokumentacji technicznej,
- opracowanie specyfikacji warunków zamówienia,
- przeprowadzenie procedur przetargowych,
- nadzór nad realizacją robót,
- zarządzanie przepływem środków finansowych,
- prowadzenie sprawozdawczości i monitoringu,
- końcowe rozliczenie pozyskanych środków.

Komitet rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji jest jednostką pełniącą funkcję ciała doradczego, wspierającego prawidłową realizację Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR). Głównym jego zadaniem jest ponadto prowadzenie dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji a organami miasta – głównym jego celem jest budowanie porozumienia działań rewitalizacyjnych. Skład oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji są określane przez Radę Gminy w drodze uchwały, przy zachowaniu zasad transparentności i partycypacji społecznej. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji w skład Komitetu muszą wchodzić przedstawiciele różnych grup interesariuszy, w tym:

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2. mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
6. organy władzy publicznej;
7. podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Podjęcie uchwały w sprawie zasad działania oraz składu Komitetu Rewitalizacji zostanie poprzedzone konsultacjami społecznymi, zgodnie z zasadami partycypacji obywatelskiej. Komitet Rewitalizacji zostanie powołany przez Wójta Gminy Brańsk w drodze zarządzenia, na podstawie uchwały Rady Gminy Brańsk.

12. System monitoringu i oceny GPR

System monitoringu w Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR) będzie stanowił kluczowe narzędzie zapewniające bieżącą kontrolę realizacji działań rewitalizacyjnych oraz umożliwiające ocenę stopnia osiągania wyznaczonych celów strategicznych. Jego głównym celem będzie gromadzenie, analiza i raportowanie danych dotyczących postępów wdrażania poszczególnych projektów, co pozwoli na podejmowanie decyzji opartych na rzetelnych informacjach oraz szybką reakcję w przypadku wystąpienia nieprawidłowości lub opóźnień.

12.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR oraz wskaźniki monitoringu

Ocena aktualności oraz poziomu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie przeprowadzana co trzy lata i obejmie wszystkie działania przewidziane w programie. Głównym kryterium oceny będzie stopień osiągnięcia wskaźników przyporządkowanych poszczególnym celom rewitalizacji. Rezultaty przeprowadzonych analiz zostaną przedstawione w formie raportów monitoringowych.

W poniższej tabeli zaprezentowano wskaźniki monitorowania przypisane do poszczególnych celów programu. Są one zgodne ze wskaźnikami zastosowanymi na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Tabela 56 Wskaźniki monitorowania osiągania celów GPR

Wskaźnik	Wartość wskaźnika dla OR (2024)	Źródło danych	Tendencja docelowa wskaźnika
Cel strategiczny rewitalizacji 1. Wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	3,1	PUP Bielsk Podlaski	Spadek
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	128,5	UG Brańsk	Spadek
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	6,2	UG Brańsk	Wzrost
Cel strategiczny rewitalizacji 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz zwiększenie ich funkcjonalności i dostępności			
Dostępność terenów rekreacyjnych	6,2	UG Brańsk	Wzrost
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	100%	UG Brańsk	Spadek
Cel strategiczny rewitalizacji 3. Kompleksowe wsparcie mieszkańców			
Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	33%	UG Brańsk	Spadek

Źródło: opracowanie własne.

12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitoring realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie prowadzony corocznie na podstawie sprawozdań z wykonania projektów. Regularna ocena postępów wdrażania działań rewitalizacyjnych ma kluczowe znaczenie zarówno dla osiągnięcia założonych celów programu, jak i dla zapewnienia racjonalnego oraz efektywnego wykorzystania dostępnych środków finansowych. Analizie podlegać będą w szczególności: terminowość realizacji przedsięwzięć, skuteczność podejmowanych działań, a także poziom i struktura ich finansowania.

Podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć będą zobowiązane do sporządzania kart projektów zgodnie z przyjętym wzorem. Wypełnione formularze należy przekazywać do Urzędu Gminy Brańsk. Na podstawie zgromadzonych danych i dokumentów przygotowywany będzie raport z realizacji projektów ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Raport będzie opracowywany według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego jego sporządzenie. Dokument zostanie przedłożony Komitetowi Rewitalizacji i będzie stanowił podstawowe źródło informacji na temat postępów we wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 57 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa projektu	
Cel ogólny realizacji projektu	
Krótki opis działań	
Realizator (wydział/referat/inne)	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/realizacji) projektu	
Data sporządzenia karty	

Źródło: opracowanie własne.

12.3 Aktualizacja GPR

Aktualizacja zapisów niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji może być konieczna w przypadku zmian zachodzących w otoczeniu społeczno-gospodarczym, stwierdzenia niewystarczającej efektywności realizowanych działań rewitalizacyjnych lub wejścia w życie nowych regulacji prawnych dotyczących procesu rewitalizacji. Przesłanką do dokonania zmian mogą być również wnioski

wynikające z monitoringu przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz przeprowadzonych działań ewaluacyjnych. Wszelkie zmiany w dokumencie wymagają rzetelnego uzasadnienia i udokumentowania.

Zmiana (aktualizacja) gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. Procedura ta obejmuje zatem następujące etapy:

1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (co najmniej raz na 3 lata).
2. Opiniowanie oceny przez Komitet Rewitalizacji.
3. Ogłoszenie zaopiniowanej oceny na stronie internetowej gminy i w BIP.
4. Wniosek do rady gminy o zmianę programu rewitalizacji.
5. Dokonanie zmian w GPR.
6. Konsultacje społeczne aktualizowanego programu rewitalizacji.
7. Opiniowanie, procedura środowiskowa - nie wymaga uzyskania opinii i przeprowadzenia konsultacji społecznych taka zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji, która nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie wymaga zmiany uchwały dotyczącej ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (jeżeli w gminie ustanowiona została Specjalna Strefa Rewitalizacji).
8. Podjęcie uchwały.

12.4 Harmonogram realizacji

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk*. Dokładny termin realizacji poszczególnych działań został zaprezentowany w rozdziale 8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 58 Harmonogram realizacji GPR Gminy Brańsk

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk	2026 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny	2026 r. (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brańsk	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji	Od 2026 r. do 2035 r. (przynajmniej raz na kwartał)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2026 r.
Monitoring	Od 2027 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2027 r. (realizowana w okresach trzyletnich)

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Komunikacja społeczna GPR	Od 2026 r.

Źródło: opracowanie własne.

12.5 Koszty zarządzania

Nie przewiduje się konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z zarządzaniem realizacją *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk*. System wdrażania oraz upowszechniania działań rewitalizacyjnych został oparty na istniejących strukturach organizacyjnych gminy. Organem wspierającym proces zarządzania GPR jest Komitet Rewitalizacji, którego obsługę organizacyjno-administracyjną zapewnia Urząd Gminy Brańsk. Działalność członków Komitetu ma charakter społeczny i doradczy, a udział w jego pracach jest nieodpłatny.

W zakresie ewaluacji programu dopuszcza się możliwość zlecenia przeprowadzenia badania ewaluacyjnego podmiotowi zewnętrznemu. Zaangażowanie wyspecjalizowanej jednostki świadczącej tego rodzaju usługi będzie możliwe w przypadku zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych w budżecie gminy.

13. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

13.1 Upowszechnienie opracowania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk powstał przy współudziale społeczności lokalnej zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Wszystkie podjęte w tym celu działania polegały na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzeniu skierowanych do interesariuszy działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji (celach, zasadach, przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowywaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
- zapewnieniu możliwości wypowiedzenia się interesariuszy w czasie przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu partycypacji społecznej, Urząd Gminy Brańsk przeprowadził konsultacje społeczne na różnych etapach tworzenia dokumentu. GPR opracowany został metodą partycypacji społecznej zgodnie z ustawą o rewitalizacji.

Partycypacja społeczna obejmowała następujące etapy:

1. **Konsultacje projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.**
   - Konsultacje w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji prowadzone były w dniach od 2 marca 2026 r. do 7 kwietnia 2026 r.
   - Ogłoszenie o przystąpieniu do konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Brańsk w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Brańsk zostało opublikowane w następujący sposób:
     - poprzez publikację w prasie: Gazeta Wyborcza, wydanie z dnia piątek, 27 lutego 2026 roku, zamieszczonej na stronie nr 3.
     - poprzez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanym konsultacjom oraz w siedzibie urzędu;
     - poprzez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej;

- poprzez publikację w sposób zwyczajowo przyjęty w Gminie Brańsk.

- Konsultacje były przeprowadzone w następujących formach:
  - zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie formularza dostępnego w Urzędzie Gminy Brańsk oraz na stronie internetowej gminy www.bransk.pl i w Biuletynie Informacji Publicznej https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/mapa-strony/?show-bip=true, a także pod linkiem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gmina_bransk_formularz_ozor;
  - spotkania otwartego dla interesariuszy procesu rewitalizacji, które odbyło się w dniu 11.03.2026 r. o godz. 16:00 na Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy Brańsk, Rynek 8, 17-120 Brańsk. W spotkaniu wzięło udział 6 osób, które nie zgłosiły żadnych uwag;
  - wypełnienia formularza ankiety dostępnej na stronie internetowej gminy www.bransk.pl i w Biuletynie Informacji Publicznej https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/mapa-strony/?show-bip=true, oraz elektronicznie pod linkiem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gmina_bransk_ankieta_ozor;
  - zbierania uwag ustnych do protokołu w Urzędzie Gminy Brańsk, pokój nr 7;
- Uwagi i opinie do projektu uchwały w formie wypełnionego formularza konsultacyjnego można było składać do 7 kwietnia 2026 r.:
  - za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: sekretariat@bransk.pl;
  - drogą korespondencyjną na adres: Urzędu Gminy Brańsk, Rynek 8, 17-120 Brańsk;
  - osobiście do Urzędu Gminy Brańsk, Rynek 8, 17-120 Brańsk w godzinach pracy;
  - podczas spotkania konsultacyjnego w dniu 11.03.2026 r. o godz. 16:00 na Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy Brańsk;
  - poprzez wypełnienie formularza uwag on-line: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gmina_bransk_formularz_ozor;
- W trakcie trwania konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brańsk nie wpłynęła żadna ankieta oraz nie zgłoszono żadnych uwag.

2. Przystąpienie do opracowywania GPR

- Proces przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji nastąpił Uchwałą Nr XXI/145/2026 Rady Gminy Brańsk z dnia 25 czerwca 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brańsk.
- Interesariusze rewitalizacji zostali powiadomieniu o podjęciu ww. uchwały poprzez publikację na stronie Urzędu Gminy i BIPie, w mediach społecznościowych oraz prasie lokalnej, a także

poprzez wywieszenie obwieszczenia na tablicach ogłoszeń w podobszarach rewitalizacji oraz w Urzędzie Gminy.

3. **Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy Brańsk w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji**

   Konsultacje projektu Uchwały Gminy Brańsk w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji trwały w terminie od dnia 02.03.2026 r. do 07.04.2026 r.

   Informacja o rozpoczęciu konsultacji społecznych pojawiła się:

   - przez publikację w prasie;
   - przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem i w siedzibie Urzędu Gminy Brańsk;
   - przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej;
   - przez udostępnienie informacji na swojej stronie internetowej;

Konsultacje przeprowadzone zostały w następujących formach:

- zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej z wykorzystaniem formularza dostępnego w Urzędzie Gminy Brańsk na stronie internetowej gminy www.bransk.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/mapa-strony/?show-bip=true oraz pod linkiem https://ankieta.deltapartner.org.pl/gmina_bransk_kr_formularz
- zbierania uwag i opinii w formie ankiety elektronicznej uzupełnianej online, dostępnej na stronie internetowej www.bransk.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/mapa-strony/?show-bip=true
  link do ankiety: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gmina_bransk_kr_ankieta
- otwartego spotkania konsultacyjnego, podczas którego zbierane były uwagi do projektu uchwały wraz z załącznikiem. Spotkanie odbyło się w dniu 11.03.2026 r. o godz. 16:00 na Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy Brańsk, Rynek 8, 17-120 Brańsk. Nie zgłoszono żadnych uwag.
- ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy Brańsk, pokój nr 7.

4. **Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

   - Otwarty nabór projektów do GPR został przeprowadzony w terminie od 2 lipca 2026 r. do 16 lipca 2026 r. w formie papierowej i elektronicznej – fiszę w formie papierowej można było złożyć w Urzędzie Gminy Brańsk lub listownie, wersja elektroniczna była dostępna pod linkiem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gpr_gmina_bransk_nabor_projektow.

5. Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z Art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji Wójt Gminy Brańsk powiadomił o rozpoczęciu konsultacji społecznych w dniu 17 sierpnia 2026 r. oraz zakończeniu 22 września 2026 r.

Informacja o konsultacjach społecznych ogłoszona została poprzez:

- publikację w prasie „Gazeta Wyborcza" wydanie nr 190.11289, 1 z dnia 17 sierpnia 2026 r. str. 17;
- wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym GPR;
- w siedzibie Urzędu Gminy Brańsk;
- udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej
- udostępnienie informacji na stronie internetowej Gminy
- w sposób zwyczajowo przyjęty.

Projekt GPR wraz z załącznikami oraz formularz konsultacyjny dostępne były:

- w Biuletynie Informacji Publicznej

  https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/gminny-program-rewitalizacji ;

- na stronie Internetowej

  https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/konsultacje-spoleczne-projektu-gminnego-programu-rewitalizacji ;

- w siedzibie Urzędu Gminy Brańsk, ul. Rynek 8, 17-120 Brańsk w godzinach pracy urzędu.

Konsultacje społeczne GPR przeprowadzone były w następujących formach:

- otwartego spotkania konsultacyjnego, podczas którego omówiony został projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk. Spotkanie odbyło się w dniu 27 sierpnia 2026 r. o godz. 15:00 w Urzędzie Gminy Brańsk, Rynek 8, 17-120 Brańsk, sala Konferencyjna. W spotkaniu wzięły udział 3 osoby. Nie zgłoszono uwag
- zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, w czasie udostępnienia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji umieszczonego na stronie internetowej gminy www.bransk.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/mapa-strony/?show-bip=true oraz dostępnego w siedzibie Urzędu Gminy Brańsk, ul. Rynek 8, 17-120 Brańsk , który należało przesłać na adres sekretariat@bransk.pl lub złożyć w siedzibie Urzędu Gminy Brańsk osobiście lub pocztą lub za pomocą formularza on-line

https://ankieta.deltapartner.org.pl/gpr_gmina_bransk_formularz

- zbierania uwag i opinii w formie ankiety elektronicznej uzupełnianej online, dostępnej na stronie internetowej gminy www.bransk.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej https://samorzad.gov.pl/web/gmina-bransk/mapa-strony/?show-bip=true
  link: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gpr_gmina_bransk_ankieta

13.2 Uspołecznienie wdrażania GPR

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk będzie opierać się na aktywnym zaangażowaniu społeczności lokalnej. Proces partycypacji społecznej przewidziano w dwóch formach:

- Pośrednio – poprzez:
  - publikacje informacji o GPR na stronie internetowej Urzędu Gminy Brańsk,
  - materiały promocyjne i informacyjne,
  - komunikację za pośrednictwem lokalnej prasy i portalu społecznościowego gminy;
- Bezpośrednio – poprzez:
  - organizację spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz organizacjami pozarządowymi (również w formule zdalnej).

Do grona interesariuszy procesu rewitalizacji zalicza się m.in.: mieszkańców gminy i obszaru rewitalizacji (w tym młodzież, seniorów, osoby z niepełnosprawnościami), przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne. Wobec wymienionych grup prowadzone będą działania informacyjne i komunikacyjne obejmujące:

- publikację dokumentu GPR na stronie internetowej Urzędu Gminy Brańsk,
- bieżące informacje o realizowanych w ramach GPR zadaniach publikowane na stronie oraz w mediach społecznościowych gminy,
- współpracę z lokalnymi mediami w zakresie informowania o postępach realizacji i wynikach monitoringu,
- regularne publikowanie raportów z monitoringu oraz oceny aktualności GPR.

Uspołecznienie wdrażania GPR będzie również realizowane z wykorzystaniem kooperacji pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi poprzez:

- udostępnianie bieżących informacji z przebiegu wdrażania GPR,
- opracowanie i przeprowadzenie ankiet internetowych skierowanych do mieszkańców oraz innych interesariuszy, umożliwiających ocenę GPR, procesów rewitalizacyjnych i identyfikację nowych potrzeb,

- powołanie Komitetu Rewitalizacji w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia GPR – jako forum współpracy i dialogu między interesariuszami a organami gminy,
- organizację co najmniej jednego otwartego spotkania konsultacyjnego rocznie, w trakcie którego mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje nt. zaawansowania wdrażania GPR oraz zgłosić swoje uwagi i propozycje.

W proces wdrażania programu zostaną zaangażowani wszyscy partnerzy określeni w art. 8 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, w tym w szczególności przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. Główną przesłanką realizującą ten postulat będzie możliwość udziału przedstawicieli tych podmiotów w Komitecie Rewitalizacji.

14. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny)

Zgodnie z zapisami dokumentu „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027[8]" gminne programy rewitalizacji obligatoryjnie pełnią funkcję strategii IIT w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności[9]". Poniższy schemat blokowy naświetla powiązania pomiędzy gminnym programem rewitalizacji, a strategią IIT jako szczególnym narzędziem dającym możliwość uzyskania środków z Funduszy Europejskich.

Grafika 18 Powiązanie GPR i strategii IIT

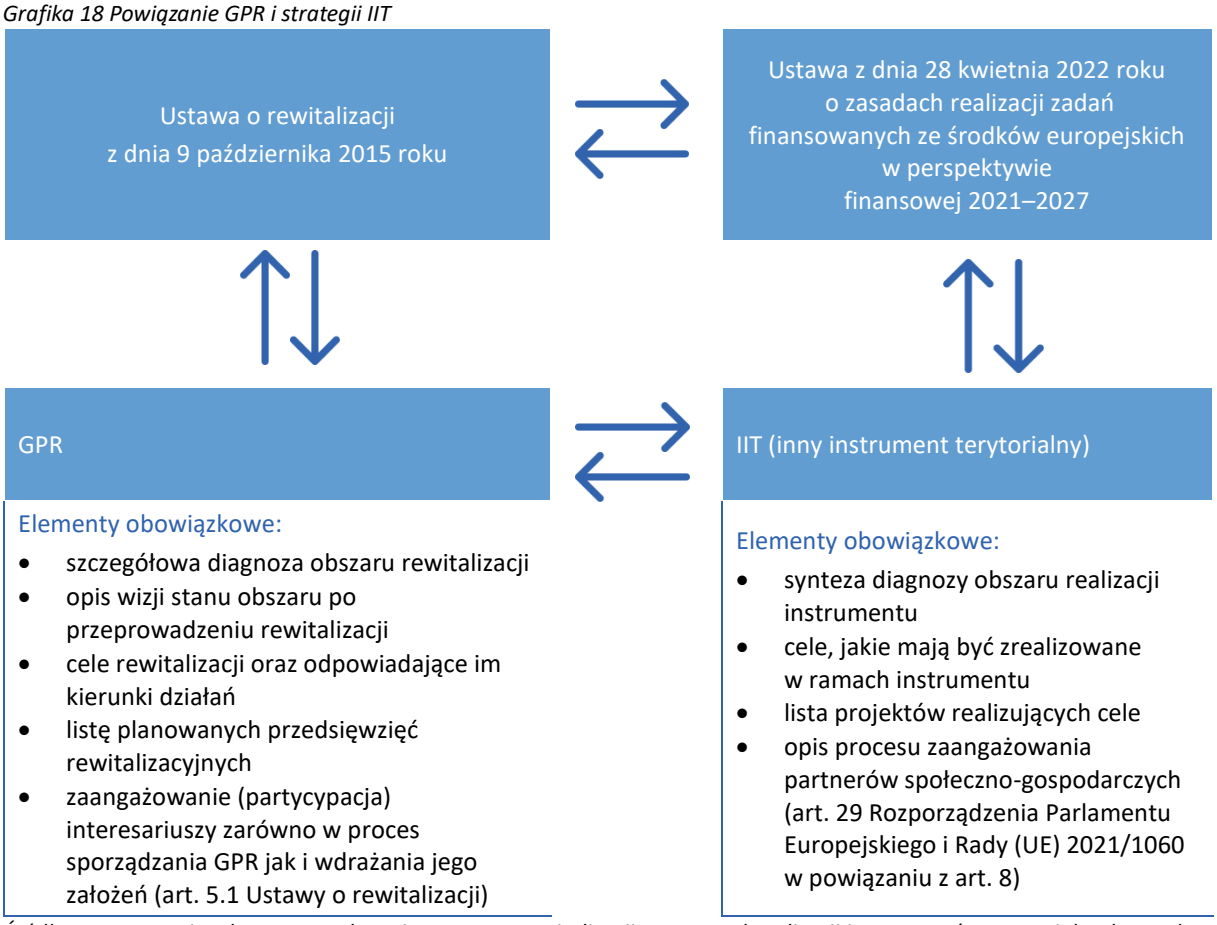

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rewitalizacji oraz Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brańsk stanowi strategię IIT, ponieważ w dokumencie tym uwzględniono obowiązkowe elementy strategii IIT takie jak:

[8] Dz. U. 2022 poz. 1079 z późn. zm.
[9] Por. https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027.

Tabela 59 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji

Nr rozdziału GPR	Element obowiązkowy strategii IIT
4.	synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
5.	
8	lista projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
7	cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
13.	opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

Włączanie partnerów społeczno-gospodarczych w proces opracowywania i realizacji gminnego programu rewitalizacji stanowi istotny element jego uspołecznienia. Ten obowiązkowy element Strategii IIT definiuje ustawa o rewitalizacji, która określa katalog interesariuszy uczestniczących w procesie rewitalizacji, wskazuje obowiązkowe formy udziału społeczności lokalnej w przygotowaniu i wdrażaniu GPR oraz definiuje podmioty uprawnione do powoływania Komitetu Rewitalizacji i udziału w opiniowaniu programu. (w szczególności art. 5.1 – partycypacja społeczna, 6.1 – konsultacje społeczne, 7.1 – komitet rewitalizacji w powiązaniu z artykułem 2.2 – interesariusze rewitalizacji i artykułem 17.1 – proces opiniowania).

Do technik partycypacyjnych należy także procedura opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk, zgodnie z którą projekt niniejszego dokumentu przedstawiono do zaopiniowania do podmiotów, takich jak:

- zarząd właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarząd właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwy wojewoda – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,

- właściwy komendant powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny,
- właściwa gminna komisja urbanistyczno-architektoniczna,
- operatorzy sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządcy dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Komitet Rewitalizacji,
- Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w Ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2025 r. poz. 834) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości.

Ponadto, na podstawie art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w powiązaniu z art. 8. zapewniono możliwość i zaangażowano w proces opracowania GPR następujących partnerów: władze lokalne i miejskie oraz instytucje publiczne, partnerów społecznych i gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie. Wymienione podmioty miały ustawowy termin 21 dni na przedstawienie swojej opinii z uwzględnieniem zasady milczącej zgody. Raport z procesu opiniowania zostanie opublikowany na internetowej stronie gminy oraz w biuletynie informacji publicznej. Z kolei szczegółowy opis procesu partycypacji społecznej opisano w Rozdziale 13. „Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej".

W procesie opiniowania wystosowano zapytania do 27 podmiotów. Od 15 podmiotów otrzymano odpowiedzi z czego trzy zgłosiły uwagi do dokumentu: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie (wskazało omyłkę pisarską – uwzględniono), Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków (wskazał na konieczność zmiany zakresu rzeczowego przedsięwzięcia 1 oraz korektę grafik ilustrujących lokalizację zabytków – uwzględniono) i Gminna Komisja Urbanistyczno Architektoniczna (wskazała na konieczność zmiany zakresów przedsięwzięć i wzbogacenie ich o aspekt społeczny, konieczność analizy pod kątem zgodności z planem ogólnym oraz korektę redakcyjną – uwzględniono).

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Zasady przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określa ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.). Projekt gminnego programu rewitalizacji, obowiązkowo podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (sooś), o ile wyznacza ramy dla późniejszej realizacji projektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W dniu 18 sierpnia 2026 r. złożono wniosek do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku dotyczący stwierdzenia braku konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk".

Zgodnie z pismem o sygnaturze WPN.410.3.21.2026.AR z dnia 16 września 2026 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku nie stwierdził konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu.

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Proces wdrażania oraz realizacji przedsięwzięć zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brańsk nie przewiduje wprowadzenia zmian w uchwałach prawa lokalnego obowiązujących w Gminie Brańsk, w tym w Uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725).

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W ramach prowadzenia działań rewitalizacyjnych na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brańsk nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brańsk będzie prowadzona z uwzględnieniem ustaleń Planu ogólnego Gminy Brańsk, uchwalonego

Uchwałą Nr XXIII/153/2026 Rady Gminy Brańsk z dnia 31 sierpnia 2026 r., oraz zgodnie z ustaleniami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Plan ogólny Gminy Brańsk jako akt prawa miejscowego, określa podstawowe zasady zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym strefy planistyczne. Jego ustalenia są uwzględniane przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowią podstawę prawną wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w zakresie określonym przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Analiza przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji wskazuje, że ich realizacja nie wymaga wprowadzenia zmian w Planie ogólnym Gminy Brańsk. Nie stwierdza się również konieczności uchwalenia nowych ani zmiany obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w związku z realizacją przedsięwzięć ujętych w Programie.

W przypadku wystąpienia w okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nowych uwarunkowań przestrzennych lub przedsięwzięć wymagających zmian w aktach planowania przestrzennego, odpowiednie zmiany będą dokonywane zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Nie przewiduje się konieczności sporządzenia miejscowego planu rewitalizacji.

Spis tabel, grafik i wykresów

Tabela 1 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie regionalnym 9
Tabela 2 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie lokalnym – Strategia Rozwoju Gminy Brańsk na lata 2026-2035 11
Tabela 3 Komplementarność GPR z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2021-2032 12
Tabela 4 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy 13
Tabela 5 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy 13
Tabela 6 Działania podstawowe przypisane do poszczególnych JCWP i JCWPd w IIaPGW znajdujących się na terenie Gminy Brańsk 14
Tabela 7 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (wskaźniki) 21
Tabela 8 Obszar rewitalizacji w Gminie Brańsk 28
Tabela 9 Demografia 33
Tabela 10 Sytuacja na rynku pracy 33
Tabela 11 Pomoc społeczna 33
Tabela 12 Bezpieczeństwo 34
Tabela 13 Aktywność społeczna i kulturalna 34
Tabela 14 Sfera gospodarcza 35
Tabela 15 Uwarunkowania techniczne 37
Tabela 16 Uwarunkowania środowiskowe 37
Tabela 17 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 40
Tabela 18 Potencjały i negatywne zjawiska 40
Tabela 19 Demografia 40
Tabela 20 Sytuacja na rynku pracy 41
Tabela 21 Pomoc społeczna 41
Tabela 22 Bezpieczeństwo 42
Tabela 23 Aktywność społeczna i kulturalna 42
Tabela 24 Sfera gospodarcza 43
Tabela 25 Uwarunkowania techniczne 44
Tabela 26 Uwarunkowania środowiskowe 45
Tabela 27 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 47
Tabela 28 Potencjały i negatywne zjawiska 47
Tabela 29 Demografia 48
Tabela 30 Sytuacja na rynku pracy 48
Tabela 31 Pomoc społeczna 48
Tabela 32 Bezpieczeństwo 49
Tabela 33 Aktywność społeczna i kulturalna 49
Tabela 34 Sfera gospodarcza 49
Tabela 35 Uwarunkowania techniczne 50
Tabela 36 Uwarunkowania środowiskowe 52
Tabela 37 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 53
Tabela 38 Potencjały i negatywne zjawiska 54
Tabela 39 Demografia 55
Tabela 40 Sytuacja na rynku pracy 55
Tabela 41 Pomoc społeczna 56
Tabela 42 Bezpieczeństwo 56
Tabela 43 Aktywność społeczna i kulturalna 56
Tabela 44 Sfera gospodarcza 57
Tabela 45 Uwarunkowania techniczne 58
Tabela 46 Uwarunkowania środowiskowe 59
Tabela 47 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 60
Tabela 48 Potencjały i negatywne zjawiska 61
Tabela 49 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji 62
Tabela 50 Cele i kierunki działań 65
Tabela 51 Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne 81
Tabela 52 Projekty zrealizowane w latach 2014-2020 na terenie Gminy Brańsk 88
Tabela 53 Matryca komplementarności – komplementarność przedsięwzięć z celami strategicznymi kierunkami działania . 91

Tabela 54 Charakterystyka dostępności *94*
Tabela 55 Indykatywne ramy finansowe *95*
Tabela 56 Wskaźniki monitorowania osiągania celów GPR *98*
Tabela 57 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego *99*
Tabela 58 Harmonogram realizacji GPR Gminy Brańsk *100*
Tabela 59 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji *109*

Grafika 1 Schemat wód na terenie Gminy Brańsk *16*
Grafika 2 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy Brańsk *18*
Grafika 3 Łączne zagrożenie suszą na terenie Gminy Brańsk *19*
Grafika 4 Syntetyczny wskaźnik degradacji poszczególnych jednostek porównawczych w sferze społecznej. *25*
Grafika 5 Obszar zdegradowany w Gminie Brańsk *26*
Grafika 6 Podobszar Kalnica *28*
Grafika 7 Podobszar Kiersnówek *29*
Grafika 8 Podobszar Oleksin *30*
Grafika 9 Podobszar Szmurły *31*
Grafika 10 Uwarunkowania techniczne – Kalnica *36*
Grafika 11 Kierunki zagospodarowania – Kalnica *39*
Grafika 12 Uwarunkowania techniczne – Kiersnówek *44*
Grafika 13 Kierunki zagospodarowania – Kiersnówek *46*
Grafika 14 Uwarunkowania techniczne – Oleksin *51*
Grafika 15 Kierunki zagospodarowania przestrzennego – Oleksin *53*
Grafika 16 Uwarunkowania techniczne - Szmurły *58*
Grafika 17 Kierunki zagospodarowania przestrzennego - Szmurły *60*
Grafika 18 Powiązanie GPR i strategii IIT *108*

Załącznik 1 – mapa kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych